

2013

AKSARAY TURİZMİNİN ÇEŞİTLENDİRİLMESİNE YÖNELİK EKO TURİZM EYLEM PLANI 2013-2023

Orman ve Su İşleri Bakanlığı 8. Bölge
Müdürlüğü Aksaray Şube
Müdürlüğü/AKSARAY

Şubat 2013

KISALTMALAR

UNEP	Birleşmiş Milletler Çevre Programı
CBS	Coğrafi bilgi sistemleri
STK	Sivil Toplum Kuruluşları
D.S.İ.	Devlet Su İşleri
TMO	Toprak Mahsulleri Ofisi
DİE	Devlet İstatistik Enstitüsü
TÜİK	Türkiye İstatistik Kurumu
OSB	Organize Sanayi Bölgesi
KOSGEB	Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeleri Geliştirme ve Destekleme İdaresi
Başkanlığı	
SEK	Süt Endüstrisi Kurumu
HKD	Hızlı Kırsal Değerlendirme
UNESCO	Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Örgütü
SWOT	Güçlü, Zayıf, Fırsatlar, Tehditler
MTA	Maden Tetkik Arama
TSO	Ticaret ve Sanayi Odası
OSİM	Orman ve Su İşleri Müdürlüğü
AHI-KA	Ahiler Kalkınma Ajansı
ÇŞİM	Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü
KHGB	Köylere Hizmet Götürme Birliği
İÖİ	İl Özel İdaresi
ÜN	Üniversiteler
KTİM	Kültür ve Turizm İl Müdürlüğü
KY	Kamu Yönetimi
HEM	Halk Eğitim Merkezi
UDHİM	Ulaştırma, Denizcilik, Haberleşme ve İl Müdürlüğü
B	Belediyeler
WWF	Doğal Hayatı Koruma Derneği
D	Dernekler
MHT	Muhtarlıklar
R	Rafting
M	Mağaracılık
DB	Dağ Bisikletçiliği
DG	Dağ-Yayla Gezisi İmkânı
PF	Peyzaj Güzelliği/Foto Safari
DGR	Düzenlenmiş Doğa Gezisi Rotası
KMG	Tabiata Uyumlu Kırsal Miras Gezisi
P	Pansiyonculuk
KHŞM	Kır Havasında Şehir Merkezleri

KeG	Kelebek Gözlemciliği
KuG	Kuş Gözlemciliği
SOB	Sportif Olta Balıkçılığı
MP	Milli Park vb Sahalar
KSP	Kış Sporları Potansiyeli
EGB	Estetik Göl/Baraj Olan Yerler
BOG	Botanik Gezilere Uygun Saha
FGİ	Ormanaltı Florası, Tanıma Gezi İmkânı
EBG	Endemik Bitkilerin Gözlemi
KP	Köy Pazarları
DÇG	Çayır Şeklinde Gruplanmış Dağ Çiçekleri Gezisi
BDPKG	Bakir Doğa Parçaları Keşif Gezisi
KMG	Dokusu Bozulmamış Kırsal Miras Gezisi
Y	Yaya Gezi İmkânı
Ts	Tarihi Eserler Sit Alanı
Ş	Şelale Görme İmkânı
P	Peyzaj Değeri Yüksek Yerler, Fotoğrafik Yerler
Mğ	Mağara Gezisi
Jm	Jeolojik ve Jeomorfolojik Değerler
Bt	Botanik Gezisi İmkânı
Bo	Bakir Orman Gezisi İmkânı
At	Atla Geziye Uygun
HS	Hava Sporları
KK	Kamp Karavan

SUNUŞ

ÖNSÖZ

ÇALIŞMANIN MAKSADI

Aksaray ilindeki mevcut turizm verileri ildeki geceleme sayılarının 2 gecenin altında olduğunu ortaya koymaktadır. İldeki konaklama tesislerinin sayısı ve niteliği ise nitelikli ve gelir durumu yüksek turistleri ağırlayabilme kalitesinden yoksundur. İlin tanınırlığına çok önemli katkı sağlayan İhlara Vadisi, Kapadokya turlarının içinde vazgeçilmez bir alandır. Ancak bu vadinin Kapadokya turu ile birlikte satılması ve çoğunlukla vadinin günübirlik olarak gezilmesi, çok önemli bir sorun teşkil etmektedir. Bu çalışma ile Aksaray ilinde turist konaklamasını sağlayacak nitelikte alternatif tur güzergahlarının belirlenmesi, tanıtılması ve pazarlanabilmesi için doküman hazırlanması amaçlanmaktadır. Hazırlanacak olan bu çalışma ile "Aksaray ekonomisinin güçlendirilmesinde stratejik öneme sahip turizm alanında kapasite geliştirmeye yönelik araştırma faaliyetleri yaparak Aksaray turizm gelirlerini artmasına katkı sağlamak amaçlanmaktadır. Tabii ki sadece bu çalışma ile bu hedefin başarılması mümkün değildir. Projenin başarmak istediği özel amaç ise "Aksaray'daki turizm gelirlerini artırmaya ve turizmin çeşitlendirilmesine yönelik strateji öneme sahip olan ekoturizm alanında araştırma faaliyetleri yapmak, eylem planı ve haritalar hazırlamaktır.

İÇİNDEKİLER

KISALTMALAR.....	1
SUNUŞ.....	3
ÖNSÖZ.....	4
ÇALIŞMANIN MAKSADI	5
1. GİRİŞ.....	10
1.1 Doğal Alanlar, Yöre İnsanın Geleneksel Hayatı, Kırsal Kalkınma, Sürdürülebilir Turizm Alternatifi ve Aksaray Vilayetinde Sürdürülebilir Doğa Turizmi.....	10
1.2 Doğal Alanlar ve Sürdürülebilir Kalkınma	10
1.3 Sürdürülebilir Doğa Turizmi	12
1.4 Sürdürülebilir Doğa Turizmi Gelişme Stratejisi	13
2. SÜRDÜRÜLEBİLİR DOĞA TURİZMİ GELİŞİMİNE İLİŞKİN ÇALIŞMALAR	16
2.1 Kaynak Analizi	16
2.1.1 Kaynak Analizinde Ele Alınacak Unsurlar	16
2.2 Turizm Potansiyeli.....	19
2.3 Taşıma Kapasitesi.....	23
2.3.1 Taşıma Kapasitesinin Elemanları;	23
3. İLGİ GRUBU ANALİZİ VE YEREL ORGANİZASYONUN OLUŞTURULMASI	25
3.1 İlgili Grupları/Paydaşlar	25
3.2 İlgili Grubu Kategorileri	26
3.3 İlgili Grubu Analizi.....	26
3.4 Toplum Temelli Yaklaşım.....	27
3.5 Yerel Organizasyonun Oluşturulması	27
3.6 Tarihçe	27
3.7 Aksaray İlinin Genel Özellikleri	29
3.7.1. İlin Jeomorfolojik Özellikleri.....	29
3.7.2. Jeolojik Özellikler	30
3.7.3. İklim Özellikleri	30
3.7.4. Hidrografi	30
3.7.5. Toprak Özellikleri.....	33

3.7.6. Arazi Varlığı	34
3.7.7. Orman Varlığı	34
3.7.8. Flora-Fauna ve Hassas Yörelere	37
3.7.9. Yerleşim Alanları ve Nüfus	41
3.7.10. Tarım ve Hayvancılık	44
3.7.11. Sanayi ve Teknoloji.....	47
3.7.12. Altyapı, Ulaşım, Haberleşme ve Konaklama	47
3.7.13. Enerji.....	49
3.8 İlgi Grubu ve Paydaş Analizi.....	49
4. AKSARAY DOĞA TURİZMİ ARZI	51
4.1. Aksaray'ın Doğa Turizm Değerleri.....	52
4.1.1. Korunan Alanlar	52
4.2. Aksaray ilinin Doğa Turizmi (Arzı) Değerleri ve Bilinirlik Değerlendirmesi	53
4.3.Aksaray İlinde Doğa Turizmi Amaçlı Kullanılan ve Koruma Statülü Alanlar.....	55
4.5 Aksaray İlinde Doğa Turizmi Çeşitleri	68
5. SEÇKİN VE YÜKSEK DEĞER TAŞIYAN (X) YILDIZ ALANLARIN DEĞERLENDİRİLMESİ VE POTANSİYELİNİ GELİŞTİRME İMKANLARININ ORTAYA KONULMASINA İLİŞKİN ANALİZLER	82
6. AKSARAY İLİ SÜRDÜRÜLEBİLİR DOĞA TURİZMİ STRATEJİLERİ.....	95
6.1.GELİŞME STRATEJİLERİ	95
6.2. PAZARLAMA STRATEJİSİ.....	95
6.3. ZİYARETÇİ YÖNETİMİ STRATEJİSİ	95
6.4. İZLEME VE DEĞERLENDİRME STRATEJİSİ (TURİZMİN ETKİLERİNİN VE SÜRDÜRÜLEBİLİRLİĞİN İZLENMESİ).....	96
KAYNAKÇA	108

ŞEKİLLER, TABLOLAR, GRAFİKLER, RESİMLER VE HARİTALAR LİSTESİ

Tablo 1 Aksaray İli Arazi Varlığı	34
Tablo 2 Aksaray İli Orman Alanı Miktarı	35
Tablo 3 Aksaray İli Mera Ot Verimi	36
Tablo 4 Aksaray İl Sınırları İçerisinde Bulunan Bitki Türleri	37
Tablo 5 Aksaray İl Sınırları İçerisinde Bulunan Hayvan Türleri, Amfibia (Çift Yaşamlılar) ..	38
Tablo 6 Aksaray İl Sınırları İçerisinde Bulunan Hayvan Türleri, Reptial (Sürüngenler)	39
Tablo 7 Aksaray İl Sınırları İçerisinde Bulunan Hayvan Türleri, Aves (Kuşlar)	39
Tablo 8 Aksaray İl Sınırları İçerisinde Bulunan Hayvan Türleri, Mamalia (Memeliler)	39
Tablo 9 Aksaray İl Sınırları İçerisinde Bulunan Hayvan Türleri, İnsecta (Böcekler)	40
Tablo 10 Aksaray İl Sınırları İçerisinde Bulunan Kürklü Hayvanlar Listesi	40
Tablo 11 Aksaray İl Sınırları İçerisinde Kuş Türleri Listesi	40
Tablo 12 Aksaray İli Tarım Arazisi Dağılımı	44
Tablo 13 İlçeler İtibariyle Tarım Alanlarının Kullanımı	45
Tablo 14 Aksaray İlinin Hayvan Varlığı	46
Tablo 15 Aksaray İli Kanatlı Hayvan Varlığı	46
Tablo 16 Aksaray İli Araç Sayıları	48
Tablo 17 Aksaray Doğa Turizm Arzı	54
Tablo 18 Aksaray İli'ndeki Akarsu Kaynaklarının Fiziksel Özellikleri	66
Tablo 19 Aksaray Doğa Turizm Değerleri Bilinirlik Tablosu	66
Tablo 20 SWOT Analiz Tablosu	66
Tablo 21 Aksaray İli'ndeki Akarsu Kaynaklarının Fiziksel Özellikleri	77
Tablo 22 Doğa Turizmi Değerler Tablosu	80
Tablo 23 Sahanın Turizm Talebi Değerleri tablosu	86
Tablo 24 Ulaşılabilirlik Analizi	87
Tablo 25 Altyapı Analizi	87
Tablo 26 Yeme içme konaklama analizi	88
Tablo 27 Sahanın Önemli Özellikleri	89
Tablo 28 Tatmin edici yaban hayatı izleme imkanı	90
Tablo 29 Taşıma Kapasitesi Analizi	91
Tablo 30 Ekolojik Taşıma Kapasitesi Analizi	92
Tablo 31 Fiziki/İdari Taşıma Kapasitesi Analizi	93
Tablo 32 Kıyas Yöntemi ile İlçelerin Değerlendirilmesi	95
Grafik 1 Aksaray İli Arazi Varlığı	44
Grafik 2 Yıllara Göre Ziyaretçi Sayıları	86
Resim 1 Gülağaç – Gülpınar Göleti ve Demirci Köprüsü	42

Resim 2 Güzelyurt ilçesi ve Kilise Camii	43
Resim 3 Ihlara Vadisi	61
Resim 4 Ihlara Vadisi içinden geçen Melendiz Çayı (Ulurmak)	66
Resim 5 Tuz Gölü	68
Resim 6 Eşmekaya Sazlığı	68
Resim 7 Mamasın Barajı	66
Resim 8 Hirfanlı Barajı	68
Resim 9 Ihlara Vadisi Doğa Yürüyüşü	69
Resim 10 Helvadere ve Hasan Dağı	70
Resim 11 Narlıgöl	70
Resim 12 Yunus Emre'yi Anma Etkinlikleri	72
Resim 14 Hasandağı Yamaç Paraşütü	74
Resim 15 Ekecik Dağı	63
Resim 16 Mahmatlı Tepesi	75
Resim 17 Ihlara Vadisi içinden geçen Melendiz Çayı (Ulurmak)	78
Resim 18 Selime Atlı Doğa Yürüyüşü	78
Resim 19 Uluslararası Güzelyurt Dağ Bisikleti Yarışları	79
Resim 20 Tuz Gölü Flamingolar ve Doğa Yürüyüşü	80
Resim 21 Güzelyurt ilçesi ve Kilise Camii	82
Resim 22 Ihlara Vadisi Genel Görünüm	84
Harita 1 Aksaray İl Haritası	41
Harita 2 Aksaray İli Trafik Hacim Haritası	48
Harita 3 Aksaray Doğa Turizm Arzı	52
Harita 4 Aksaray Doğa Turizm Arz Haritası	53
Harita 5 Aksaray Haritası	54
Harita 6 Türkiye'deki Özel Çevre Koruma Bölgeleri	58
Harita 7 Tuz Gölü	59
Harita 8 Ihlara Özel Çevre Koruma Bölgesi	62
Harita 9 Aksaray Merkez İlçe Haritası	63
Harita 10 Gülağaç İlçe Haritası	72
Harita 11 Sarıyahşi İlçe Haritası	75
Harita 12 Ağaçören İlçe Haritası	76
Harita 13 Ortaköy İlçe Haritası	76
Harita 14 Eski İlçe Haritası	80
Harita 15 Güzelyurt İlçesi	83
Harita 16 Ihlara Vadisi	85

1. GİRİŞ

1.1 Doğal Alanlar, Yöre İnsanın Geleneksel Hayatı, Kırsal Kalkınma, Sürdürülebilir Turizm Alternatifi ve Aksaray Vilayetinde Sürdürülebilir Doğa Turizmi

Tabiatı korumanın geleceği kırsal alanların geleceğine, kırsal hayatın korunmasına ve sağlıklı yürüyen bir kırsal ekonomiye bağlıdır. Kırsal alanlardaki düşük ve dağınık nüfus ile beraber yetersiz gelir söz konusu olduğunda bu alanların turizm köyleri vb. gibi faaliyetler için kullanılması söz konusu olacaktır. Bu tür girişimlerin önemli bir kısmı korunan alanlarda veya dışında yapılmaktadır. Bazı etkinliklerin korunan alanlara ve tabiata çok zarar verdiği de görülmektedir. Bu sebeple tabiatı korumakla görevli olan bizlerin çevremiz ile iyi bir proaktif ilişkiler içinde olmamız gerekmektedir. Proaktif kişi; ilişkilerde ve faaliyetlerde inisiyatifi eline alan kişi demektir. Tabiattaki faaliyetlerin kontrolü için Orman ve Su İşleri Bakanlığı taşra kuruluşlarının kırsal sahalarda doğa turizminin geliştirilmesinde öncü olması doğru bir harekettir.

Son yıllarda sivil toplum kuruluşları ve diğer kamu kurum ve kuruluşları; statülü korunan alanlar, doğal alanlar, kırsal kalkınma, kalkınma için işbirliği gibi konuları tamamıyla farklı bir bakış açısı ile algılamaya başlamışlardır. Tabiat ve geleneksel kültürler üzerinde turizmin meydana getirdiği olumsuz tesirler ve bunların neticesinde duyulan korkular kitle turizmine karşı alternatif, çevreye duyarlı turizmi ve tabiatı korumayı öne çıkarmıştır. Sürdürülebilir doğa turizmi ve ekoturizm tabiatın korunması için bir umut olarak ortaya çıkmıştır. Algılamadaki bu değişiklik, doğal alanlar, korunan alanlar ve çevresinin bölgesel planlamasında turizme ilişkin proje ve çalışmaların giderek artmasına yol açmıştır. Bu sayede turizm, zaman içinde kırsal alanların kalkınmasında, yoksulluğun azaltılması ve yöresel kültürel zenginliğin korunmasında anahtar bir rol haline gelmiştir.

Sürdürülebilir doğa turizmi, kırsal ekonominin çeşitlendirilmesi, kırsal nüfus için yeni bir bakış açısı meydana getirilmesi, yoksulluğun ve kırsal göçün azaltılmasında önemli seçeneklerden biri olarak görülmektedir. Ancak, turizmin yalnızca yerel ekonomi ile doğru şekilde bütünleştirildiği takdirde beklentileri karşılayabileceği ve yöre halkı ile diğer ilgi gruplarına fayda sağlayacağı unutulmamalıdır.

1.2 Doğal Alanlar ve Sürdürülebilir Kalkınma

1980’li yıllardan itibaren Birleşmiş Milletler Çevre Programı (UNEP), çevre konularına ilişkin çalışmaları arttırmış, Bu çalışma giderek artan bir etkinin meydana gelmesini sağlamıştır. Dünya Çevre Kalkınma Komisyonu’nca 1987 yılında tamamlanan çalışmalar sonunda “*ortak geleceğimiz*” adlı bir rapor hazırlanmıştır. Gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerde, çevre ve kalkınma konularına çok farklı yaklaşılması gerektiği bu raporda vurgulanmıştır. Kalkınmanın ve insanlığın sahip olduğu kaynakların sürdürülebilir olduğuna vurgu yapılmıştır. Raporda ortaya konulan

“sürdürülebilir kalkınma” kavramı, insanların elinde bulundurduğu ve onlara muhtaç olduğu ekolojik, kültürel ve sosyo-ekonomik kaynakların nadir ve eşsiz olduğu görüşüne varılmıştır.

Bir sahanın sahip olduğu kaynaklar, çok farklı maksatlar için kullanılabilir. Örneğin, bir orman, kereste imalatı için kullanılabilirken, üzerindeki ağaçlar kesilerek tarım toprağı olarak kullanılabilir. Ayrıca korunan alan olarak da ayrılabilir. Alanın ve alanda yaşayan yöre halkının özelliklerine bağlı olarak bu seçeneklerden bazıları uygulanabilirken, bazıları ise kesinlikle uygulanamaz. Yalnızca korumacı bir yaklaşım içine girildiğinde doğru görülen seçenek ormanın el değmemiş eski haline bırakılması olsa da, yöre halkı ve diğer iş gruplarının bu kaynakların sürdürülebilir kullanımı hayat kalitelerini yükseltmek için ormandan hak iddia etmeleri mevzu bahis. Bu sebeple yüzde yüz sürdürülebilir kalkınmaya her zaman ulaşılmasa da bu hedef üzerine yoğunlaşılmalıdır.

Doğal ve korunan kırsal alanlarda, geçmişten günümüze yerel toplumlar ile arazinin beraberliği çok önemlidir. Korunan alan ağı büyüdükçe korunan alan kavramının anlamı da değişmeye ve gelişme göstermeye başlamıştır. Bu gelişme içinde yöre insanların varlığı ve faydalanmalarının sürdürülebilirliği de öne çıkmaktadır.

Bir doğal alan ve korunan alanın içinde yer aldığı bölgenin sürdürülebilir kullanımı, turizm, ekolojik tarım, hayvancılık, yeni bölgesel ürünler, sürdürülebilir ormancılık, hatta enerji üretimindeki yatırımlarla birlikte düşünüldüğünde daha başarılı olacaktır.

Doğal alanlarda faaliyetlerin açıklanmasında *Kırsal alan, Kırsal kalkınma* ve *Sürdürülebilir Kalkınma* gibi kavramlar değerlendirilmelidir. Bu kavramlara baktığımızda;

Kırsal Alan; Şehir diye tabir edilen yerleşme sahalarının dışında kalan tarımla ilgili etkinliklerin yapıldığı alanları da içeren köy, mezra, kom vb. adlarla adlandırılan ve anılan insan yerleşimlerinin var olduğu alanları “*kırsal alan*” olarak tanımlayabiliriz.

Kırsal Kalkınma Kavramı: Kırsal kalkınma, küçük toplumların içinde bulundukları ekonomik, toplumsal ve kültürel şartları iyileştirmek amacıyla giriştikleri çabalarının, devletin bu konudaki çabalarıyla birleştirilmesi, bu toplumların tüm ülke insanların tümüyle kaynaştırılması ve ulusal kalkınma çabalarına tam katkıda bulunmalarının sağlanma süreci şeklinde tanımlanmıştır.

Kırsal Alan Kalkınması; Hem eğitim hem de örgütlenme işi olup, kırsal alan; toplumun ihtiyaçlarının göz önünde tutulması, kırsal alan kalkınma politikası ile ilgili planların alınması sırasında topluma zorla kabul ettirilmemesi gereken bir konudur. *Toplum istediklerini elde etmedikçe kırsal alan çalışmalarına katılmayacaktır.* Tarımsal çalışmalar, beslenme, eğitim, mesleki önderlik ve öğretim, kooperatifler, el sanatları, küçük sanayiler, sosyal güvenlik çalışmaları, planlama ve sağlık politikaları nitelikleri kırsal alan ve ülke planları ile bir bütünlük içinde olmalıdır.

Sürdürülebilir Kalkınma: Ekolojik, ekonomik ve sosyo-kültürel kaynakların sürdürülebilir kullanımına dayanmaktadır. Burada ekolojik, ekonomik ve sosyo-kültürel sürdürülebilirlik şartlarının tamamının sağlanması önemlidir.

Kırsal alanlar turizm ve boş zamanların değerlendirilmesinde önemli bir yer tutmaktadır. Kırsal alan, turistlere sakin ve huzurlu bir seçenek sunmaktadır. 2005 yılında yapılan bir araştırmada; Fransız vatandaşları tatillerinin, %52'sini ya bir ailenin yanında ya da bir arkadaşının evinde, %26'sı evlerinde geçirdiklerini ve %9'luk bir kısmı ise kırsal alanda ikinci bir eve sahip olduklarını ifade etmişlerdir. Kırsal alanlar doğa için önemli role sahiptir.

Tabii kaynakların korunması, biyolojik çeşitliliğin sürdürülmesi, doğal felaketlere karşı koruma, iyi hayat şartlarının korunması ve doğal manzaranın korunması doğal çevre ile ilgili hususlardır.

1.3 Sürdürülebilir Doğa Turizmi

Sürdürülebilir kalkınma, ekolojik, ekonomik ve sosyo-kültürel kaynakların sürdürülebilir kullanımına dayanmaktadır.

Sürdürülebilir turizmin gelişimi de sürdürülebilir kalkınma ile bağlantılı bir yaklaşımdır. Sürdürülebilir turizmin gelişiminde turistlerin ve ziyaret edilen yerlerin bugünkü ihtiyaçlarının, gelecekteki fırsatları koruyup geliştirerek ve genişleterek karşılanması amaçlanmaktadır. Bu yaklaşım, ekonomik, sosyal ve estetik ihtiyaçların, kültürel bütünlüğün, gerekli ekolojik süreçlerin, biyolojik çeşitliliğin ve kırsal hayatı destekleyen süreçlerin devamını içermektedir. Birleşmiş Milletler Dünya Turizm Örgütü'nün tanımına göre sürdürülebilir bir turizm gelişimi;

- Çevresel kaynakların en iyi şekilde kullanılmasını sağlamalı,
- Ziyaret edilen toplulukların sosyo-kültürel yapısına, gelenekselliğine saygı göstermeli,
- Bütün ilgi gruplarına adil bir şekilde dağıtılan sosyo-ekonomik faydalar ile tutarlı ve uzun vadeli ekonomik faaliyetler ortaya koymalıdır.

Buna göre sürdürülebilir kırsal/doğa turizminin gelişme ölçütleri;

- Biyolojik çeşitliliğin korunması,
- Ekonomik tutarlılık,
- Kültürel zenginlik,
- Yöre halkının refahı,
- İstihdam kalitesi,
- Sosyal eşitlik,
- Ziyaretçi memnuniyeti,
- Yetkinin yerele doğru dağıtılması,
- Toplumun genelinin refah ve mutluluğu,
- Fiziki bütünlük,
- Kaynakların etkin kullanımı,

- Çevre temizliğidir.

Korunan alanlar açısından; tabiatın seçkin parçaları olan korunan alanlar ile turizm arasındaki bağ, korunan alanların tarihçesi kadar eskidir.

Korunan alanlar turizme, turizm de korunan alanlara ihtiyaç duymaktadır. Turizm korunan alanların kurulması ve yönetiminde göz önüne alınması gereken önemli bileşendir.

Turizm; aynı şekilde koruma altında olmayan flora ve faunanın tutunduğu tabiat alanlarına ve insanın yaşadığı sahalardaki yöresel kültüre de bağımlıdır. Bu bağımlılık doğa ve kültürün bozulmaması için tedbirleri gerektirir. Bu tedbirlerin neler olacağının “sürdürülebilir kırsal kalkınma” ilkeleri çerçevesinde tespiti de zorunludur.

Turizmin önemli bir ekonomik faaliyet olması ve tüm göstergelerin bu faaliyetin büyüme eğiliminde olacağı yönünde olması önemli bir husustur.

Turizmdeki büyümeyle beraber sürdürülebilir turizm, ekoturizm gibi doğayla ilgili turizme olan talep artmış ve turizm ürünleri ile destinasyonlar çeşitlenmiştir. Turistlerin talepleri de değişmiş ve çeşitlenmiştir. Turistlerin talepleri konaklamada konforun sağlanması yanında, yöreye özgü kültürel değerler hakkında bilgi edinme, yöre halkıyla iletişim, bölgenin flora ve faunası, özel ekosistemler, doğal hayat ve bunların korunması da dahil olmak üzere daha sorumlu bir seyahat deneyimi kazanmak da söz konusudur.

Beklenen büyüme ve yeni eğilimler turizmi o kadar stratejik bir konuma taşımıştır ki, turizm eşsiz özellikli doğal veya korunan alanların sürdürülebilirliğinin yanı sıra bu alanların çevresinde yaşayan yöre halkının kalkınma potansiyeline de müspet etki sağlayabilmektedir. Bu durumda turizm, doğal alanların korunması ve yöre halkı ile ziyaretçilerin çevre bilincinin arttırılmasında kullanılabilecek çok önemli bir araçtır. Dolayısıyla turizm sayesinde koruma çalışmaları için gerekli mali kaynakların kazanılmasının yanı sıra ziyaretçiler ile yöre halkına yönelik bilinçlendirme ve eğitim programlarının oluşturulması ve uygulanması gibi hedeflere de kolayca ulaşılabilmektedir.

En önemli hususta; turizm faaliyetlerinin uzun dönemde sürdürülebilir olması için geniş kapsamlı, dikkatli, katılımcı ve paylaşımcı olarak planlaması, sürecin etkin yönetimi ve izlenmesi gerekmektedir. Aksi takdirde, bu faaliyetlerin geri dönüşü mümkün olmayan olumsuz etkileri ortaya çıkacak ve turizm bu alanları tahrip eden bir faktör haline gelebilecektir. İşte bu nedenle; “SÜRDÜRÜLEBİLİR DOĞA TURİZMİ GELİŞME (MASTER) PLANI” çalışmasına lüzum duyulmuştur.

1.4 Sürdürülebilir Doğa Turizmi Gelişme Stratejisi

Yukarda da bahsedildiği üzere, insan kullanımı bakımından hassas olan sahalarda turizm söz konusu olduğunda turizmin iyi planlanması ve yönetilmesi önemli olmaktadır.

Alışılmış turizm stratejileri ile Sürdürülebilir Doğa Turizmi Gelişme Stratejisi arasındaki fark şudur; alışılmış yöntemler yukarıdan aşağıya bakış açısı ile uygulanmaktadır.

Yani kararlar merkezden alınmakta ve uygulanması için yerele taşınmaktadır. Yöre halkı katılımcı olamamaktadır.

Sürdürülebilir turizm ise aşağıdan yukarıya bir yaklaşım için gayret göstermektedir. Bu yaklaşımda yöre halkının beklentileri ele alınır, yönetime katılmasını sağlayıcı yapı kurulur, *yörenin kalkınma potansiyelini bünyesinde barındıran tabii değerlerin* korunması için ortak kararlar alınır. Karar almanın yanında uygulama ve izleme aşamalarında da yöre halkının bilgisini, becerilerini, en uygun şekilde kullanmak esastır. Bu yaklaşım yöre halkının, yerel otorite ve organizasyonların yetkilendirilmesine dayanır.

-Sürdürülebilir turizm gelişim aşamasında doğa ve çevresinin ortak çıkarları söz konusudur. Konaklama ve diğer turizm altyapıları mümkün olduğunca doğal alan dışında olmalıdır. Bu durum doğaya ve kültüre zararı en aza indirdiği gibi ev pansiyonculuğu gibi faaliyetlerin yapılmasıyla yöreye faydayı arttırabilir.

-Yöre halkı ve diğer bölgesel ilgi grupları turizm gelişiminde önemli ortaklardır. Söz konusu gruplar turistlere konaklama imkanı sunacaklar, sunacakları ürünün kalitesinin korunmasında da sorumluluk alacaklardır.

-Günübirlik ziyaretçiler yerine uzun süreli konaklamaya lüzum duyan turistlere hedefleniyorsa, doğal ve kültürel mirasa dayalı çekim noktaları, el sanatları gibi faaliyetler ortaya konmalıdır.

-Doğal alanlar genellikle çok hassastır, bu sebeple ekolojik değerler, belirli bir saha ile sınırlı olmayacaktır. Geleneksel hayat, yerel kültür, kırsal, sosyal ekonomik yapılar da aynı zamanda turizmin temel kaynağı olmaktadır.

-Sürdürülebilir Doğa Turizmi Gelişme (Master) Planı'nın ilimizde/bölgemizde ve ülkemizde doğa turizmine konu olacak sahaların tüm ilgi grupları için anlamlı ve cazip bir bakış açısına dayandırılmasına esas olmalıdır.

-Sürdürülebilir Doğa Turizmi Gelişme (Master) Planı'nda turizm; doğayı koruma, kırsal kalkınma için bir araç olarak ele alındığından, doğa turizmi yönetim planı olarak ele alınmalıdır. Halihazırda olan turizm etkinlikleri de tartışılmalı, değerlendirilmelidir. İlde sürdürülemez olan turizm veya gelir getirici faaliyetler de tanımlanmalıdır. Ayrıca iyi bir yönetim için tehditler ve fırsatlar da ele alınarak bunlardan hareketle ortaya çıkacak fikirler ortaya konmalıdır.

-Doğaya dayalı turizm yönetiminin entegre bir anlayışla (alan ve çevresinin sahip olduğu doğal, tarihi ve sosyo-ekonomik kaynakların bütüncül ele alınması) değerlendirilmesi de önemlidir.

-Turizm gelişimi genel olarak piyasa talebine göre yönlendirilir. Bir alanın turizm potansiyelinin değerlendirilmesi, rekabetçi özgün ve özellikli bir destinasyon

oluşturması için gerçekçi beklentiler ortaya konulmalıdır. Yüksek ekolojik değerlere sahip olan sahalar yüksek turizm değeri içermeyebilir. Turizm, ancak doğru pazar ürünlerini hedeflediği zaman başarılı olabilir. Özellikle hassas tabiat alanlarında taşıma kapasitesi düşük iken, bu alanlardan beklenen faydalar yüksek olmaktadır. Taşıma kapasitesinin düşüklüğü sınırlı sayıda turist demektir. Bu sebeple taşıma kapasitesinin değerlendirilmesi de önemlidir.

-Entegre Doğal Alan Yönetimi, Sürdürülebilir Doğa Turizmi Gelişme (Master) Planı ile doğa ve turizm yönetimi için tüm ilgi gruplarının desteğini almayı hedefler. Tüm ilgi gruplarının etkin desteği önem taşır. Turizm gelişiminin karmaşık yapısı göz önüne alınırsa, ilgi gruplarının etkin işbirliği oldukça önemlidir. Planın herkes tarafından sahiplenilmesi ayrıcalık olacaktır.

-Sürdürülebilir kırsal kalkınma için kapsamlı bir vizyon belirlenmesine de ihtiyaç vardır.

-Pazarlama Stratejisi; Sürdürülebilir Doğa Turizmi Gelişme (Master) Planı'nın bir parçasıdır. Kalkınma ve rekabete açık ürün-Pazar kombinasyonu için yaratıcı yaklaşımlar içermelidir. Pazarlar, hedef gruplar, turist sayısı, ürünler, hizmetler, yaratıcı yaklaşımlar bu stratejide yer almalıdır.

-Turizm Destinasyonu Yönetimi;Yaygın bir stratejik yaklaşım olup, destinasyonu rekabete açık hale getirir, bir turizm pazarını iyi bir şekilde yönetmek, pazarlamak, bir destinasyonu rekabetçi yapabilmek için gereken tüm unsurları içeren bir yaklaşımdır.

-İyi tanımlanmış amaçlar ve göstergelerle mantıksal bir çerçeve kurmak, ayrıntılı bütçe, mali portre ve ilgi gruplarının tümüne açık görev ve sorumluluklar veren bir iş planı hazırlamak gereklidir.

-Ziyaretçinin İzlenmesi ve Ziyaretçi Yönetim Planı:Madem ki doğa gibi hassas bir sistemde çalışılıyor, bu durumda turist ziyaretinin ilkelerini belirleyen bir ziyaretçi yönetim planı lüzumludur. Aynı zamanda da hem geri bildirim temin etme, hem de taşıma kapasitesinin kontrolü için izleme programı da olmalıdır.

Geribildirimler kalitenin arttırılması, sunumların taleplere uygun hale getirilmesi (iyileştirilmesi), hizmetteki aksamaların ve doğadaki değişimlerin takibi için çok önemlidir.

Şu unutulmamalıdır ki; turizm, doğanın korunması için ortaya konan ana hedeflere ulaşmak garanti edildiği takdirde teşvik edilmelidir.

2. SÜRDÜRÜLEBİLİR DOĞA TURİZMİ GELİŞİMİNE İLİŞKİN ÇALIŞMALAR

2.1 Kaynak Analizi

Gelişme planı ve stratejisi için öncelikle kaynak analizi yapılması mecburidir. Bir alanın sahip olduğu kaynaklar, o alanın kalkınması için bir sermaye veya potansiyel oluşturmaktadır. Bu kaynakların analizi de önemli veri ve bilgi oluşturulmasını temin etmektedir.

Ekolojik ve kültürel kaynakların yanında sosyo-ekonomik özellikler de turizm gelişimi için önemli bir temel oluşturmaktadır. Örneğin kırsal turizmin, tarımsal faaliyetleri desteklemediği durumlarda kırsal turizmin gerçekleştirildiği bölge hem kendi sermayesini hem de kırsal olma özelliğini kaybedecektir. Gerek turizm potansiyeli gerekse taşıma kapasitesi turizm kaynaklarının mevcut durumuna bağlı olduğundan kaynak envanterinin mutlaka yapılması gerekir.

2.1.1 Kaynak Analizinde Ele Alınacak Unsurlar

a. Doğal Kaynaklar: turizmin gelişimi için önemli olan yöreye özgü doğal kaynaklardır. Bu kaynakların halihazırdaki ekonomik kullanımları, korunma durumları, statüleri, iklim gibi turizm gelişimi için potansiyel kaynakların envanterini içermektedir.

Seçkin Doğal Kaynaklar: Turizm yalnızca korunan doğa parçaları ile ilgili değildir. Eşsiz manzaralar, dağlar ve nehirler gibi ve korunmayan türler de turizm için ilgi çekici olmaktadır. Örneğin; ormandaki ağaçların üzerinde gezinen sincapları, konakladığımız evin penceresinden gözlemlemek son derece çekicidir. Bir orman öncelikli olarak odunculuk amacıyla kullanılsa da dağ bisikleti gibi bir aktivite için ortamı çekici hale getirebilmektedir.

Seçkin Doğal Kaynakların Halihazırdaki Ekonomik Kullanımlarının Tanımlanması

Doğal kaynakların çok çeşitli kullanımları söz konusudur, ormanların odunculuk, nehirler ve göllerin sportif balıkçılık, su sporları ve enerji üretmek için kullanımları gibi. Bu kullanımlardan bazıları gelenekseldir ve düşük etkilere sahiptir. Bazıları ise sürdürülebilir değildir. Bu sebeple bunlar turizm gelişimi için de uygun değildir.

Kaynağın Korunma Durumu ve Statüsü: Bazı doğal kaynaklar mevcut kanunlarla korunur. Bunların turizmde kullanımı da bu kanunlara uygun olmalıdır.

İklim; mevsimlerin dağılımı, ortalama sıcaklık, nem ve günlük ortalama optimal güneş ışığı saatlerine bağlı olarak iklim analizi yapılmaktadır. Burada önemli olan iklimin farklı mevsimlerde turizm için elverişli olup olmadığıdır.

Turizm Gelişimi İçin Potansiyel Doğal Kaynaklar: Potansiyel kaynakların tespiti turizm planlaması için önemli ve özellikle yönlendirici olmaktadır. Tüm bu kaynakların envanter çalışmalarının haritaya aktarılması, turizm ürünleri ve hizmetlerinin gelişmesi ve altyapı ile tesislerin fiziksel planlaması için önemli olmaktadır.

b. Kültürel Kaynaklar: Kültürel kaynakların envanteri doğal kaynaklara ilişkin çalışmalara benzerlik göstermektedir. Özellikle doğal ve kültürel kaynaklardan oluşan kombinasyonlar, turistler tarafından yüksek ilgi ile karşılanmaktadır. Kültürel mirasın korunmasının önemi konusunda farkındalık meydana getirilebilirse, sürdürülebilir turizm gelişimine ve doğa korumaya verilen destek artacaktır.

c. Sosyo-Ekonomik Kaynaklar: Altyapı, insan kaynakları ve farklı ekonomik sektörlerin bileşimini içermektedir. Bu konuda yapılacak envanter çalışması, birbiri ile bağlantılı birçok farklı unsurlar içermesi ve bu unsurların turizm gelişimi için ilk bakışta kavranamaması mümkündür. Bölgenin kalkınma potansiyelinde, sosyal ve ekonomik rekabet edebilirlik unsurları büyük öneme sahiptir. Yerel nüfusun turizme yaklaşımı, turizm sektöründe çalışma isteği gibi bazı unsurların turizm ile doğrudan ilişkisi bulunmaktadır.

Altyapı: Bir bölgenin turizmde rekabet edebilirliği ve kalkınma seviyesinin tespiti için altyapı kalitesi önemli bir göstergedir. Altyapının kalitesi, yerel nüfusun hayat kalitesini ortaya koymanın yanı sıra turizm gelişimi için de zorunlu bir şarttır. Alan, güvenli içme suyu, donanımlı sağlık tesisleri gibi temel unsurları içermiyorsa turizm gelişimi asla başarılı olamayacaktır. Altyapının farklı unsurları için şartlar, kalite ve gelecekteki durum değerlendirilmelidir. Kaynak halihazırda turizm için mi kullanılmaktadır? Sorusu hem kaynağın turizm gelişimi için önemi konusunda hem de kaynak kalitesi hakkında göstergeleri ortaya koyabilmektedir.

Su kaynaklarına yönelik etütler; kaliteli su kaynağının sağlanması, su kaynağının sürdürülebilir kullanımı ve su çıkarmanın çevresel etkisini de içerir.

İletişim ağına yönelik etütler; turistlerin refahı ve turizm gelişimi için önemli olan cep telefonları da olmak üzere telefon ve internet ağlarının kalitesine yönelik etütleri içermektedir.

Sağlık hizmetlerinin; kalite, miktar ve coğrafi dağılımı son derece önemlidir.

Güç kaynaklarına yönelik etütler; elektrik şebekesi, ısınma ve yemek pişirme için enerji kaynaklarının varlığı önemlidir. Her ne kadar resmi standartlara göre planlansa ve tehlike içermese de turistler nükleer santrallerin yakınında konaklamamaktadır.

Su ve toprak kirliliği etkisi olan atık su sistemleri önemli olup, bölgeye gelen turistlerin sayısı ile meydana gelecek atık su miktarı da dikkate alınmalıdır.

Katı atıkların düzenli depolanması toplum için olduğu kadar çevre için de önemlidir. Katı atıkların görüntü kirliliğine de yol açması ayrı bir menfi etkisidir.

Yol ağlarının durumu; çoğu turistin tercihlerini yaparken en önemli etkidir.

Güvenlik; kamu güvenliğini ve asayişini sağlamak turist güvenliği gibi unsurlar önemli olmaktadır. Aşırı kar yağışı, kanyon veya dağ kurtarma timlerinin olup olmaması da çok önemlidir.

Politik istikrarsızlık ve suçlar; turist için caydırıcı etki yapmaktadır.

İnsan Kaynakları; Bir bölgenin insan sermayesini ifade eden bu unsur, turizm gelişiminde anahtar etmenlerden biridir. İnsan kaynakları hem hizmeti hem de manevi nitelikteki kültür ve kimliği oluşturmaktadır.

İnsan kaynaklarına ilişkin etütler aşağıdaki unsurları içermelidir;

- Yöre halkının nüfusu,
- Göç vb. eğilimler,
- Demografik yapı,
- Aktif nüfus ve yapısı, eğitim seviyesi, potansiyel bilgi ve beceriler, açık fikirlilik, geleceğe odaklanma, çalışma ahlakı,
- Yöreye özgü geleneksel ekonomik faaliyetleri ve yöresel sanatları yapabilme,
- Turizm gelişimine ilişkin tutum, misafir severlik duygusu, hizmete yönelim,
- Sosyal tutarlılık, esneklik, mevcut sosyal ilişkilerin kalitesi ve aralarındaki işbirliğini içeren sosyal yapı,
- Yerel kurumlar, idareler, yönetim, bürokrasiden kaçınma vb. hususlarla finansal kaynaklar ve yönetimleri,
- Alanın kültürü ve kimliği, alanda etkin görev alacak kişilerin ortak değerleri, ilgileri, yaklaşımları, algılama şekilleri, özel ilgi ve becerileri, özgün gelenekler, o topluma ait olma ve o toplumda yaşamaktan onur duyma gibi durumları içerir.

Farklı ekonomik sektörler; söz konusu coğrafi bölgeye ve ile yoğunlaşma durumları, firma sayısı, ölçeği, ortalama karlılık, geleceğe yönelik bakış açısı, pazarları ve dış ilişkileri, sektörler arası işbirliği son derece önemlidir, tüm sektörler turizm sektörü ile ilişkili olabilmektedir.

Kaynak analizinin sonuçları; sürdürülebilir turizm yönetimi ve kalkınmada sermayeyi oluşturan kullanılabilir kaynaklara genel bir bakışı sağlamakla beraber, bölgenin mevcut kalkınma durumunu ve sürdürülebilirliğini değerlendirmeye yönelik bir resim sunmaktadır. Analiz aynı zamanda; bölgenin sürdürülebilir kalkınmasına yönelik bir vizyon oluşturulmasını ve turizm gelişiminin diğer sektörlerle bütünleştirilmesini sağlayacaktır.

2.2 Turizm Potansiyeli

Yüksek değerlere sahip doğal ekolojik sahalar her zaman yüksek turizm potansiyeli içermezler;

- Bazı doğa parçaları araştırma yapan uzmanlara, iyi eğitilmiş eko turistlere hitap etmektedir. Bu alanlar sayıca az olduğu için de sınırlı bir turizm potansiyeli içerirler,
- Bazı doğal sahalar, erişim, güvenlik gibi nedenlerle turistler için elverişli olmayan yerlerde bulunurlar,
- Ekolojik kaynakların kullanımlar karşısındaki duyarlılığı (taşıma kapasitesi), ziyaretçi girişinde kısıtlamalara sebep olmaktadır,
- Bir sahanın daha fazla turist çekebilmesi için ihtimalleri ortaya koyan *turizm potansiyeli* önemli bir konudur. Turizm potansiyelinin tespiti için arz ve talebin ortaya konması gerekir. Bu potansiyel sınırlıysa başarılı bir turizm girişimini başlatmak imkanı olmayacaktır.

Turizm ekonomik bir faaliyet olduğundan ancak turizm pazarında sürdürülebilirliği için bir talebi karşılaması lüzumludur.

Turizme ilişkin motivasyon ve istekler değişkendir, kaynakların değeri aynı kalırken değişen tüketici davranışları turizm potansiyelini etkilemektedir. Dolayısıyla turizm potansiyeli tüketicinin bakış açısı (talebi) ile değerlendirilmelidir.

Turizm potansiyeline ilişkin veri toplarken, istatistiki veriler, anketler gibi yöntemlerle veri elde edilebilir, ayrıca derinlemesine görüşmeler, katılımcı gözlemleme, olaylar üzerinde çalışmalar ile veri elde etmek için kullanılan niteliksel araştırma metotları kullanılmaktadır.

Turizm potansiyeli için “turizm talebi” incelemesi aşağıdaki hususların tespiti ile yapılabilir;

- Halen yapılan turizm,
- Halihazırdaki turist miktarı,
- Her bir ziyaretçinin günde harcadığı miktar,
- Ortalama kalma zamanları,
- Turist profili,
- Dürtü analizi; hangi temel etmenlerin turistler için rol oynadığı,(doğa, kültür, sağlık, güneş, vb.)

- Benzer bir il veya saha ile kıyaslama yapılması, milli veya milletlerarası bir il ile kıyaslama yapılması ve neden o ilin tercih edildiği,
- Gelecekte rakip olacak iller hangileridir, nedeni,

“Turizm arzı” incelemesinde ise aşağıdaki hususlar öne çıkmaktadır;

- İlimizde bir uluslar arası havaalanı var mıdır veya yakın bir ilden yararlanma imkanı makul müdür?
- Alan ulaşım hangi araçlarla olur? (demiryolu, özel taşıt, genel taşımacılık, vd.), bunlara yaklaşım nasıl olmaktadır (kötü, yeterli, iyi gibi),
- Alana ulaşma durumu (kolay-rahat, çaba ile, zor ve tehlikeli)
- İle gelmek için yabancı turistler ülkemizden vize alıyor mu?
- Sahamızın istikrarlı bir yönetimi var mı?,
- Güvenlik ve ulaşım açısından ne gibi problemler yaşanabilir?
- *Alt yapı incelemesi*; taşımacılık ağı, yerel yolun durumu(toprak, asfalt), anayolla bağlantısı, demiryolu ağı, yerel genel taşımacılığın yaygınlığı, program, ücretler, hat/duraklar, döngü patikaları, patikalar, yollar, işaret levhaları, genel enformasyon levhaları, araç-otobüs park kapasitesi, bilgi alma, tercüme kolaylıkları,
- *Yiyecek içecek ve barınma*; restoran sayısı, restoranların sınıflandırılması(iyi-sayısı, orta iyi-sayısı vb.)
- Hangi standartta yiyecek sunuluyor?(yüksek, yeterli, kötü)
- İl ve çevresinde ne tür barınma alanları var? (otel, hotel, yatak kapasitesi, rota üstü barınma kulüpleri, bungalov, parkları, kamp alanı, diğerleri),
- Hangi standartlarda barınma sunuluyor? (yüksek, yeterli, kötü),
- İlinizin seçkin özellikteki doğal alanlarının özellikleri (sundukları ile tek mi?, biraz farklı mı?, diğer seçkin özellikli yerlere benziyor mu?),
- Alan turist gezi rotasına girecek şekilde turistlerin ilgisini çekebilecek diğer sahalara yakın mı? (diğer çekici sahalara yakın, orta derecede potansiyel, düşük veya yakında böyle bir potansiyel bulunmamakta),
- İlin alanlarında yaban hayatı; (bayrak tür, ilginç diğer türler, temsil edici yaban hayatı, farklı yaban hayatı izleme aktiviteleri, yürüyerek, botla, gözlem noktası ile vb.),
- Yaban hayatı izleme de tatmin edicilik durumu (garanti etme, genellikle, şans veya mevsime bağlı),
- Bölgedeki önemli yaban hayatının tanımı,
- Yardımcı tesislerin durumu (rekreasyonel, spor, diğer; durumu:kötü-yeterli-iyi),

Kaynakların turizm potansiyelinin değerlendirilmesi;

- *doğal değerler*: (sahiller, sahil kayalıkları, kumullar, dağlar, ormanlar, korunmuş izole olmuş alanlar, şelaleler, göller, nehirler, mağaralar, yaban hayatı, hayvan-kuş, deniz canlıları, iklim, diğerleri),

- *kültürel değerler*; (tarihi binalar, tarihi yerler, anıtlar, arkeolojik yerler ve koleksiyonlar, folklor ve gelenekler, el işleri, müzeler, sahne sanatları, sanayi mirası vb.)
- *Toplunun turizm potansiyeli*; (insan kaynakları; aktif nüfusun büyüklüğü ve yapısı, eğitim düzeyi ve profesyonel bilgi, beceriler, eğitimler, orijinal-karakteristik ve geleneksel özellikleri, ekonomik faaliyetler-sanatlar profesyonel olmayanlar dahil, resmi olmayan bilgi ve beceriler, turizm gelişimine yaklaşımlar, misafir severlik anlayışı, hizmet eğilimleri, yerel kuruluş ve idareler ile yönetim, alanın kültürü ve kimliği,
- *Ekonomik kaynakların turizm potansiyeli*; (tarım, ormancılık, balıkçılık, sanayi ve diğer),
- *Altyapı*; (su sistemleri, ulaşım ağları, sağlık imkanları, ulaşım terminalleri, enerji kaynakları, kanalizasyon sistemleri, katı atık ve yok etme sistemi, caddeler/yollar, güvenlik sistemleri vb.)
- *İş ve hizmet altyapısı*; (fırınlar, kasaplar, bakkallar, süpermarketler, doğrudan satış yapan çiftlikler, kiralık araç, servis istasyonları, taksiler, otobüsler, kiralık bisiklet, kiralık spor malzemeleri ve bakımı, postaneler, bankacılık hizmetleri, doktorlar, dişçiler, eczaneler, kafe ve restoranlar, atm'ler, bankalar, diğer iş ve hizmetler.)

Turizm Talebi; turizmin mevcut durumunun incelenmesi;

Ziyaretçi; boş zamanlarını geçirmek için bir yere gelen kişi olarak tanımlanabilir, turist ise alanda bir veya daha fazla gece konaklamaktadır. *Her turist bir ziyaretçidir, ancak her ziyaretçi turist değildir.* Dolayısı ile turist ve ziyaretçi sayılarının ayrılması gerekmektedir.

Ziyaretçi ve turist ayrımı farklı talepleri sebebi ile yapılmak durumundadır, ayrıca her ikisinin de farklı etkileri bulunmaktadır. Bir turistin ortalama harcaması alanda daha fazla zaman geçirdiğinden, konaklamaya, ilave yiyecek ve içeceğe ödeme yaptığından genellikle daha yüksek olmaktadır.

Turizme ilişkin mevcut durumun ortaya konabilmesi için;

- Turist ve ziyaretçileri ayrı ayrı sayısı (yıllık, mevsimlik, aylık, haftalık, günlük),
- Son on yılda turistlerin/ziyaretçilerin değişimi,
- Ortalama kalış süreleri,
- Konaklama ve ulaşım şekilleri önemlidir.

(Sürdürülebilir doğa turizm gelişme planımızda ana unsur turizm olduğundan; turizme ilişkin veri kullanılamaz olduğu hallerde ikinci en iyi seçenek olarak ziyaretçilere ait veriler üzerinden değerlendirme yapılması mecburiyeti doğmaktadır).

- Turist başına ortalama harcama,
- Grup hacmi ve düzeni,
- Turistlerin ağırlıklı yaş grubu,

- Yaptıkları faaliyetler,
- Ziyaret edecekleri-ettikleri yere ilişkin seçimleri,
- Memnuniyeti, deneyimleri ve para harcama şekilleri,
- İkinci ziyaretlerin yüzdesi ve sayısı,
- Kullanılabilir ilave veriler.

Talep incelemesinde ilimizi rakip olarak gördüğümüz veya bizimle rekabet eden benzer il veya illerle karşılaştırmak faydalı ve yerinde olacaktır.

Turizm Arzı:

Konum Faktörü; Bir ilin başka turizm pazarları ile ilişkili olarak nasıl konumlandığını, bir turistin alana ulaşmak için harcadığı zamanı, parayı/enerjiyi belirtir.

Bir saha ne kadar güzel olursa olsun, hedef grup tarafından kolayca ulaşılabilir değilse asla başarılı bir turizm gelişimi sağlanamayacaktır. *Yerel nüfusun değil turistin algılama durumu dikkate alınmalıdır.* Örneğin bakir alanları ziyaret etmekten zevk alan ve ilkel patika yollarla ulaşılan yerleri ziyaret etmek isteyen turistler için düşünülen uzak mesafeler için alanın sınırlı sayıda turist potansiyeli olacaktır.

- Uzun mesafeden gelen turistler için hava alanına uzaklık çok önemlidir,
- Tur operatörlerinin çoğu havayolu ulaşımını zorunlu görmektedirler, bu sebeple bağımsız turistler veya tur operatörleri hedeflenebilir,
- Tren, otobüs veya özel araçlarla erişim de konum faktörleri içinde önemlidir,
- Alana ziyaret iklim şartları açısından da kısıtlı imkanlara neden olabilir,
- İle özgü yapılan bürokratik işlemlerin bıkırtıcılığı da önemlidir, sık sık güvenlik birimleri tarafından kimlik sorulmak, aranmak gibi,

Turizm arzında; işaretlemeler, doğru yönlendirmeler, bilgiye ulaşma kolaylığı da önem arz etmektedir. Haritalar, broşürler, internet imkanı, kılavuz ve rehberler önemli bir arz faktörüdür.

Yiyecek içecek sunumu ve konaklama arzı; Sunumun ürün ve hizmet kalitesi, hijyenik standartlar, özgünlük/otantik, yöresel olması, yer ve ürünlerin çeşitliliği, ortam ve konukseverlik önemlidir.

Restoranların sınıflaması önceden yapılırsa turist için kolaylık olacaktır.

Konaklama tüm türleri içerebilmelidir, ürün ve hizmetlerin kaliteli olması, özellikle hijyeniklik konaklamada çok önemlidir.

Doğal Alanın Kendine Has Özellikleri; Doğal alanların değer yaratması, kırsal kalkınmada rol oynaması beklentisi de son yıllarda öne çıkan bir görüştür. Doğal alanların alternatif kaynak kullanımına dönüştürülmesi için yapılan baskılar sonucu tehdit altında olduğu yerlerde devamlılığını sürdürebilmeleri, diğer alternatif kaynak kullanımları karşısında koruma ve kullanma dengesinin uzun dönemli ekonomik değerinin gösterilebilmesine bağlıdır. Tabiat ve kültürel miras, yaban hayatının

gözlemlenmesi, yöreye özgü özellikler ve korunması gereken öncelikli türler, doğa ile ilgili çalışan ve doğanın kıymetini bilen eko-turistler için son derece önemlidir.

2.3 Taşıma Kapasitesi

Belirli bir sürede (yıl, ay, hafta, gün, saat) bir bölgenin alabileceği ziyaretçi sayısı veya bölgenin kaynakları üzerinde istenmeyen veya planlanmamış etkilere sahip olmayan ve sürdürülebilir kalkınmayı tehdit etmeyecek düzeyde bir alanda aynı anda bulunabilecek ziyaretçi sayısı,

Bir bölgenin, hayati önemde olduğu düşünülen değerleri, ekolojik süreç ve koşulları tehlikeye atmadan ve sürdürülebilir kalkınma imkanlarını azaltmadan belirli bir süre boyunca destekleyebileceği insan faaliyetlerinin (ağaç kesimi, avlanma, tarım) ve diğer etmenlerin (örn: iklim değişikliği, kirlenme.vb.) baskısı,

Ziyaret edilen bir alan veya tesisin sahip olduğu kaynaklar üzerinde koruma amaçlarını tehlikeye atmadan, istenmeyen ve planlanmayan etkilere neden olmadan belirli bir süre (yıl, ay, gün, an) boyunca alabileceği ziyaretçi sayısı şeklinde tanımlanmaktadır.

Taşıma kapasitesi, *Sürdürülebilir Doğa Turizmi Gelişme (Master) Planında* önemli bir planlama aracıdır. Turizmin gelişimi ve korunmasında önemli bir kavramdır. Taşıma kapasitesinin analizi ve izlenmesi, yönetim kararları yönünden girdi sağlayacaktır. Taşıma kapasitesi sayesinde kullanımı sınırlamak, en elverişli ziyaretçi sayısını tamamlayarak müspet etkileri azamiye çıkartmak, olumsuz etkileri en aza indirmek mümkün olabilecektir. Kısaca *Doğa Turizmi Gelişme (Master) Planındaki* “sürdürülebilirlik” taşıma kapasitesinin aşılması ile temin edilir.

Ziyaretçi sayısı ve etkinin büyüklüğü arasında doğrudan ilişki vardır. Ancak alan içinde tek tehdit unsuru ziyaretçiler değildir. Doğa için önemli olan tehditlerin tümünün birleşik etkisidir.

2.3.1 Taşıma Kapasitesinin Elemanları;

Sosyal Taşıma Kapasitesi,

Turizm için yerel tolerans limitleri olarak tanımlanmakta olup yöre halkı üzerindeki olumsuz etkilerinden ve ziyaretçiler ile yöre halkı arasındaki çatışmalardan kaçınılmasını içerir.Bu unsurun turizm gelişimi içerisinde anahtar rolü vardır. Yöre halkı turizmi desteklemezse kalkınma asla olmaz.

Yerel kabulü belirleyen temel etmenler, sosyal yapı ve kültürün hassaslığı, toplumun değişimin üstesinden gelebilme yeteneği, turizmin algılanışı, yöre halkı ile ziyaretçilerin ilişkileri, kullanıcı grupların davranışları, birbiri ile uyumu ve paydaş olmanın ekonomik ve toplumsal faydalarıdır.

Ekonomik Taşıma Kapasitesi;

Sürdürülebilir bir turizm gelişiminde turizm, ekonomik yapı ile bütünleşmiştir ve diğer sektörleri de desteklemektedir.

Ekonomik taşıma kapasitesi; turizm gelişimini sağlayan bir yerel ekonomi ve yerel ekonominin sürdürülebilirliğini sağlayan bir turizm gelişimi anlamına gelmektedir. Yani temel kıstas; turizm gelişimi ile yerel ekonomi arasındaki sinerjidir.

Ekonomik taşıma önemli olan iki unsur; Beklenen faydaları temin etmek için asgari turist sayısı ve ekonominin üstesinden gelebileceği azami turist sayısıdır.

Ekolojik Taşıma Kapasitesi;

Ekolojik taşıma kapasitesi, ziyaretçilerin/turistlerin ziyaret edilen alandaki ekosistemler, ikamet yerleri ve canlı türleri üzerinde ortaya koyduğu ekolojik zararlardır. Burada, ekolojik değerlerin, ziyaretçi akışlarının ve davranışlarının uzun süreli ve sistematik olarak izlenmesi ve veri toplanması önemli olmaktadır.

İdari/fiziki Taşıma Kapasitesi;

Fiziki taşıma kapasitesi aynı anda ve belirli bir zamanda müşteri olarak alınabilecek ziyaretçi sayısıdır. Bu kapasite, alana uygun insan sayısına, yani alanın büyüklüğü ve diğer fiziki şartlar (doğal, coğrafi koşullar ve hava şartları) ile turizm altyapısının kapasitesine dayanmaktadır. Burada temel göstergeler; kalabalık, kuyruklar ve trafik sıkışıklığıdır.

Fiziksel kapasite yönetiminin verimliliği ve etkinliği şu unsurlara bağlıdır;

- Organizasyon kaynaklarının kapasitesi (insan ve ekonomik kaynaklar vb. gibi),
- Ziyaretçi yönetiminin kapasitesi,
- *Bir sahanın ziyaretçi kullanımına/ turizm gelişimine karşı hassas olan kaynakları:* Kırmızı liste ve endemik türlerin habitatları, alanın savunmasız olan diğer kaynakları, göçe hassas türler,
- *Ziyaretçi yönetimi de dahil olmak üzere yönetim amaçları ve hedefleri:* Genel bir doğa koruma planı, amaçlar, hedefler ve doğa koruma politikası, tür koruma politikaları, bölgeleme sistemi, izleme sistemi,
- *Ziyaretçiler/turistler, turizm gelişimi ve etkileri üzerine veriler;* tüm güzergahlar, tesisler, konaklama ve ziyaretçi/turist için olan etkinlikler ve detaylı haritalar, ziyaretçi sayısı, özellikleri, akımları, ziyaretçi modelleri, etkinlikler ve mevsime bağlı özelliklere ilişkin bilgiler vb., ziyaretçiler tarafından özel olarak gerçekleştirilen faaliyetler, ziyaretçi etkilerine ilişkin veriler, etkilerin izlenmesi ve değerlendirilmesine ilişkin yöntemler, ölçütler ve göstergeler.

Coğrafi bilgi sistemleri (CBS) teknikleri ile bilgilerin gösterilmesi mümkündür.

Psikolojik Taşıma Kapasitesi;

Psikolojik taşıma kapasitesi bir alanın belirli bir zaman diliminde ziyaretçi deneyimleri üzerinde olumsuz etkilenmeye sebep olmaksızın kaldırabileceği maksimum ziyaretçi sayısıdır.

3. İLGİ GRUBU ANALİZİ VE YEREL ORGANİZASYONUN OLUŞTURULMASI

3.1 İlgili Grupları/Paydaşlar

İlgili grupları, “belirli bir koruma ve sürdürülebilir kalkınma projesi ile ilgili olarak fayda sağlayan, projenin içinde yer alan veya söz konusu projeden olumlu ya da olumsuz etkilenen bireyler, gruplar veya organizasyonlar” olarak tanımlanabilirler.

Paydaşlar, bir problemi çözmek için sürdürülebilir doğa turizmi gelişimine ve amaçlarımıza ulaşmak için güvенеbileceğimiz kişilerdir.

İlgi gruplarının hepsi sürdürülebilir doğa turizmi gelişimine ortak değildir veya olmaları gerekmez. Çünkü bir ortağın projeye olumlu bir bakışı, tutumu olmalıdır ve amaçlara ulaşmak için işbirliği yapmalıdır.

Bazen bir ilgi grubu projeye olumsuz bakabilir ve hatta aktif bir tehdit bile olabilir, ilgi gruplarını işbirliği yapılanlar haline getirmek onlara paydaş değeri verilmesi ile mümkün olur.

3.2 İlgi Grubu Kategorileri

Turizmde ilgi grupları;

- Yöre halkı, kişiler ve kurumlar,
- Alana dayalı ilin sorumlu yöneticileri,
- Bölgesel yetkililer,
- Ulusal yetkililer,
- Turizm ofisleri, yerel turizm organizasyonları, konaklama ve hizmet sunanlar, taşımacılar,
- Turizmle ilgili sektörler,
- Tarım, ormancılık ve balıkçılık gibi farklı ekonomik sektörlerin temsil edildiği ticaret ve sanayi odaları ve el sanatları ile ilgili birimler,
- İşçi sendikaları, dernekler, STK'lar,
- Eğitim ile ilgili birimler,

3.3 İlgi Grubu Analizi

İlgi grubu analizi *sürdürülebilir doğa turizmi gelişme planının* ortaya konması ve uygulamasında yer alan farklı taraflara ilişkin genel bir izlenim sahibi olabilmek, niyet okumak için kullanılan bir araçtır. Yalnızca bir envanter olarak ele alınmamalıdır, *sürdürülebilir doğa turizmi gelişme planının* planlanmasında potansiyel ortaklarımızın kimler olduğunu ve hangi tarafla ilişkiler yaşayacağımızı bize bildirmektedir. Ayrıca projenin farklı seviyelerinde destek temini için de son derece elverişli bir analizdir.

İlgi grupları analizine dayalı olarak *sürdürülebilir doğa turizmi gelişme planının* yönetiminden sorumlu bir organizasyon oluşturulmalıdır.

Sürdürülebilir doğa turizmi gelişimi için, detaylı bir ilgi grubu analizi ilgi gruplarının;

- Genel hedeflerini,
- Turizmden beklediği faydaları
- Turizmdeki rollerini tanımlamalıdır.

Bu süreç; şu adımlardan oluşur;

- İlgi gruplarının tanımlanması,
- Her ilgi grubunun çıkarlarının, önceliklerinin ve değerlerinin belirlenmesi,
- Her ilgi grubunun davranışlarının belirlenmesi,

- İlgili grubunun gücünün ve ilgili grupları arasındaki muhtemel koalisyonlarının gücünün tahmin edilmesi,
- İlgili gruplarının mevcut ihtiyaçlarının ne düzeyde karşılandığının değerlendirilmesi,
- İlgili grupları ile birebir iletişimlerin başlatılması ve ilgili gruplarının güveninin kazanılması,
- Ortak menfaatler, sinerji ve başarı unsurlarının tanımlanması,
- Paydaşların bir araya getirilmesi,
- Ortak hedef ve amaçların ve onlara ulaşmak için gerekli olan stratejinin ortaya konması,
- Organizasyon çerçevesinin oluşturulması,
- Uygulama (zaman çizelgesinin ve hedeflerin ortaya konması, iletişim organizasyonunun oluşturulması, ilgili gruplarına somut sorumlulukların verilmesi.)
- İzleme ve geri bildirimin yapılması

3.4 Toplum Temelli Yaklaşım

Sürdürülebilir Doğa Turizmi Gelişme Planı'nın hazırlanmasında toplum temelli yaklaşım uygulanması neticesinde;

- Yöre halkı için sürdürülebilir geçim kaynakları ortaya koymak,
- Toplulukların kendi yapılarını korumalarını teşvik etmek ve
- Doğal alanların koruma hedeflerinde yerel faydayı oluşturmak mümkündür.

Toplum temelli turizmin en önemli özelliği, doğal kaynakların kalitesi ile alanın kültürel mirasının bozulmamış ve turizmle güçlendirilmiş olmasıdır. Doğal çevre üzerindeki olumsuz etkiler en aza indirilmeli ve yerel kültür korunmalıdır. Turizm, insanların kendi yerel kültürlerini yaşatma ve değerlendirmeye teşvik etmelidir.

3.5 Yerel Organizasyonun Oluşturulması

İlgili grubu analizine dayalı olarak, korunan alan ve çevresi için, Sürdürülebilir Doğa Turizmi Gelişme Planını izlemek veya biçimlendirmek amacıyla, korunan alan yönetimi ve tüm ilgili gruplarının resmi işbirliğine dayalı bir organizasyon oluşturulmalıdır.

Bu işbirliği Valiye imzalatıldığı takdirde resmi bir dokümandır. Sürdürülebilir Doğa Turizmi Gelişme Planını uygulamak, desteklemek ve sorumluluklarını, karar verme gibi hususları düzenler.

3.6 Tarihçe

M.Ö. 7000-6000 yıllarında Neolitik devirde Anadolu medeniyetinin ilk izlerini gördüğümüz Konya yakınlarındaki Çatalhöyük'te Hasandağı'na dolayısıyla Aksaray'a ait vesikalara rastlanmaktadır. Burada Hasandağı'nın lav püskürttüğünü tasvir eden bir kazıntı resme rastlanmıştır. Neolitik dönemde Aksaray ve çevresi iskân görmüştür. Kalkolitik ve eski demir devirlerinde iskan olup olmadığı bilinmemekle birlikte çevre köylerde (Böget ve Koçaş) bu döneme ait seramiklere rastlanmaktadır.

M.Ö. 3000-2000 yıllarında Anadolu’da Hatti kavmi yaşamıştır. Bu dönemde Asurlu Tacirler burada ticaret yapmışlardır. Aksaray’ın ilk ve Orta Tunç devirlerindeki durumunu Acemhöyük Ören yerlerindeki yapılan kazılardan ve müze müdürlüğünün satın almış olduğu eski eserlerden öğrenmekteyiz. Bu dönemde Asurlu tüccarlar Mezopotamya’dan gelerek şehirlerin banliyölerinde ticaret merkezi kurmaya başlamışlardır. Asurlu tüccarlar yazıyı biliyorlardı. Pişirilmiş çamur üzerine yazılmış metinler, çamurun pekiştirilmesi suretiyle yapıştırılıyordu. Höyük. M.Ö. 3000’den itibaren iskan edilmiştir. Acemhöyük’ ün en parlak devirleri M.Ö.2000 yılının ilk yarısına isabet etmektedir.

Koloni dönemlerinin sonlarına doğru, M.Ö. 1700 yıllarında Kafkaslardan gelen, küçük şehir devletleri kuran ve Anadolu’da, askeri bir devlet halinde bir kavmin varlığını görüyoruz. Hint-Avrupalı olan bu kavmin Anadolu’da siyasi iktidarı ele geçirerek kurduğu devlet, eski Hitit Devletidir. Aksaray’da Hititlere ait eserler bulunmamakla beraber mağlup memleketler arasında Aksaray’ın da adı geçmektedir.

Orta Anadolu’da MÖ.13.yy. sonlarına kadar devam eden Hitit egemenliği M.Ö. 2.yy.da batıdan (Trakya) gelen ve deniz kavimleri olarak bilinen kavimlerin en güçlüsüdür.

Yanardağ küllerinin sıkışmasından oluşan tuf tabakalarının çok kolay kazılabilme özelliği nedeniyle bölgemize çok sayıda yeraltı şehri, dik yamaçlara kaya içinde yerleşme birimleri yapılmıştır. 7.yy. sonlarından itibaren Müslüman Arapların Anadolu üzerinden İstanbul’a yaptıkları seferler nedeni ile bölgeye sığınan Hristiyanların sayısı çok artmış, Ihlara, Gelveri ve Göreme gibi yerleşim birimleri oluşmuştur.

Aksaray, 1142 tarihinde Selçuklular tarafından zapt edilmiş ve 1470 yıllarındaki Osmanlı hâkimiyetine kadar İlhanlı, Danişmentli, Karamanoğulları egemenliğinde kalmıştır.1470 yıllarında Aksaray’ı ele geçiren İshak Paşa tarafından, Fatih Sultan Mehmet’in emri ile halkın bir bölümü İstanbul’a nakledilmiştir.

Aksaray geçmişten günümüze Hitit, Pers, Hellenistik Dönem (Büyük İskender), Roma, Bizans, Selçuklu ve Osmanlı egemenliklerinde kalmıştır. Cumhuriyet dönemine kadar Konya’ya bağlı bir sancak olan Aksaray 1920 yılında vilayet olmuş, 1933 yılında vilayetliği lağvedilerek Niğde’ye ilçe olarak bağlanmıştır. 15 Haziran 1989 yılında yeniden vilayet olmuştur.

Aksaray’ın adının ilk olarak eski Hitit metinlerinde geçen “Nenessa (Nenossos) olduğu sanılmaktadır. M.Ö. 1. bin yılda Kral Kiakki döneminde Şinakhatum - Şinukhtu olarak anılan Aksaray, Hellenistik dönemde Kapadokya Krallığına bağlanmış ve Garsaura olan ismi Arkhelais olmuştur. Selçuklular döneminde de II. Kılıçarslan tarafından Arkhelais olan adı Aksaray olarak değiştirilmiş ve ikinci başkent durumuna gelmiştir. Şehre kötü insanların alınmamasından dolayı iyi insanların yaşadığı yer anlamına gelen "Şehr-i Süleha" olarak anılmıştır (Tarihçe, 2012).

Aksaray, kuzey ve güney Anadolu dağlarının birbirinden uzaklaştığı İç Anadolu bölümünün orta Kızılırmak kesimine girer. Kuzey yarım kürede ekvator dan 37-38

paralelleri, doğu yarım kürede 33-35 meridyenleri arasında yer alır. Doğuda AKSARAY, Güneydoğuda Niğde, Batısında Konya ve Kuzeyde Ankara ile Kuzeydoğuda Kırşehir ile çevrilidir. 7997 km² yüzölçümünde geniş bir alana sahiptir. Bölgede Hasandağı, Melendiz Dağları ve Ekecik Dağı gibi volkanik dağlar ile lavların meydana getirdiği platolar vardır. Batıda ise Konya Ovasının büyük bir kesimi Aksaray sınırları içerisinde kalmaktadır. Melendiz Dağlarından çıkarak Tuz Gölüne dökülen Uluırmak, geniş bir plato meydana getirmektedir. İlin önemli dağları Hasandağı (3268), Küçük Hasandağı (3040m) ve Ekecik Dağı (2033m)'dir. Aksaray'ın deniz seviyesinden yüksekliği 980 metre'dir(Aksaray İlinin Coğrafi Özellikleri, 2012)

3.7 Aksaray İlinin Genel Özellikleri

3.7.1. İlin Jeomorfolojik Özellikleri

Aksaray Ovası'nın rakımı 900 ile 1100 arasında değişmektedir. Genel topoğrafik yapısı özellikle arızalı olan ovayı, doğudan Hasandağı, kuzey doğudan Tavşan ve Ekecik Dağları ile kuzeyde Tuz Gölü, batıda Boz Dağı ve Balık Dağı ile Güneyden Karaca Dağı silsilesi sınırlar. Bölgenin en yüksek rakımı 3253 metre, en düşük rakımı ise 905 metredir. Ovanın doğu ve kuzeydoğu kısımlarında arızalı bir arazi durumu mevcuttur. Sahanın merkezi kısmı ise düzlükler halindedir.

Dağlar: Aksaray İli sınırları içerisinde önemli dağlar vardır. Bunlardan en önemlisi sönmüş volkanik bir dağ olan Melendiz dağları silsilesi içinde yer alan Hasan Dağıdır. (Yüksekliği3268 m). Hasan dağının yanında Küçük Hasan Dağı (Yükseklik 3069 m) , Ekecik Dağı (Yükseklik 2137 m) önemli dağlardır.

Vadiler :

Ihlara Vadisi: Ihlara Bölgesi, güneyde Ihlara Kasabası sınırından (vadinin güney ucu) Yaprahisar, Belisırma köylerini içine alarak Selime'nin kuzeyde bulunan üst sınırına kadar uzanmaktadır. Vadinin en düşük kotundan bu dört yerleşiminin kenarında yer aldığı Melendiz Çayı akmaktadır. Ihlara, Kapadokya Bölgesinin bir bölümünü oluşturur ve tarihçesi M.Ö. 3000 yıllarına kadar uzanır. Ancak günümüze kadar ulaşan uygarlık izleri Bizans İmparatorluğu döneminden kalmaz. M.S. 4. yy.'da kayaların oyulması sonucunda çok sayıda kilise inşa edilmiştir. Ayrıca, 5 milyon insanı barındırabilecek mağara ve inlere sahip olan yörede daha sonraki dönemlerde Danişmentli, Selçuklu, Osmanlı Yönetimlerinin izleri ve eserleri görülmektedir.

Ovalar : Aksaray'ın orta kesimleri kuzeyi, güneyi tamamen ovalıklarla kaplıdır. Güneyde Obruk platosunun uzantısı ve Aksaray ovası bulunur.

Aksarsular : En Önemli akarsuyu Melendiz dağlarından doğan Melendiz çayı (Uluırmak) dır. Karasu ve Eşmekaya diğer önemli akarsulardır. Bu akarsuların yanında yazları tamamen kuruyan bir çok dere bulunmaktadır. Pınarbaşı köyü yakınlarında Hıncıp, Sultanhanı yakınlarında Kırk delik suyu önemli derelerdir.

Göller : Aksaray'ın en önemli gölü Konya ve Ankara ile müşterek sınırlara sahip olan Tuz gölüdür. Tuz gölü Ülkemizin Van Gölünden sonra en büyük ikinci gölüdür. Yurdumuzun en önemli tuz kaynaklarından biridir. Yüz ölçümü 1500 Km²'dir. Aksaray sınırları içerisinde yer alan diğer önemli göller ise; Gelveri (Güzelyurt) yakınlarında Nar Gölü (Sofular-Acı göl), Koca Göl, Hasan dağı çevresinde Kartal gölü, Öküz gölü, Sarıgöl, Uyuz gölüdür. Bu tabii göller yanında sulama, taşkınlerden korunma amaçlı göletler bulunmaktadır. Bunların en önemlisi Melendiz çayı üzerinde bulunan Mamasun Baraj gölüdür. Ortaköy yakınlarındaki Kültepe ve Bozkır baraj gölleri yanında D.S.İ. tarafından tamamen sulama amaçlı olarak yapılan Ortaköy-Balcı göleti, Helvadere göleti, Ortaköy Çiftevi göleti ,Güzelyurt göleti gibi göletlerde vardır.

3.7.2. Jeolojik Özellikler

Aksaray ili İç Anadolu bölgesinde göller hariç 7.626 km² P alana sahiptir. İlde karasal iklim hüküm sürdüğünden Türkiye ortalamasının altında yağış almaktadır. Melendiz Çayı ve Karasu haricinde akarsu ve nehir yoktur. Doğal bitki örtüsü az olduğundan insan eliyle yetiştirilen bahçeler önem kazanmıştır. Aksaray ili sınırları içerisinde magmatik, metamorfik sedimenter ve karasal kökenli kayalar mevcut olup bunlar metamorfik kayalar, plütonik kayalar, sedimenter kayalar, volkanik kayalar, gılsel ve volkanosedimenter kayalar, güncel oluşuklar, allokon ofiyolit karmaşığdır. Stratigrafik olarak en altta metamorfik kayalar üzerine volkanosedimenter kayalar ve volkanik kayalar, tüm bu kayaların üzerinde ise Holosen yaşlı alüvyon çökeller gelmektedir (2004 Yılı Aksaray İl Çevre Durum Raporu, 2005).

3.7.3. İklim Özellikleri

Aksaray ili, yazları sıcak ve kurak, kışları ise soğuk ve yağışlı geçen tipik bir karasal iklime sahiptir. İç Anadolu'nun en az yağış alan bir bölümünü oluşturan Tuz Gölü havzasının uzun yıllara göre ortalama yağış yüksekliği 300 mm ile karakterize edilir. Aksaray civarı ise, 40 yıllık rasat ortalamalarına göre 327.6 mm toplam yağış miktarına sahiptir.

Yağış dağılımı bakımından Tuz Gölü havzası ve Aksaray Ovası, kendi içlerinde genel olarak homojen olup ancak yüzey şekillerine bağlı olarak yersel bazı farklar gösterir. Örneğin havzanın güneydoğusunda ekstrem bir yükselti teşkil eden Hasandağı'nın çevresinde yükselti arttıkça daha fazla yağış olduğu gözlemlenmiştir.

İlde 1970 - 2011 yılları arasında yapılan ölçümlerden elde edilen bilgileri göre ortalama sıcaklık değeri 12,02 derecedir.

3.7.4. Hidrografiya

Aksaray ilinin içme su kaynakları Mamasun Barajı ve bağlı köyündeki yer altı kuyularıdır. Mamusun Barajı Konya kapalı havzası içinde olup, kuzeybatı sınırlarında Tuz Gölü bulunmaktadır. Mamasun Barajını besleyen en önemli kaynak Melendiz

Dağlarından doğan Uluırmak'tır. Ayrıca Karasu Çayı ve bazı küçük yan dereler de barajı besleyen kaynaklar arasındadır. Mamasun Barajı 1977 hektarlık bir alanı kaplamaktadır. Maksimum su kapasitesi 165.8 hmp³'tür. İçme ve kullanma suyu amaçlı kullanılmaktadır. Suyun kalitesi CB2BSB1B'dir (orta derecede tuzlu ve hafif alkali). Aksaray ilinin günlük içme suyu ihtiyacı 24.000 ile 26000 m³ arasında değişmektedir. Bu miktar yaz aylarında 30.000-32.0000 m³/gün'e çıkmaktadır. Mamasun baraj sularının günde 16.000-17000 m³'ü arıtma tesisinden şehre iletilmektedir. Bu nedenle şehrin içme suyu ihtiyacı Mamasun barajının yanında Bağlıköy ve Helvadere kaynaklarından sağlanmaktadır. Fazla miktardaki su şehir deposuna aktarılmaktadır. Helvadere kaynaklarında temin edilen sular, şehre arıtılmadan verilmektedir. Bu kaynaktan 4.500-5500 m³ su şehre verilmektedir. Bağlıköy yer altı kaynağından alınan miktar ise günde ortalama 14.000-16.000 m³ ulaşmaktadır. Bu kaynaktan temin edilen su klorlanarak iletilmektedir.

Aksaray ilinde bulunan soğuk su kaynaklarının debileri oldukça düşüktür. Bu kaynaklar, kırk-çatlak ve fay hatları boyunca ve/vaya jeolojik birimlerin dokunaklarından açığa çıkmaktadır. Bazı kaynaklar kaptaja alınarak içme ve sulama suyu amaçlı yararlanılmakta, diğerleri ise boşa akmaktadır. Aksaray ilinin içme suyu ihtiyacının karşılamak amacıyla bazı alternatif soğuk su kaynakları araştırılmıştır. Bu kaynaklar Dutpınar, Ayazma ve Kırkgözler kaynaklarıdır.

Jeotermal Kaynaklar :

Ziga Kaplıcası Sıcak ve Mineralli Su Kaynakları: Aksaray ilinin sınırları içerisinde en önemli sıcak ve mineralli su kaynakları konumunda olan Ziga kaplıcası, Aksaray'a yaklaşık olarak 35 km ve Yaprakhisar köyüne 1.5-2 km uzaklıktadır. Ziga termal kaynaklarını oluşturan normal fay hattı, güneybatı kuzeydoğu yönünde uzanmakta ve yüzeyden kolaylıkla izlenebilmektedir.

Bu fay hattı boyunca, ziga kaplıcasında farklı debi ve sıcaklıkta, yüzeye çıkan beş adet sıcak ve mineralli su kaynağı tespit edilmiştir. Yapılan arazi ölçümleri sonucunda, Ziga Kaplıcası sıcak ve mineralli su kaynaklarının sıcaklık değerleri yaklaşık 45-52° C arasında değişmektedir. Ayrıca, Ziga sıcak ve mineralli su kaynakları güneybatı-kuzeydoğu yönünde Ziga fay hattı boyunca birçok noktada gaz çıkışı ile boşalmaktadır. Sayıları 8-10 civarında olan bu kaynakların çıkış noktaları düşük debi değerlerine sahip ve birkaç ana çıkış yeri dışında devamlı yer değiştiren kaynaklar şeklindedir. Ziga ve dolayındaki sıcak ve mineralli su kaynaklarının potansiyelini geliştirmek amacıyla, Aksaray Valiliği, Turizm Müdürlüğü ve Aksaray Mühendislik Fakültesi işbirliği ile derinliği 234 m'lik sıcak su sondajı açtırılmıştır. Bu sondajdan alınan sıcak ve mineralli sular, yaklaşık 145 lt/s debi ve 48.5 °C sıcaklığa sahiptir. Bu sıcak su kaynakları kaplıcanın gerekli tedbirler alınarak korunması, sağlık ve turizm açısından değerlendirilmesi, turistik değer açısından kıymeti yüksek olan Ihlara Vadisi'nin değerini bir kat daha arttıracaktır.

Yaprakhisar Sıcak ve Mineralli Su Kaynağı: Bölgede eski Ziga olarak bilinen Yaprakhisar sıcak ve mineralli su kaynağı, Yaprakhisar köyünde yer almaktadır.

Kaynağın çıkış noktaları traverten alanlarının içinden çıkmaktadır. Yaprakhisar kaynak bölgesinde, diğer sıcak ve mineralli kaynaklar gibi gaz çıkışlar yaygındır. Bu kaynağın sıcaklığı 36°C, debisi yaklaşık 1 l/sn ve toplam çözünmüş katı madde 3450 mg/l'tir. Kaynağın çıkışında kırmızımsı ve kahverengi bir çözelti bırakmaktadır.

Belısırma Sıcak Su Kaynağı : Sıcaklığı 24°C olan Belısırma kaynağı, Belısırma köyünün güneyinde, Melendiz Çayının kenarında çıkmaktadır. Kaynağın debisi 0,2 lt/sn'dir. Sıcak su kaynağının çıkış derinliği 312,5 m'dir. Kaynak, köy halkı tarafından temizlik işlerinde kullanılmaktadır.

Ihlara Sıcak ve Mineralli Su Kaynağı: Ihlara sıcak ve mineralli su kaynağı, Aksaray'ın güneydoğusunda yaklaşık 40 km uzaklıkta yer almaktadır. Bu kaynak, Ihlara köyü Melendiz Çayı kenarından çıkmaktadır. Ihlara Köyünde iki ayrı çıkış noktası olan bu kaynaklar, 36°C sıcaklıkta olup, kaynak çıkış alanları üzerine iki ayrı hamam inşa edilmiştir. Ihlara erkek hamamı kaynağı 36°C sıcaklığında olup debisi yaklaşık 1,5 lt/sn'dir. İkinci kaplıcanın sıcaklığı ise 28°C ve debisi yaklaşık 1 lt/sn'dir.

Ilısu Sıcak Su Kaynağı: Ilısu kaynağı, Ilısu köyünün içinde Melendiz çayı kenarından çıkmaktadır. Sıcak su kaynağın sıcaklığı 40°C'dir. Kaynak üzerine inşa edilen hamam, köylüler tarafından tedavi amaçlı kullanılmaktadır. Bu bölgede, Melendiz Çayı boyunca farklı düşük debilere sahip sıcak su kaynakları çıkmaktadır. Kaynakta gaz çıkışları yok denecek kadar azdır.

Acıgöl Sıcak ve Mineralli Su Kaynağı : Acıgöl sıcak ve mineralli su kaynağı Aksaray'ın 60 km kuzeydoğusunda bulunan Acıgöl'ün kenarından çıkmaktadır. Bu bölgede birçok noktadan çıkan kaynakların sıcaklıkları 26-45°C arasında değişmektedir. Acıgöl kenarında çıkan sondajlarda suyun sıcaklığı ise 65°C'dir. Kaynaklardan gaz çıkışları oldukça fazladır.

Akarsular: Aksaray İli merkezinde yer alan en önemli akarsu kaynağı Uluırmaktır. Uluırmak'ın yüzey alanı 16 hektar olup, yıllık taşıdığı su miktarı ortalama 95.8 hmP3P'tür. Membası Mamasun barajından başlayıp, mansabı Tuz Gölüne kadar uzanmaktadır. Aksaray şehrin merkezinden geçerek Aratol İlçesinin güneydoğusunda bulunan Karasu kanalı ile birleşmektedir. Uluırmak, genelde sulama suyu ihtiyacını karşılamak amacıyla kullanılmaktadır. Bu dere üzerinde DSİ'nin inşa ettiği Mamasun Barajı bulunmaktadır. Mamasun barajı Aksaray İlinin içme ve sulama amaçlı kullanımlarında en önemli su kaynağıdır.

Göller, Göletler ve Rezervuarları : Aksaray İlinde 5'i DSİ, 7'si de Köy Hizmetleri tarafından, toplam 12 tane gölet yapılmıştır. Bu göletlerden bazıları şunlardır:

Helvadere Göleti : Aksaray ilinin 28 km Güneydoğusunda yer almaktadır.

Balcı Göleti : Ortaköy ilçesinin Balcı kasabasında yer almaktadır.

Çiftevi Göleti : Ortaköy ilçesinin Çiftevi köyünde bulunmaktadır.

Sarıbük Göleti : Sarıyahşi ilçesinde yer almaktadır.

Güzelyurt Göleti :Sarıyahşi ilçesinde yer almaktadır.

Ortaköy-Cumali Göleti : Aksaray-Ortaköy İlçesinin Cumali köyünde yer almaktadır.

Ortaköy Salarığödelers Göleti : Aksaray'ın Ortaköy ilçesinde yer almaktadır.

Aksaray Merkez Çavdarlılar Göleti :

Aksaray-Sarıyahşi-Boğazköy Göleti :

Aksaray-Ağaçören-Camili Köyü Göleti :

Tuz Gölü: Türkiye'nin Van Gölü'nden sonra ikinci büyük gölüdür. İdari olarak Aksaray Konya ve Ankara illeri sınırları içindedir. Kapalı bir havzada yer alan göl, jeolojik olarak tektonik kökenlidir. Büyüklüğüne karşın ülkemizin en sığı göllerinden biridir. Derinliği bir çok yerde 0.5 metreyi dahi bulmaz. Suyun bol olduğu ilkbahar aylarında göl alanı 164.200 hektara ulaşır. Türkiye'nin en az yağış alan yeri olduğu için akarsu bakımından çok fakirdir. Önemli sayılabilecek akarsuları güneyden göle giren Bağlıca ve Kırdelik suları kaynakları ve batıdan giren İncesuyu ile doğudan gölü besleyen Peçenek suyudur. Ancak bu suların tamamına yakını yazın kurur ve göle ulaşamaz. Aşırı buharlaşmanın da etkisiyle gölün tamamına yakını kurur. Kuruyan bölgelerde 30 cm'yi bulan tuz tabakası oluşur. Sadece ülkemizin değil dünyanın da en tuzlu göllerinden biridir. Suyun yoğunluğu 1,225 cmP3P /gr'dır. Tuz oranı ise %32.4'tür. Gölde, tuz konsantrasyonunun yüksekliği nedeniyle sucul bitkilere rastlanmaz. Göl çevresinde, akarsu etkisinde kalan bölgelerde tuza dayanıklı, seyrek bitki örtüsüne rastlanır.Türkiye'nin tuz ihtiyacının büyük bir bölümü buradan karşılanır. Kuş varlığı yönünden Türkiye'nin en zengin göllerinden biridir. Kışın kapladığı çok geniş su alanı su kuşları için önemli bir kışlama alanı oluşturur. Tuzlu ortamlara uyum sağlamış olan flamingo, kılıçgaga, angit ve benzeri kuşların yanı sıra, yağmurcunlar, turnalar, yaban kazları ve yaban ördekleri gölde büyük topluluklar oluşturmaktadır. Göl çevresinin nispeten ıssız oluşu nedeniyle etraftaki su birikintilerinde, meralarda ve ekili alanlarda rahatça beslenmekte, kışın en soğuk günlerinde dahi donmayan göl sularında yüzebilmektedirler. 14.09.2000 tarih ve 2000/1381 sayılı kararı Kararname ile Özel Çevre koruma Bölgesi ilan edilmiştir.

3.7.5. Toprak Özellikleri

Aksaray İli'nde su erozyonundan etkilenmemiş veya hafif etkilenmiş topraklar % 45.4, orta su erozyonundan etkilenmiş topraklar % 35.5, şiddetli su erozyonundan etkilenmiş topraklar % 13.5, çok şiddetli su erozyonundan etkilenmiş topraklar % 5.6'dır. Ayrıca il topraklarının 65.625 hektarında çeşitli şiddette rüzgar erozyonu etkilidir. Toplam 134.870 hektar (% 23.6) arazide drenaj problemi vardır. Drenaj problemi olan arazilerin % 91.9'u tuzlu veya tuzlu +sodiktir. Çayır-mera arazilerindeki tuzluluk veya tuzluluk + sodiklik sorunu, toplam sorunlu arazilerin % 81'ini oluşturmaktadır. İl

topraklarının % 11.5'i taşlıdır. Kayalık ilde sorun değildir. Arazilerin % 15.4'ü dik, çok dik ve sarp meyilde olup, % 46.7'si sıg ve çok sıgıdır.

Toprak Su Genel Müdürlüğü tarafından yapılan etütler sonucu havza toprakları 3 grup altında toplanmıştır. Ayrıntılı çalışmalara göre bazı sınırların yeniden düzenlenmesinde yarar görülmektedir. Toprak çeşitleri ve özellikleri aşağıda verilmiştir.

Kahverengi Topraklar (Hasandağı küllerinin olduğu alan)

Kireçsiz Kahverengi Topraklar (Kızılkaya İgnimbiritleri, Selime Tüfleri)

Alüviyal Topraklar (En genç akarsu çökellerin bulunduğu alan)

3.7.6. Arazi Varlığı

Tarım sektörünün hakim olduğu Aksaray'da sanayi, ticaret ve turizm ekonomiyi oluşturmaktadır. Çalışan nüfusun %72.5'i tarımla uğraşmakta olup, tarım arazileri toplam alanı 420,430 Ha'dır. Üretilen bitkisel ürünlerin büyük bir kısmı mahallinde tüketilmekte olup, geri kalanı Pazar, borsa, un fabrikası, çevre il ve ilçelere satılarak değerlendirilmektedir. Sebze ve meyve üretiminde ise ülke genelinde düşük bir seviyededir. Bunun nedeni iklimdir. İlde üretilen sebze ve meyve sadece ildeki nüfusun ihtiyacını karşılamaya yönelik olup bir kısım ürünler yerel pazarlarda satılmaktadır.

Tablo 1 Aksaray İli Arazi Varlığı

Arazinin cinsi	Arazinin miktarı (ha)
Tarım arazisi	420.430
Çayır-Mera arazisi	350.000
Orman arazisi	19.908
Tarım dışı arazi (yerleşim yerleri dahil)	10.376
Toplam su yüzeyleri (Göl ve göletler dahil)	51.048

Kaynak: (Aksaray Gıda, Tarım ve Hayvancılık İl Müdürlüğü, 2009)

3.7.7. Orman Varlığı

Aksaray İli bir çok özelliği bakımından Türkiye'nin diğer bölgelerinden farklılıklar gösterir. Bölge yüksekliği ortalama 950-1100 m olan bir yüksek platodur. Basamaklarla ya da fay kırıkları ile birbirinden ayrılan düz ovalar ve bu ovaları çevreleyen tepeler ve dağlar bölgenin jeomorfolojik karakteridir. İç Anadolu Bölgesi'nin etrafı yüksek dağlarla çevrili olduğundan denizlerden gelen nemli hava bölge içlerine kadar ilerleyememekte ve bu nedenle iç bölgeler ve Aksaray oldukça kurak kalmaktadır.

İlimizde ormanlık sahalar 1. ve 2. zamana aittir. Volkanik sahalardan müteşekkil olup; Eosen kratase kalker ve yeşil serpantinlerden oluşmuştur. İlimiz ormanlarında analorya magmatik kayalardan olup, genelde andezittir. Taşlılık yer yer %60-70'den fazla, yer yer ise %50'nin altına düşmektedir. Toprak orta derinliktedir. Toprağın türü balçık karakterindedir.

İlimizde orman varlığı yönünden zengin olan yerlerde de yer altı sularının fazla olduğu görülmektedir. Hasandağı'nın volkanik bir dağ olması nedeni ile su kaynağı Helvadere Kasabası'nda toplanmış, Ekecik Dağı çevresinde yer altı suları yönünden zengindir.

İlin Orman Envanteri: İlimiz ormanlar yönünden oldukça fakirdir. İlimiz topraklarının ancak %2,78'i (1,72 doğal+1,06 ağaçlandırma) ormanlarla kaplıdır. Bu arazinin üzerinde bulunduğu orman serveti ise oldukça azdır. İlimizdeki ormanlar başta Hasandağı, Ekecik Dağı, Harun Dağı ve Güzelyurt İlçesi çevresinde bulunmaktadır. Aksaray İli'nin orman varlığı baltalık ve orman dışı ağaçlandırmalardan ibarettir. Baltalık ormanlarımızın tamamında doğal olarak bulunan ağaç türü meşedir. Orman dışı ağaçlandırmalarda ise ibrelili türlerden Sedir, Karaçam, Sarıçam, Kızılçam, Mavi Servidir. Yapraklı türlerden ise Dişbudak, Akçaağaç, Ailanthus, Akasya, Badem, Mahlep, İğde, Gleditschia vs. türler kullanılarak ağaçlandırma faaliyetleri yürütülmektedir. İlimizde ağaçlandırma potansiyel sahası yaklaşık 50.000 hektar olduğu tahmin edilmekte olup, bu sahaların hemen hepsi mera vasfındadır. İlimizin orman alanı, genel alanın %2,78'idir. Baltalıklarda; normal baltalık sahaların, bozuk baltalık sahalarına oranla %14,8, Koru ormanların baltalık ormanlara oranı ise % 47,63'üdür. Koru ormanları tabii olarak değil insan eli ile tesis edilmiştir.

Tablo 2 Aksaray İli Orman Alanı Miktarı

Normal Koruluk	8.638 Ha
Bozuk Koruluk	-
Normal Baltalık	1.621 Ha
Bozuk Baltalık	10.949 Ha
Toplam Orman Alanı	21.208 Ha

Kaynak: (Ağaçlandırma ve Erozyon Kontrolü Genel Müdürlüğü, 2010)

Ormanlarımızın çoğu bozuk orman karakterindedir. İlimizin orman karakteri aşağıda belirtilmiştir.

- Verimli Orman Alanı : 10.259 Ha.
- Bozuk Orman Alanı : 8.003 Ha.
- Çok Bozuk Orman Alanı : 2.946 Ha.
- Toplam Orman Alanı : 21.208 Ha'dır.

İlimizde orman alanları Hasandağı, İhlara, Güzelyurt, Ortaköy-Çiftevi, Ekecik Dağı ve Merkez ilçemizin kuzey- doğusunda (ağaçlandırma) bulunmaktadır. Ormanlarımızın %68'inde doğal meşe ağacı bulunmaktadır. 7 tür meşe mevcuttur.

- Saçlı meşe (*Quercus cerris*)
- Tüylü meşe (*Quercus pubescens*)
- Mazi meşesi (*Quercus infectoria*)
- Palamut meşesi (*Quercus ithaburensis*)
- Saplı meşe (*Quercus robur*)
- Kasnak meşesi (*Quercus vulcanica*)
- Lübnan meşesi (*Quercus libani*)

Endemik olarak kasnak meşesi (*Quercus Vulcanica*), titrek kavak (*populus tremula*) ve Çınar yapraklı Akçağaç bulunmaktadır. Aksaray'ın orman varlığını zenginleştirmek, tür çeşidini artırmak ve erozyonun önlemek amacıyla ağaçlandırma çalışmaları yapılmaktadır. Aksaray'da bugüne kadar erozyon kontrolü ve ağaçlandırma çalışması olmak üzere 16 proje gerçekleştirilmiştir. Toplam 8.638 Ha sahada ağaçlandırma faaliyetleri gerçekleştirilmiştir. İlimiz genelindeki ormanların mülkiyetinin tamamı Orman Genel Müdürlüğü'ne aittir. Özel orman mevcut değildir.

Çayır ve Meralar

Çayır-mera olarak kullanılan araziler 277.083 hektarlık alan kaplamakta olup; bu arazilerin % 54.1'i düz, % 27.93'ü dik, % 10.51'i hafif eğimli, % 52.06'sı derin, % 25.47'si sıg topraklara sahiptir.

Tablo 3 Aksaray İli Mera Ot Verimi

Mera alanı (Ha)	Kuru Ot Verimi (Kg/Ha)	Toplam Verim (Ton/yıl)
277.803	500	138900

Kaynak: (Aksaray Gıda, Tarım ve Hayvancılık İl Müdürlüğü, 2010)

İlimizde çayır –mera alalarının büyük bir çoğunluğu otlatma amacıyla kullanılmaktadır. Ancak çiftçiler tarafından tarla olarak sürülen veya ev ve müştemilat yapılmak suretiyle işgal edilen mera parselleri de vardır. İlimizde 4342 sayılı mera

kanunu kapsamında 277.803 Ha mera tespit çalışması yapılarak mera tespit çalışmaları tamamlanmıştır.

3.7.8. Flora-Fauna ve Hassas Yöreler

Aksaray il sınırları içerisinde bir çok bitki ve hayvan türü yaşamaktadır. Sadece Ihlara Vadisi'nde 43 adet endemik bitki bulunmaktadır. Bunun yanında özel çevre koruma bölgesi olan Tuzgölü'nde de önemli miktarda endemik bulunmaktadır. İlde bulunan flora ve faunayı aşağıdaki gibi tablolamak mümkündür.

Tablo 4 Aksaray İl Sınırları İçerisinde Bulunan Bitki Türleri

Bitki türleri	Türkçe isimleri	Red-data
1 Asteraceae		
2 Cicporium inthybus	Hindi Baba	-
3 Achillea aleppica	-	Nt.
4 Lactuca serriola	Yabani Marul	-
5 Scariola viminea	-	-
6 Matricaria chamomilla	Mayıs Papatyası	-
7 Xanthium spinosum	Pıtrak	-
8 Brassicaceae		
9 Cheiranthus	Adi Şebboy	-
10 Sinapis arvensis	Hardal	-
11 Capsella bursa-postoris	Çoban Çantası	-
12 Raphanus raphanistrum	Yabani Turp	-
13 Solanaceae		
14 Solanum nigrum	Köpek Üzümlü	-
15 Papaveraceae		
16 Papaver rhoeas	Gelincik	-
17 Lamiaceae		
18 Lamium purpureum	Kırmızı Ballıbaba	-
19 Rosaceae		
20 Amygdalus communis	Badem	-
21 Rubus sanctus	Böğütlen	-
22 Amaranthaceae		
23 Amaranthus albus	Horoz İbiği	-
24 Polygonaceae		
25 Rumex scutatus	-	-
26 Polygonum aviculare	Çoban Değneği	-
27 Ranunculaceae		
28 Ranunculus arvensis	Düğün Çiçeği	-

	Bitki türleri	Türkçe isimleri	Red-data
29	Plantaginaceae		
30	Plantago major-intermedia	-	-
31	Rubiaceae		
32	Gallium aparine	Yapışkan Otu	-
33	Fumariaceae		
34	Fumaris spicata	Şahtere	-
35	Convolvulaceae		
36	Convolvulus arvensis	Tarla Sarmaşığı	-
37	Poaceae		
38	Lolium temulentus	Delice	-
39	Sorghum halephense	Kaynaş	-
40	Avena fatua	Deli Yulaf	-
41	Triticum sativum	Buğday	-
42	Hordeum vulgare	Arpa	-
43	Zae mays	Mısır	-
44	Pao pratensis	Salkım Otu	-
45	Agropron repens	Ayrık	-
46	Cynadon dactylon	Domuz Ayrığı	-
47	Chenopodiaceae		
48	Chenopodium faliosum	-	-
49	Beta vulgaris L provar	Şeker Pancarı	-
50	Fabaceae		
51	Madicago-sativa	Yonca	-
52	Elaeagnaceae		
53	Elaeagnus angustifolia	İğde	-
54	Mimosaceae		
55	Acacin dealbata	Akasya	-
56	Pinaceae		
57	Pinus nigra	Karaçam	-
58	Picea orientalis	Doğu Ladini	-
59	Rosaceae		
60	Rosa domescana	Gül	-
61	Caprifoliaceae		
62	Lonicera c caucaesica	Hanımeli	-
63	Medicago sativa	Yonca	-

Tablo 5 Aksaray İl Sınırları İçerisinde Bulunan Hayvan Türleri, Amfibia (Çift Yaşamlılar)

Familyası	Türü	Türkçe adı	Statüsü
-----------	------	------------	---------

Avrupa Yaban Hayatını Merkez Av Komisyonu
Koruma Sözleşmesi Kararı

Bufonidae Pelobates Toprak
Kurbağası

Tablo 6 Aksaray İl Sınırları İçerisinde Bulunan Hayvan Türleri, Reptial (Sürüngenler)

Familyası	Türü	Türkçe adı	Statüsü			
			Avrupa Hayatını Sözleşmesi	Yaban Koruma	Merkez Komisyonu Kararı	Av Komisyonu Kararı
Lacertidae	Lacerta Harva	Cüce Kertenkele	-----		-----	
Lacertidae	Lacerta danfordi danfordi	Toros Kertenkelesi	-----		-----	
Lacertidae	Agama rudrata rudrata	Bozkır Keleri	-----		-----	

Tablo 7 Aksaray İl Sınırları İçerisinde Bulunan Hayvan Türleri, Aves (Kuşlar)

Familyası	Türü	Türkçe adı	Statüsü			
			Avrupa Hayatını Sözleşmesi	Yaban Koruma	Merkez Komisyonu Kararı	Av Komisyonu Kararı
Corbidae	Corvus monedula	Küçük karga	-----		Her zaman avlanabilir	
Corbidae	Pica pica	Saksağan	-----		Her zaman avlanabilir	
Sturnidae	Sturnus vulgaris	Sığırcık	-----		Her zaman avlanabilir	
Corbidae	Streptopelia decaocta	Kumru	-----		Her zaman avlanabilir	
Passeridae	Passer domesticus	Serçe	-----		Her zaman avlanabilir	

Tablo 8 Aksaray İl Sınırları İçerisinde Bulunan Hayvan Türleri, Mamalia (Memeliler)

Familyası	Türü	Türkçe adı	Statüsü			
			Avrupa Hayatını Sözleşmesi	Yaban Koruma	Merkez Komisyonu Kararı	Av Komisyonu Kararı
Felidae	Felis domesticus	Kedi	-----		-----	
Leporidae	Lepus europaeus	Yabani tavşan	-----		Uygun dönemde avlanır	
Muridae	Rattus rattus	Sıçan	-----		-----	
Muridae	Mus musculus	Ev faresi	-----		-----	

Tablo 9 Aksaray İl Sınırları İçerisinde Bulunan Hayvan Türleri, Insecta (Böcekler)

Familyası	Türü	Türkçe adı	Statüsü		
			Avrupa Hayatını Sözcüğü	Yaban Koruma Merkez Av Komisyonu Kararı	
Insecta	Serillus comestris	Cırcır böceği	-----		-----
Insecta	Musca domestica	Karasinek	-----		-----
Insecta	Lampyrus nostiluca	Ateş böceği	-----		-----
Insecta	Apis mellifica	Bal arısı	-----		-----

Tablo 10 Aksaray İl Sınırları İçerisinde Bulunan Kürklü Hayvanlar Listesi

Türler	Yabancı isimler	Populasyonlar
Kurt	Ordusu : Carnivora	Çok
Tilki	Türadı : Canis Lupus Ordusu : Carnivora	Çok
Porsuk	Türadı : Vulpes Vulpes Meles Meles	Az
Tavşan	Ordusu : Lepomorphia Tür adı : Lepus Europaeus	Az
Domuz	Ordusu : Artiodactyla Tür adı : Sus Scrofa	Çok
Su Samuru	Lutra Lutra	Az
Gelincik	Mustela Livanis	Çok

Tablo 11 Aksaray İl Sınırları İçerisinde Kuş Türleri Listesi

Türler	Yabancı isimler	Populasyonlar
Macar Ördeği	Netta Rufina	Az
Mahmuzlu kız kuşu	Hoplopterus Spinosus	Az
Sakarca		Az
Turna	Grus Grus	Az
Flamingo	Phoeniccopterus ruber	Çok
Leylek	Ciconia Ciconia	Çok
Bataklık Kırlangıcı	Galereola Pratincola	Çok
*Çayır Delicesi	Circus pygargus	Az
*Saz Delicesi	Circus aeruginosus	Az

*Küçük Kerkenez	Falco naumanni	Az
Boz Ördek	Anas Strepara strepara	Az
Yeşilbaş Ördek	Anas Platyhynchos.p	Çok
Suna	Tadorna tadorna	Az
Sakarca	Anser Albifrons Albifrons	Az
Bozkaz	Anser Anser Ruprirostris	Çok
Küçük Sakarca Kazı	Anser ertyropus	Az
Küçük Tarla Kazı	Anser brachyrhynchus	Az
Fasülye Kazı	Anser fabalis rossicus	Az
Fiyu	Anes penelope	Çok
Çamurcun	Anos crecca crecca	Çok
Çıkrıkçın	Anos puerpuedula	Az
Kalkuyruk	Anas Acuta Acuta	Az
Kaşık Paşa	Anas cly peata	Az
Elmabaş Pakta	Fuika atra	Az
Sakar Meke	Fuika atra	Az
*Kızıl Şahin	Buteo Rufinus	Az
Peçeli Baykuş	Tyto Alba	Az
Kuku Mav	Athena Noctua	-

*(Avcı Kuşlar)

Aksaray İl Sınırları İçerisinde Bulunan Balık Türleri: Mamasun, Hirfanlı ve Kültepe Baraj göllerinde tathısu levreği ile aynalı sazan, diğer göletlerde levrek, sazan, alabalık ve yayın balığı yetiştirilmektedir.

3.7.9. Yerleşim Alanları ve Nüfus

Aksaray İli'nde Merkez İlçe dahil 7 İlçe bulunmaktadır. Bağlı İlçeler; Merkez, Ağaçoören, Eskil, Gülağaç, Güzelyurt, Ortaköy, Sarıyahşi'dir.

Harita 1 Aksaray İl Haritası

Güzelyurt: Güzelyurt İlçesi İç Anadolu Bölgesi'nin Kapadokya Bölümü içerisinde yer almaktadır. Özel Çevre Koruma Bölgesi olan Ihlara Vadisi, Güzelyurt İlçesi sınırları içerisinde bulunmaktadır. Güzelyurt ve civarı günümüzde çok iyi tanınan Kapadokya bölgesinin tüm özelliklerini üzerinde toplar. Manastır Vadisi, iki taraflı yüksek kayaların arasında olan su ve söğüt ağaçları, ayrıca pek çok kiliseler Ihlara Vadisi Analipsis tepesi civarındaki “Peri bacaları, Göreme, Zelve gibi Kapadokya bölgesi yüzey şekillerine iyi bir örnektir. İlçe kuzeyinde Gülağaç İlçesi, Güneyinde Niğde İl sınırı, batısında Aksaray hudutlarıyla sınırlandırılmıştır. İlçenin yüzölçümü 355 km², rakım yüksekliği 1.485 metre ve toplam nüfusu 13.302'dir.

Resim 2 Güzelyurt ilçesi ve Kilise Camii

Ortaköy: Ortaköy İlçesi İç Anadolu Bölgesi'nin Orta Kızılırmak Kesiminde yer alır. Doğusunda Nevşehir İl sınırı batısında Ağaören İlçesi, Güneyinde Aksaray ve

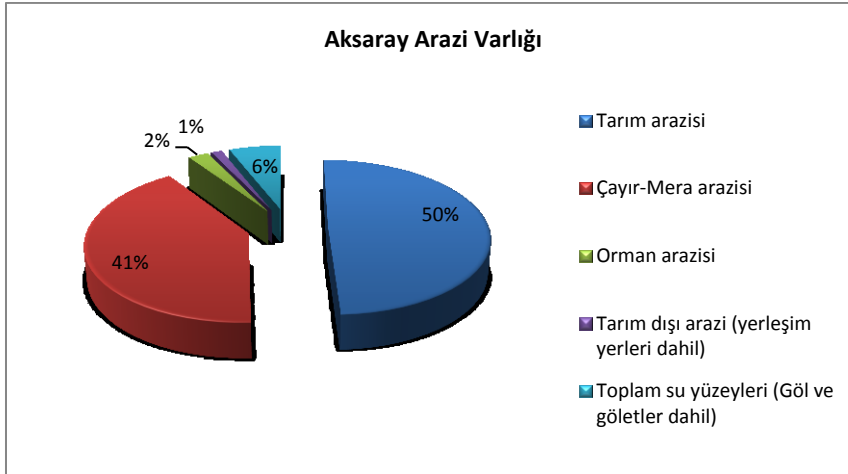
kuzeyinde Kırşehir il sınırları ile çevrilidir. İlçe yüzölçümü 750 km², rakım yüksekliği 1.140 metre ve toplam nüfusu 37.595’dir.

Sarıyahşi: Sarıyahşi İlçesi İç Anadolu Bölgesi’nin Orta Kızılırmak Bölümü’nün güneyinde Hirfanlı Baraj Gölü’ne 5 km mesafede yer almaktadır. Kuzeyinde Kırşehir İl sınırı, doğusunda Ağaçoören İlçesi, batısında Şereflikoçhisar İlçesi, Güneyinde ise Aksaray İli bulunmaktadır. İlçe yüzölçümü 214 km², rakım yüksekliği 870 metre, toplam nüfusu 6.304’tür.

3.7.10. Tarım ve Hayvancılık

Aksaray İline 7 ilçe, 41 belde ve 147 köy bağlıdır. Aksaray’ın sosyo-ekonomik yapısı tarım ve hayvancılığa dayanmaktadır. Faal nüfusun %70’i tarım ve hayvancılıktan geçimini sağlamaktadır. İlimizde, toprakların %54.4’ü tarıma elverişli olup, geri kalan %45.6’sı ise çayır, mera, bozuk ormanlık ve tarıma elverişsiz ormanlardır. 420.430 hektar olan İlimiz tarım alanlarında hububat, baklagiller, endüstriyel bitkiler, yumrulu bitkiler, meyve ve sebze yetiştirilmektedir. Tarıma elverişli arazilerin %86’sında kuru, %14’ünde sulu tarım yapılmaktadır. Yüzölçümü 772.185 ha olan Aksaray’da arazi dağılım grafiği aşağıdaki gibidir:

Grafik 1 Aksaray İli Arazi Varlığı

Tablo 12 Aksaray İli Tarım Arazisi Dağılımı

Arazinin kullanımı	Arazinin miktarı (ha)
Tarla arazisi	406.925

Meyvecilik arazisi	3.348
Sebzecilik arazisi	3.231
Bağcılık arazisi	6.925
TOPLAM	420.340

Kaynak: (Aksaray Gıda, Tarım ve Hayvancılık İl Müdürlüğü, 2009)

Tablo 13 İlçeler İtibariyle Tarım Alanlarının Kullanımı

	Ekilen Alan	Sebze alanı	Meyve alanı	Bağ alanı	Nadas alanı	Toplam alan
İlçesi	(ha)	(ha)	(ha)	(ha)	(ha)	(ha)
Merkez	130.097,4	4.757,0	1.865,8	3.317,5	82.937,5	222.975,2
Ağaçören	24.027,5	315,0	29,5	250,0	5.300,0	29.922,0
Eskil	56.618,0	181,5	461,0		2.849,0	60.109,5
Gülağaç	14.612,6	608,2	217,2	1.191,0	11.538,0	28.167,0
Güzelyurt	10.572,5	295,0	39,5	1.050,0	5.585,0	17.542,0
Ortaköy	31.036,8	2.358,0	1.189,0	1.000,0	10.059,0	45.642,8
Sarıyahşi	9.215,0	63,5	76,0	77,0	6.640,0	16.071,5
Toplam	276.179,8	8.578,2	3.878,0	6.885,5	124.908,5	420.430,0

Kaynak: (Aksaray Gıda, Tarım ve Hayvancılık İl Müdürlüğü, 2009)

İlimizde, Bitkisel üretim tahıllar üzerinde yoğunlaşmış olup, tahıl yetiştirmede nadas+tahıl, tahıl+nohut, tahıl+çekirdek kabak gibi münavebe sistemleri uygulanmaktadır. Aksaray'da toplam 420.430 hektar tarım arazisi mevcut bunun %50,9'u hububat tarımı yapılmaktadır. Aksaray İli hububat ekim alanı bakımından 207.717 Ha (2000 yılı DİE) ekili arazisi ile Türkiye'de 21. sıradadır. Hububat üretimi içinde ekim alanı en fazla olan buğday daha sonra arpa gelmektedir. İlimizde üretilen tahılların çoğunluğu üreticinin kendi yetiştirdiği üründen tohum ihtiyacını karşılamaktadır. Çok az hibrit tohumluk kullanılmaktadır. Bu da verimi düşürmektedir. Üreticimiz genelde ürününü T.M.O. ve tüccara pazarlamaktadır.

Aksaray'da hayvancılık diğer çevre illerde olduğu gibi bitkisel üretimle birlikte yapılmakta, hayvansal üretimde ihtisaslaşmış işletmelerin büyüklüğü sektörün % 25'ine karşılık gelmektedir. Kırsal ekonomik yapıda ihtisaslaşma düzeyi düşük ve geleneksel üretim yapısı ağırlıklı olmasına rağmen Aksaray, çevre illeri arasında büyükbaş hayvan varlığı bakımından önemli bir yer işgal etmekte, kültür ve melez sığır varlığı Türkiye ortalamasının üstünde (%80), yerli sığır varlığı ise Türkiye ortalamasının (%20) altında bulunmaktadır. Küçükbaş hayvan varlığının %96'sını yerli ve merinos koyun ırkı, geri kalan %4 ünü ise, tiftik ve kıl keçisi oluşturmaktadır. Başta küçükbaş olmak üzere tüm kesimlerde yetiştiricilik ve üretim yapılmakta , besicilik yaygınlaşmaktadır. İlimizde 1

adet özel sektöre ait ve 1 adet Belediyeye ait olmak üzere 2 adet Et Entegre tesisi bulunmaktadır. Kesimlerin çoğunluğu bu tesislerde yapılarak pazarlanmaktadır.

Tablo 14 Aksaray İlinin Hayvan Varlığı

Hayvan türü	Cinsi	2007	2008	Üretim yönü	Bölgesi	İhracat durumu
Büyükbaş	Kültür ırkı	50.450	44.040	Süt, Süt/Et	Merkez ve Köyleri	Damızlık olarak
	Kültür melezi	30.964	29.943	Süt/Et	Merkez ve Köyleri	Damızlık olarak
	Yerli	7.057	7.456	Süt/Et	Merkez ve Köyleri	İç piyasa, Aile işl.
Küçükbaş	Koyun	337.020	360.328	Süt/Et, Yapağı	Merkez ve Köyleri	Damızlık olarak
	Keçi	11.629	11.787	Süt/Et, Yapağı	Merkez ve Köyleri	Damızlık olarak

Kaynak: (Aksaray Gıda, Tarım ve Hayvancılık İl Müdürlüğü, 2009)

Kümes Hayvancılığı (Kanatlı Üretimi): Tavukçuluk sektörü Türkiye’de 1960’lı yıllardan sonra hızlı ve sürekli bir büyüme göstermiştir. Bu büyümede sektöre yapılan kadar sektörün mukayeseli avantajları da rol oynamıştır. Tavukçuluğun bu avantajlarından yararlanılarak geliştirilmesi, yeni istihdam olanaklarının yaratılması yoluyla ekonomik, köyden kente göçü engellemesi nedeniyle sosyal yararlar sağlayacaktır. Aksaray Türkiye’de tavuk ve yumurta üretimi bakımından çok gerilerdedir.

Tablo 15 Aksaray İli Kanatlı Hayvan Varlığı

Cinsi	2007	2008	Üretim Yönü	Bölgesi	İhracat durumu
Tavuk	310.350	320.310	Yumurta	Merkez ve köyleri	Yumurta üretimi
Ördek	10.530	9.680	Et	Merkez ve köyleri	Aile işletmeciliği
Hindi	18.684	20.250	Et	Merkez ve köyleri	Aile işletmeciliği
Kaz	14.525	14.650	Et	Merkez ve köyleri	Aile işletmeciliği

Kaynak: (Aksaray Gıda, Tarım ve Hayvancılık İl Müdürlüğü, 2009)

Su Ürünleri : İlimiz bünyesinde bulunan baraj ve göletlerde Yöresel ismi Dişli olan Leuciscus auratus (Tatlı Su Levreği), Cyprinus carpio (Sazan), Kadife Balığı (Tinca tinca), Hirfanlı Barajında Yayın Balığı türleri bulunmakta ve İlimiz Mamasun Barajı Gölün civarında kurulan Su Ürünleri Kooperatifi de belirli alanı kiralamak suretiyle avcılık yapmaktadır. İlimiz Helvadere Kasabası sınırlarında ise, 60 ton/yıl kapasiteli 1 adet Oncorhynchus Mykiss (Alabalık) yetiştiriciliği yapan işletme bulunmaktadır.

Helvadere Kasabamızdaki bu işletmedeki ve diğer baraj ve göletlerdeki üretim mahallinde tüketilmektedir.

Tarımsal İşletmeler : İlde faaliyet gösteren ve tek kamu işletmesi olan Koçaş Tarım İşletmesi tohum üretimi yapan tek kuruluştur. Yonca, hububat tohumu gibi tohumlar yetiştirmektedir. İlde bulunan tohum bayileri, Koçaş Tarım İşletmesi ve Tarım İl Müdürlüğü Döner Semaye İşletmesi tarafından çiftçilerin tohumluk talepleri karşılanmaktadır.

İlimizde faaliyet gösteren başlıca özel işletmeler; Gökgözler ,Orhan Ağaçlı, Dağıstan Petrol, Baydilli ve Eskilller'dir.

3.7.11. Sanayi ve Teknoloji

Cumhuriyet dönemine kadar sanayiden söz edilemeyecek olan İlimizde, ilk sanayi kuruluşu kamunun öncülüğünde 1924 yılında un fabrikası olarak kurulan Azmi Milli Türk Anonim Şirkettir. Bu fabrika aynı zamanda ihtiyacı olan elektrik enerjisini kendi hidroelektrik santrali ile karşılamış ve şehrin elektrik ihtiyacına da cevap vermiştir. Yine bir kamu yatırımı olarak 1976 yılında SEK'e bağlı Aksaray Süt ürünleri Fabrikasının açılması dışında İl'de her hangi bir önemli sanayi tesisi açılmamıştır. Bu durum 1986 yılında Mercedes Benz Türk Anonim Şirketi kamyon fabrikasının açılışıma kadar devam etmiştir.

İlimizde esas sanayileşme ise, 1989 yılında İl olmasından sonra başlamış ve Aksaray Organize Sanayi Bölgesi'nin faaliyete geçmesiyle 1997 yılından sonra hız kazanmıştır. 1997- 2001 yıllarında dünyada ve ülkemizde de görülen ekonomik kriz İl sanayisine de yansımış ancak buna rağmen İlde otomotiv, otomotiv yan sanayi, tekstil, gıda, süt ve süt ürünleri, kimya ve plastik sanayi, metal ve makine sanayi, ile toprak ve madene dayalı irili ufaklı birçok işletme faaliyete geçmiş bir çoğu da Organize Sanayi Bölgesinde de dahil olmak üzere yatırıma devam etmektedir. İl sanayi İl Merkezinde toplanmış olup, Ortaköy İlçesinde birkaç yem ve süt fabrikası bulunmakta olup, diğer ilçelerde sanayi tesisi bulunmamaktadır. İlimizde Gümrük Müdürlüğü ve KOSGEB Sinerji Odağı Merkezi mevcuttur. Aksaray Organize Sanayi Bölgesinde halen 2500' ün üzerinde işçi istihdam edilmektedir. Sanayi Bölgesinin %98 doluluk oranına ulaşması sebebiyle, Aksaray OSB' nin bitişiğinde bulunan 373 hektarlık alanda OSB' nin genişleme alanı olarak belirlenerek hızla çalışmalara başlanmıştır.

İlimizde sanayi kuruluşlarının sektörlere göre dağılımı çeşitlilik oluşturmaktadır. Genel olarak gıda sanayi, otomotiv ve oto yan sanayi ve metal sanayi ağırlık kazanmaktadır. İlimizin en büyük otomotiv sanayi olan Mercedes-Benz Türk AŞ'de bilgisayar kontrollü takım tezgahları talaşlı imalat ve montaja dayalı bir teknoloji kullanılmaktadır.

3.7.12. Altyapı, Ulaşım, Haberleşme ve Konaklama

Altyapı: İlimizin su ihtiyacı iki kaynaktan sağlanmaktadır. Bunlardan biri Mamasun Barajı, ikincisi Bağlı kaynağıdır. Mamasun barajından ve Bağlı kaynağından gelen su

Kamyonet	6.043
Kamyonet	4.561
Traktör	12.841
Diğer	1.586
Toplam	64.898

Haberleşme: 2005 Yıl sonu itibariyle; Aksaray ili haberleşme sektöründe Telekom Müdürlüğüne ait telefon hatlarının % 70' si havai % 30' i yer altı olarak çalışmaktadır. 2006 Yıl sonu itibariyle; Aksaray ili haberleşme sektöründe Telekom Müdürlüğüne ait telefon hatlarının % 68' si havai % 32' i yer altı olarak çalışmaktadır.

Konaklama: Aksaray ilinde 2012 yılı itibariyle 12 adet Turizm İşletme Belgeli konaklama tesisi bulunmaktadır. Bu tesislerden 1'i beş yıldızlı, 2'si dört yıldızlı, 2'si üç yıldızlı, 6'sı iki yıldızlı, 1'i bir yıldızlı 2'si ise özel belgelidir. Bu tesislerin toplam yatak kapasitesi 1.211'sir. Turizm İşletme Belgeli konaklama tesisleri yanında belediye belgeli olarak faaliyet gösteren 7 adet otel ve 19 adet de pansiyon bulunmaktadır. Belediye belgeli konaklama tesislerinin yatak kapasitesi ise 694'tür. Toplamda Aksaray'daki yatak kapasitesi 1.905'tir.

3.7.13. Enerji

Güneş enerjisi konutlarda güneş enerjisi sistemi kurularak sıcak su temin edilmesinde kullanılmaktadır. İlimizde 2005 yılından itibaren konutlarda ve sanayi sektöründe doğalgaz kullanımına başlanmıştır. İlimizde yakacak olarak kullanılan odun, ilçelerin orman varlıklarından sağlanmaktadır. İlimizde Jeotermal enerjiden sadece banyo amaçlı olarak kullanılmaktadır. İlde, Güneş enerjisi konutlarda güneş enerjisi sistemi kurularak sıcak su temin edilmesinde kullanılmaktadır. 2009 yılı itibari ile Aksaray ilinde faal durumda olan 145.765 elektrik aboneliği bulunmaktadır.

3.8 İlgili Grubu ve Paydaş Analizi

Turizmin bir bölge ya da yöredeki en büyük etkisi ekonomik sonuçlarıdır. Doğal ve kültürel kaynakların mevcudiyeti yanında, bunların turizme katkı sağlayacak, pazarlanabilecek ve sürdürülebilir turistik ürünler haline getirilmesi de son derece önemlidir. Bu noktada, ülkenin yörenin ya da bir şehrin koruma-kullanma dengesi içinde gelişiminde planlama çalışmalarının önemi ortaya çıkmaktadır. Bu bağlamda, bir bölgede turizmin gelişmesi için eylem planlarının hazırlanması ve uygulamaya konması önemlidir. Eylem planı, bir işin amacına uygun bir biçimde gerçekleştirilebilmesi veya bir durumun daha ileriye götürülebilmesi için yapılan düzenlemeler olarak tanımlanmaktadır (Sesli Türkçe Sözlük). Bu kapsamda öncelikli olarak mevcut

durumun değerlendirilmesine yönelik olarak ikincil verilere dayalı olarak bir durum değerlendirmesi yapılmış ve Aksaray ili ekoturizm faaliyetlerine yönelik olarak bir analiz ortaya konulmuştur.. Bu analiz sonrasında Aksaray'daki paydaş görüşlerinin alınabilmesi için yarı yapılandırılmış bir görüşme formu ile paydaşlardan veriler toplanmıştır. Paydaşlardan veri toplamada Hızlı Kırsal Değerlendirme Yöntemi'nden kısmen yararlanılmıştır. Hızlı Kırsal Değerlendirme (HKD), kırsal alanlardaki araştırmalar için güçlü bir yöntemdir. Sürekli gelişmekte ve yayılmakta olan bu yöntem zaman açısından ve maliyet olarak avantajlı olması, multidisipliner bir yaklaşım içermesi ve katılımcılık özellikleriyle yaygın olarak kullanılmaktadır (Cengiz & Çelem, 2005).

Eylem Planında ilin turizm ve ekoturizm değerleriyle ilgili yapılması olası eylemlerin ortaya çıkarılacağı bilimsel yöntemler kullanılmasının yanı sıra özellikle turizm aktörlerinin tam katılımının sağlanması da hedeflenmiştir. Projede belirtilen amaç, hedef, ilkeler ve sürece uygun olacak şekilde bilgi paylaşımında bulunmak, görüş almak, deneyim paylaşmak ve alınacak nihai kararlarda işbirliği sağlamak amacıyla çalışma konusu ile doğrudan ilgili uzman, kurum, kuruluş ve kişilerin (üniversite öğretim üyesi, akademisyen, uzman vb) yer alması da sağlanacaktır. Bu kapsamda Orman ve Su İşleri İl Müdürlüğü, Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, Gençlik ve Spor İl Müdürlüğü, İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü, Seyahat Acentaları, Ekoturizm işletmeleri, Sivil toplum kuruluşları temsilcileri, ilgili federasyon temsilcileri ile görüşmeler gerçekleştirilerek anket formunun doldurulması sağlanmıştır.

Mevcut durumun analizi, ve uzmanlarla görüşmelerin sonrasında ekoturizm potansiyeline sahip alanlar belirlenmiştir. Belirlenen bu alanların turizm faaliyetleri açısından koruma gelişim dengesi gözetilerek kullanılabilmesi ve yapılması gerekenlerin belirlenebilmesi için odak grup çalışması yapılmıştır. Aksaray ekoturizm eylem planı, yapılacak olan çalışmanın önemli bir bölümünü oluşturmaktadır. Hazırlanan eylem planıyla; Aksaray'da ekoturizmin gelişimine ilişkin ele alınması gereken konular, kısa ve orta vadede gerçekleştirilebilecek eylemler, bu eylemlerin gerçekleşmesinde görev alacak kuruluşlar ve çözümlerin gerçekleştirilmesi için önerilen süreler belirlenmiştir.

Paydaş analizi kapsamında görüşme gerçekleştirilen kişiler ve kurumları aşağıdaki tablo'da gösterilmektedir.

Adı Soyadı*	Kurum/Kuruluş
Süleyman ARISOY	Aksaray Gençlik ve Spor İl Müdürü
Murat BAL	Aksaray Kültür ve Turizm İl Müdürlüğü
Levent BİLGİÇ	Kaen Tour
Mustafa ÇIRACI	Aksaray Orman ve Su İşleri İl Müdürlüğü
Doç. Dr. Mustafa Cemal	Aksaray Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi

Fedai DEMİRTAŞ	Yamaç Paraşütü Aksaray Temsilcisi
Mustafa DOĞAN	Aksaray Kültür ve Turizm İl Müdürü
Öğr. Gör. Aysu HATİOPĞLU	Aksaray Üniversitesi Sosyal Bilimler MYO-
Necati GÖKÇE	Aksaray Orman ve Su İşleri Şube Müdürü
Doç. Dr. Naim UZUN	Aksaray Üniversitesi Eğitim Fakültesi
Funda ÜNAL	Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü
*Sıralama alfabetik olarak yapılmıştır.	

4. AKSARAY DOĞA TURİZMİ ARZI

Çalışmanın bu bölümünde Aksaray'ın doğa turizmi kapsamında değerlendirilen ve değerlendirilebilecek turistik çekiciliklerine yer verilmektedir. Bu çerçevede mevcut yazılı kaynaklardan ikincil veriler ve paydaş görüşmelerinden elde edilen bilgiler

{ 52 }

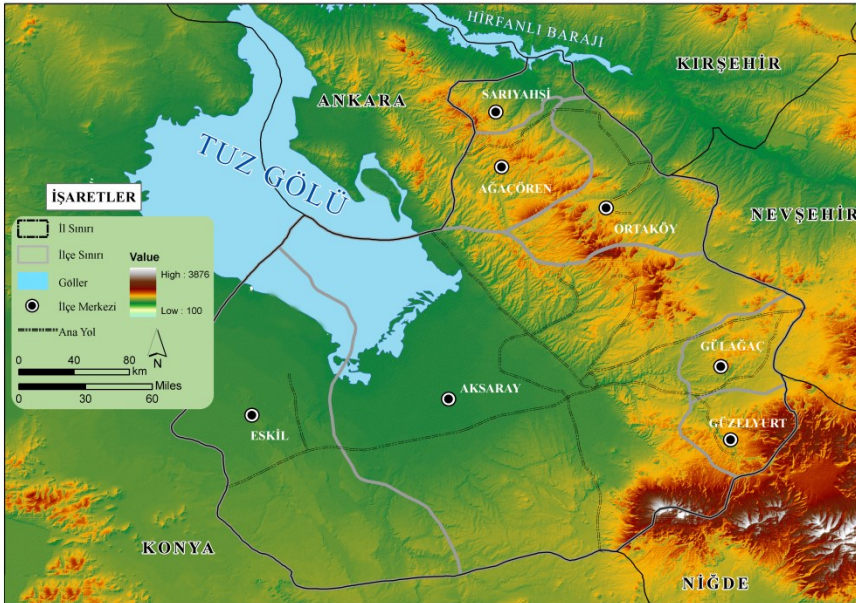

Turizmi, Kamp Karavan Turizmi, Dağcılık, Kampçılık, Kayak ve Yamaç paraşütü şeklinde çok sınırlı alanlarda olduğu ve yeni tanınmaya başladığı görülmektedir. İl Kültür Turizm Müdürlüğü ve STK'lardan alınan verilerden çok çeşitli doğa turizmi faaliyetlerinin yapılabileceği alanların olduğu anlaşılmaktadır.

Arz ve talep incelendiğinde, ildeki doğa turizmi faaliyetlerinin belirli bir düzen içerisinde yapılmadığı, doğa turizminin yapıldığı alanlarda altyapının yetersiz olduğu, doğa turizmi potansiyeli alanlarının yeterince değerlendirilemediği görülmektedir. Şu an için bir sorun gözükmemekle birlikte, ilerleyen zaman diliminde talebin artacağı tahmin edilebilir. Anket ve bilgi formlarının incelenmesinden yönetime tabi kontrollü alanların dışında birçok alandan faydalandığı görülür. Halkın büyük bir kesiminde doğa ile buluşmak şu an için sadece piknik alanlarıyla sınırlı ve yılın çok az bir dönemine yayılmış durumdadır. Oysa doğa turizmi faaliyetleri ve doğa turizmi yapılacak alanların tanıtılması sonucunda bu alanlara olan talebin artacağı görülmektedir.

Çalışmada doğa turizmi yapılan alanlarda eko turistlerin yaşadığı sorunlarla ilgili bir değerlendirme yapılmıştır. Doğa turizmi faaliyetlerinin yapıldığı alanlardaki sorunlar konusunda kamu kurumları ve toplantılara katılan sivil toplum kuruluşları ile yapılan değerlendirmelerde, altyapı eksiklikleri, tanıtım faaliyetlerinin yetersizliği, faaliyetlerin plansız ve kontrolsüz olması ve mevzuat yetersizliği gibi sorunlar ön plana çıkmıştır. Paydaş anketleri ve toplantıları sonucunda İhlara Vadisi ve Hasandağı'nın en önemli doğa turizm merkezleri olduğu ortaya çıkmıştır. Ancak bununla birlikte henüz yeterince değerlendirilemese de Aksaray'da doğa turizmine yönelik olarak değerlendirilebilecek bir çok alanın bulunduğu anlaşılmaktadır. Bu alanlar ve yapılabilecek turizm faaliyetleri aşağıdaki gibi belirlenmiştir.

Harita 5 Aksaray Haritası

Tablo 17 Aksaray Doğa Turizm Arzı

Doğa Turizmi Faaliyet Türü	Faaliyetlerin yapıldığı/yapılabileceği bölgeler
Doğa Yürüyüşü	Ihlara Vadisi vadi içi yürüyüşü, Tuz Gölü
Atlı Doğa Yürüyüşü	Selime bölgesi.
Dağcılık	Hasan Dağı
Bisiklet	Güzelyurt, Selime bölgesi
Kuş Gözlemciliği	Tuz Gölü, Sarıyahşi Hirfanlı Barajı
Yayla Turizmi	Hasan Dağı
Kampçılık	Hasan Dağı, Ihlara bölgesi
Kayak Turizmi	Hasan Dağı
Yamaç Paraşütü	Yuva kasabası Mamatlı Tepesi, Ekecik Dağı
Festival turizmi	Merkez, Güzelyurt, Sultanhanı
Termal Turizmi	Ziga Kaplıcaları, Ilısu, Narlıgöl,
Akarsu Turizmi	Melendiz Çayı, Ulurmak
Sportif Olta Balıkçılığı	Mamasun Barajı, Hirfanlı Barajı, Gülağaç, Balcı Göleti, Kültepe Göleti

4.3.Aksaray İlinde Doğa Turizmi Amaçlı Kullanılan ve Koruma Statülü Alanlar

Milli Parklar: 2873 sayılı Millî Parklar Kanununun 2. maddesinin “Tanımlar” bölümünde, korunan alanlardan Millî Parkın tanımı şöyle yapılmaktadır:

"Millî Park: Bilimsel ve estetik bakımdan, millî ve milletlerarası ender bulunan tabî ve kültürel kaynak değerleri ile koruma, dinlenme ve turizm alanlarına sahip tabiat parçalarıdır."

Türkiye'de de; 31 Ağustos 1956 tarihinde kabul edilen 6831 sayılı Orman Kanununun "VI. Milli parklar:" başlığı altındaki 25. maddesinde "*Orman Genel Müdürlüğü*"; mevkii ve özelliği dolayısıyla lüzum göreceği ormanları ve orman rejimine giren sahaları; bilim ve fennin istifadesine tahsis etmek, tabiatı muhafaza etmek, yurdun güzelliğini sağlamak, toplumun çeşitli spor ve dinlenme ihtiyaçlarını karşılamak, turistik hareketlere imkân vermek maksadıyla, milli parklar, tabiat parkları, tabiat anıtları, tabiatı koruma sahaları ve orman mesire yerleri olarak ayırır, düzenler, yönetir ve gerektiğinde işletir veya işlettirir." denilerek Milli Park kavramı ilk kez yasal zeminde yerini almıştır (Vikipedi, 2012).

Aksaray İlinde milli park statüsünde herhangi bir alan bulunmamaktadır.

Tabiat Parkları: "*Bitki örtüsü ve yaban hayatı özelliğine sahip, manzara bütünlüğü içinde halkın dinlenme ve eğlenmesine uygun tabiat parçalarıdır. Milli parklar ve tabiat parkları söz konusu özellikleri nedeniyle doğa turizmi açısından önemli alanlardır*" (Milli Parklar Kanunu, Madde 4).

Aksaray İlinde Tabiat Parkı statüsünde herhangi bir yer bulunmamaktadır.

Tabiatı Koruma Alanları: bilim ve eğitim bakımından önem taşıyan nadir, tehlikeye maruz veya kaybolmaya yüz tutmuş, ekosistemler, türler ve tabii olayların meydana getirdiği seçkin örnekleri ihtiva eden ve mutlak korunması gerekli olup sadece bilim ve eğitim amaçlarıyla kullanılmak üzere ayrılmış tabiat parçalarına denir (Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü, 2013).

Aksaray İlinde Tabiatı Koruma Alanı statüsünde herhangi bir yer bulunmamaktadır.

Tabiat Anıtları: tabiat ve tabiat olaylarının meydana getirdiği özelliklere ve bilimsel değere sahip ve milli park esasları dahilinde korunan tabiat parçalarıdır (Milli Parklar Kanunu, 1983).

Yaban Hayatı Geliştirme, Yerleştirme, Yaban Hayatı Koruma Sahaları ve Avlaklar:

Yaban Hayatı Koruma Sahası: Yaban hayatı değerlerine sahip, korunması gerekli yaşam ortamlarının bitki ve hayvan türleri ile birlikte mutlak olarak korunduğu ve devamlılığının sağlandığı sahaları belirtir.

Doğa turizmi faaliyetleri arasında yer alan özellikle kuş gözlemciliği, yaban hayatı gözlemciliği (Fauna) ve foto safarinin etki alanındadır. Ancak yaban hayvanları doğal ortamlarına dışarıdan gelecek etkilerden rahatsız olurlar ve yaşamları olumsuz etkilenir. Bu yüzden doğa turizmi faaliyetlerine izin verilirken en fazla dikkat edilmesi gereken alanların başında gelir.

Yaban Hayatı Geliştirme Sahası: Av ve yaban hayvanlarının ve yaban hayatının korunduğu, geliştirildiği, av hayvanlarının yerleştirildiği, yaşama ortamını iyileştirici tedbirlerin alındığı ve gerektiğinde özel avlanma plânı çerçevesinde avlanmanın yapılabildiği sahaları belirtir.

Avlak: Av ve yaban hayvanlarının doğal olarak yaşadıkları veya sonradan salındıkları sahalardır.

4915 Sayılı Kara Avcılığı Kanunu'nda avlaklar devlet, genel, özel ve örnek avlak olarak dört tipe ayrılmıştır.

Özel avlak: Bir bütün teşkil eden özel mülkiyetteki tapulu arazilerden, Bakanlığın avlaklar için tespit ettiği ve tanımladığı şartlara uygun olan avlakları

Devlet avlağı: Devlet ormanları, toprak muhafaza ve ağaçlandırma sahaları ve benzeri yerlerle devlet tarım işletmeleri, baraj gölleri ve emniyet sahalalarında, ilgili kuruluşun muvafakati alınarak Bakanlıkça avlak olarak ayrılan yerleri,

Genel avlak: Özel ve devlet avlakları dışında kalan bütün av sahaları ile göl, lagün, bataklık ve sazlık gibi sahaları,

Örnek avlak: Devlet avlakları ve genel avlaklar içinde Bakanlıkça belirlenecek esaslara göre ayrılan ve işletilen veya işlettirilen avlakları,

Aksaray ili sınırları içinde Orman ve Su İşleri Bakanlığı VIII. Bölge Müdürlüğü Aksaray Şube Müdürlüğü tarafından 4 Adet Devlet Avlağı ve 11 Adet Genel Avlak olmak üzere toplam 15 Adet Avlak yapılması planlanmış olup, 2015 yılına kadar bu avlakların tesis ve tescil işlemleri tamamlanarak işletmeye açılması için çalışmalar sürdürülmektedir.

Sulak Alanlar ve Ramsar Alanları:

Sulak Alan: Doğal veya yapay, devamlı veya geçici, suları durgun veya akıntılı, tatlı, acı veya tuzlu, denizlerin gelgit hareketlerinin çekilme devresinde altı metreyi geçmeyen derinlikleri kapsayan, başta su kuşları olmak üzere canlıların yaşama ortamı olarak önem taşıyan bütün sular, bataklık, sazlık ve turbiyeler ile bu alanların kıyı kenar çizgisinden itibaren kara tarafına doğru ekolojik açıdan sulak alan kalan yerlerdir (Aksaray İlinin Coğrafi Özellikleri, 2012). Sulak alanlar, biyo çeşitlilik açısından zengin olması nedeniyle doğa turizmi açısından önemli yerler olup, doğaseverlerin ilgisini çekmektedir.

Ramsar: sulak alanların dünya çapında korunması ve akılcı kullanılması için Ramsar (İran)'da 1971 yılında imzalanan *Uluslararası Sulak Alanların Korunması Sözleşmesi* kapsamında özel korumaya alınmış uluslararası öneme sahip çevre koruma alanlarıdır.

Aksaray ili açısından uluslararası öneme sahip tek sulak alan Konya, Karaman ve Aksaray illerine sınırı bulunan Tuz Gölü'dür (Uluslararası Önem Sahip Sulak Alanlar, 2013).

AKSARAY

Arkeolojik Sit Alanı: 143

Kentsel Sit Alanı: 4

Doğal Sit Alanı: 9

Kentsel Arkeolojik Sit Alanı: 2

Arkeolojik ve Doğal Sit: 5

Tarihi ve Kentsel Sit: 1

Kentsel-Arkeolojik ve Doğal Sit: 1

TOPLAM: 165

Doğal Sit alanları: Jeolojik devirlerle, tarih öncesi ve tarihi devirlere ait olup, ender bulunmaları veya özellikleri ve güzellikleri bakımından korunması gerekli yer üstünde, yer altında veya su altında bulunan korunması gerekli alanlardır (Doğal Sit Nedir?, 2013).

Doğal (Tabii) Sitler de kendi arasında 3 gruba ayrılmaktadır.

1.derece doğal (tabii) sitler: Bilimsel muhafaza açısından evrensel değeri olan, ilginç özellik ve güzelliklere sahip olması ve ender bulunması nedeniyle kamu yararı açısından mutlaka korunması gerekli olan, korumaya yönelik bilimsel çalışmalar dışında aynen korunacak alanlardır.

2. derece doğal (tabii) sitler: Doğal yapının korunması ve geliştirilmesi yanında kamu yararı göz önüne alınarak kullanıma açılacak alanlardır.

3. derece doğal (tabii) sitler: Doğal yapının korunması ve geliştirilmesi yolunda, yörenin potansiyeli ve kullanım özelliği de göz önünde tutularak konut kullanımına da açılacak alanlardır.

Aksaray ilindeki sit alanlarının durumu şöyledir (Kültür Varlıkları, 2011):

Arkeolojik Sit Alanı: 143

Kentsel Sit Alanı: 4

Doğal Sit Alanı: 9

Kentsel Arkeolojik Sit Alanı: 2

Arkeolojik ve Doğal Sit: 5

Tarihi ve Kentsel Sit: 1

Kentsel-Arkeolojik ve Doğal Sit: 1

Özel Çevre Koruma Bölgeleri: *Bölge;* Bakanlar Kurulu tarafından kara ve deniz sınırları belirtilen Özel Çevre Koruma alanını, *Hassas Zon;* Özel Çevre Koruma Bölgesi içinde yer alan ve Başkanlıkça düzenlenen planlarda özel işaretlerle gösterilen; niteliğine göre tesbit edilen tedbirlerle zaman, mekan ve faaliyet türleri açısından çok kısıtlı kullanımlara izin verilen ve gerekli sayı ve nitelikte özel personel tarafından kontrol edilen doğal rezerv alanını, ifade eder.

Aksaray il sınırları içerisinde kalan iki adet özel çevre koruma alanı bulunmaktadır. Bunlar; Tuz Gölü Özel Çevre Koruma Bölgesi ve Ihlara Özel Çevre Koruma Bölgesi'dir. Türkiye'de bulunan diğer özel çevre koruma bölgeleri ise harita üzerinde görülmektedir.

Harita 6 Türkiye'deki Özel Çevre Koruma Bölgeleri

Tuz Gölü Özel Çevre Koruma Bölgesi: Türkiye'nin önemli sulak alanlarından biri olan Tuz Gölü ve çevresi 02.11.2000 tarih ve 24218 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan,

14.09.2000 tarih ve 2000/1381 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile Tuz Gölü Özel Çevre Koruma Bölgesi ilan edilerek yürürlüğe girmiş, daha sonra 08.08.2002 tarih ve 24840 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan 4.07.2002 tarih ve 2002/4512 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile Tuz Gölü Özel Çevre Koruma Bölgesi sınır değişikliği yapılarak son halini almıştır. 7.414 km² büyüklüğündeki Bölge, kendine özgü bir doğal yapısı ve tarihi değerlere sahiptir.

Gölde, tuz konsantrasyonunun yüksekliği nedeniyle sucul bitkilere rastlanmamaktadır. Göl çevresinde ise geniş bir alanda çok zayıf tuzcul flora ve burada akarsu etkisinde kalan bölgelerde tuza dayanıklı, seyrek bitki örtüsü görülmektedir.

Tuz Gölü kuş varlığı yönünden Türkiye'nin en zengin göllerinden biridir. Kışın kapladığı çok geniş su alanı su kuşları için önemli bir kışlama alanı oluşturmaktadır. Tuzlu ortamlara uyum sağlamış olan flamingo, kılıçgaga, angıt ve benzeri kuşların yanı sıra yağmurcunlar, turnalar, yaban kazları ve yaban ördekleri gölde büyük topluluklar halinde yaşamaktadır. Göl çevresinin nispeten ıssız oluşu nedeniyle kuşlar, etraftaki su birikintilerinde, meralarda ve ekili alanlarda rahatça beslenmekte, kışın en soğuk günlerinde dahi donmayan göl sularında yüzebilmektedir. İlkbaharda Göl içinde oluşan adalar ve bataklıklar Bataklık Kırlangıcı (*Glareola pratincola*), Suna (*Tadorna tadorna*), Angıt (*Tadorna ferruginea*), Çamurcun (*Anas crecca*), Kılıçgaga (*Recurvirostra avocetta*), Kocagöz (*Burhinus oedicnemus*) ve martı türlerinin (*Larus sp.*) kuluçka yapmalarına imkan sağlamaktadır.

Bölgede tuzcul stepler ve endemik türlerden oluşan ekolojik açıdan hassas bitki toplulukları bulunmaktadır. Bir ekosistem bütünlüğü arz eden Tuz Gölü ve yakın ilişkide olan çevresindeki göller (Tersakan Gölü , Düden Gölü , Bolluk Gölü, Eşmekaya Gölü, Köpek Gölü, Akgöl) sayısız kuş türü ve özellikle Avrupa'da nesli tükenmekte olan flamingolar (*Phoenicopterus ruber*) için habitat niteliğindedir. Tuz Gölü, flamingoların ülkemizdeki en önemli kuluçka alanı olup, Gölün orta kesimlerinde her biri 5-6 bin yuvadan oluşan dev kuluçka kolonileri bulunmaktadır.

Tuz Gölü havzası ülkemizde biyolojik çeşitliliğin korunması açısından büyük önem taşıyan ve uluslararası kriterlere göre A sınıfı bir sulak alandır.

Harita 7 Tuz Gölü

Ihlara Özel Çevre Koruma Bölgesi: 22.10.1990 tarih ve 90/1117 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile tespit ve ilan edilmiştir. Alanın büyüklüğü 54,34 km² 'dir. Ihlara Vadisi, Hasan Dağı (3268 m) ve Melendiz (2963 m) Dağları'nın eteklerinde kurulmuş olan Güzelyurt İlçe' sine bağlı Ihlara ve Selime Kasabaları ile Yaprakhisar ve Belisırma Köyleri' ni içine almakta ve kuzeybatı yönünde 14 km boyunca uzanmaktadır. Melendiz Dağı'ndan doğan Melendiz Irmağı, Ihlara Kasabası içinden iki tarafı kavak ağaçları ile kaplı dik yamaçlar arasından vadiye girip, güney - kuzey yönünde menderesler çizerek Mamasın Barajı'na ulaşır. Jeolojik, arkeolojik, etnografik, biyolojik, tarımsal ve turizme yönelik özellik ve etkinliklere sahip Bölgenin doğal ve kültürel değerleri, oldukça geniştir.

Bölgede yer alan Yaprakhisar Köyü'nün kuzeyinde bulunan Ziga Kaplıcası yakınında Aksaray Valiliği'nce açılan sondaj kuyusundan 150 lt/sn debide ve 60°C' sıcaklıkta termal su elde edilmiştir. Bu kaynaklar bölgede gerek sağlık turizmi gerekse rekreasyonel açıdan büyük önem arz etmektedir.

Ihlara Vadisi' nin başlangıç noktası olarak kabul edildiği Ihlara Kasabası' ndan başlayarak gezildiğinde yoğun ve değişken bir bitki örtüsü izlenmekte, bitkilerin çoğunun yöreye özgü oldukları görülmektedir. Bitki coğrafyası açısından bakıldığında bölge, Hasan ve Melendiz Dağları doruklarına kadar İç Anadolu'nun step bölgesine girmektedir. Derin ve oldukça dar bir kanyon olan Ihlara Vadisi, mikroklimatik yapısı nedeniyle Anadolu'nun kuru ve uzun yaz sıcaklarından daha az etkilenir.

Melendiz Irmağı boyunca gelişmiş baskın ağaç türleri *Salix alba* (Söğüt), *Populus thevestina*, ve *Populus nigra italica* (Kavak) dır. Irmak kıyısı boyunca yer yer uzanan dar ve küçük yeşil alanlarda ise *Carex spp.*, *Juncus spp.*, *Poa pratensis*, *Ranunculus repens*, *Lotus corniculatus*, *Mentha longifolia*, *Trifolium repens*, *Torilis ucranica*, *Plantago major*, *Plantago lanceolata* gibi türler farklı araştırmacılar tarafından kaydedilmiştir.

Ihlara Vadisi'nde yapılan araştırmalarda 54 familya ve 218 cinsten oluşan 364 takson tespit edilmiştir. Vadi içinin yoğun otlatma altında olmaması ve gölge alanların fazla olması, tür sayısının yüksek olmasını sağlamıştır. Bu türlerden 43 'nün endemik bitki türü olması, bölgenin doğal bitki örtüsünün önemini açık bir şekilde ortaya koymaktadır. Yapılan gözlem ve araştırma sonuçlarına göre, bölgede 21 familyaya dahil 35 kuş türü saptanmıştır. Bu kuşlardan 11'i bölgede kuluçkaya yatmaktadır. Ayrıca, bölgenin en önemli akarsuyu niteliğinde olan Melendiz Irmağı'nda 4 balık türü saptanmıştır.

Hristiyanlığın ilk yılları olan M.S. IV. yüzyılda, Aksaray ve Kapadokya Bölgesi'nde yetişen bazı din adamları Göreme, Güzelyurt ve Belisırma'yı dini bir merkez haline getirmişler ve Ihlara Vadisi'nin volkan külü (tuf) kayalıklarında karşıt gruplardan korunmak için kolayca oydukları mesken, kilise ve şapellere sığınarak yaşamlarını sürdürmüşlerdir. Vadideki yapılar genelde IX. ve XII. Yüzyıllar arasında inşa edilmiştir.

Resim 3 Ihlara Vadisi

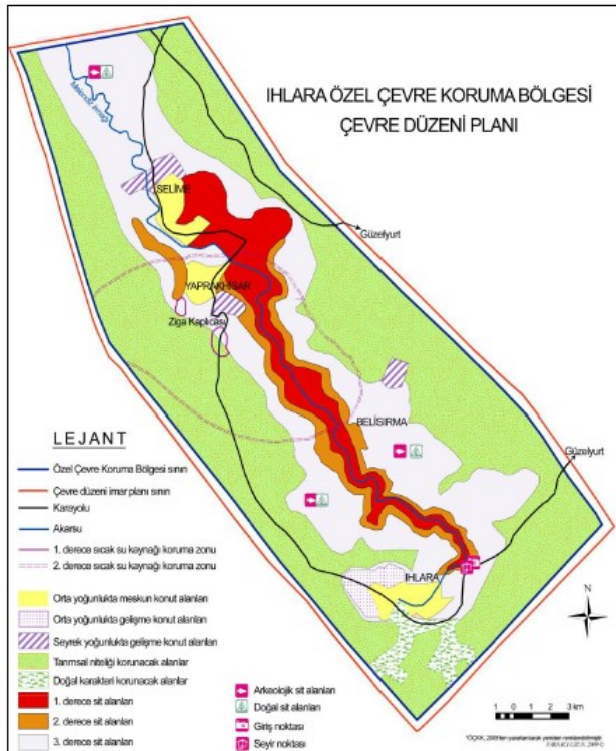

Kayıtlardan; M.S. XI. yüzyılda Ihlara Vadisi'nde 100 den fazla kilise, 16 manastır, bir çok din eğitimi yapılan merkezin olduğu ve 1500'den fazla yerleşim biriminde 80-100 bin civarında nüfusun yaşadığı öğrenilmiştir. Bugün Ihlara Vadisi'nde 12'si ziyaretçilere açık, 105 dolayında kilise bulunmaktadır. IX. ve XI. Yüzyıllara ait olan bu kiliselerden bazıları; Eğritaş Kilisesi, Kokar, Ağaçalı, Pürenliseki ve Yılanlı Kilise'dir. Karanlıkale, Sümbüllü ve Karagedik Kiliseleri ise Bölgedeki ayrı bir grubu oluşturmaktadır.

Belısırma çevresinde bulunan Kırkdamaltı, Bahaeddin Samanlığı, Direkli ve Ala Kiliseleri ise XI. ve XIII. Yüzyıllarda yapılmıştır. Bölgenin tarihsel geçmişinde ayrı bir öneme sahip Selime Kasabası, Hitit, Asur, Pers, Roma, Bizans, Danişmend, Selçuklu, Karaman ve son olarak Osmanlılar'ın etkisinde kalmış olup, günümüzde bu kültürlerin izlerini taşımaya devam etmektedir. Dünyada eşine az rastlanır doğal ve tarihi zenginliklere sahip olan bölgeye karayolu ile ulaşılmaktadır. Vadi tamamıyla doğal ve arkeolojik sit kapsamındadır.

Vadinin kontrollü kullanımı için giriş kapıları yapılmış, bu kapsamda bakı noktaları ve giriş üniteleri ile vadinin seyri ve kontrollü girişi sağlanmış olup, Vadi içinde sadece gezi türünde bir eyleme izin verilmektedir.

Harita 8 Ihlara Özel Çevre Koruma Bölgesi

Kaynak: (Uzun, 2012)

Biyosfer Rezerv Alanları: Dünya yüzeyinde canlıların yaşayabildiği aralığa Biyosfer adı verilmektedir. UNESCO'nun İnsan ve Biyosfer (MaB, Man and Biosphere) Programı içinde yer alan karasal veya kıyı ekosistemlerine sahip yerler ise Biyosfer Rezervi olarak anılmaktadır. Biyosfer rezervlerinde, biyolojik çeşitliliğin korunması, ekonomik kalkınma ve kültürel değerlerin devamlılığı arasındaki sorunların, sürdürülebilir bir şekilde çözülmesine dair birçok uygulama geliştirilmektedir (Türkiye'nin Biyosfer Rezervleri, 2013).

Türkiye'de 2012 yılı itibari ile biyosfer rezerv alanı bir adettir. Aksaray il sınırları içerisinde biyosfer rezerv alanı bulunmamaktadır (Dönmez, Gökyer, & Yazgan, 2012)

Mesire Yerleri: Mesire yerleri genelde halkın günübirlik piknik yapacağı ve eğlenebileceği rekreasyonel alanlar olup doğa turizmi faaliyetleri için tercih edilen önemli alanlardır. Mesire yerleri ekoturistler için geçici konaklama, dinlenme ve ihtiyaç

Aksaray sınırları içerisinde yer alan diğer önemli göller ise; Gelveri (Güzelyurt) yakınlarında Nar Gölü (Sofular-Acı göl), Koca Göl, Hasandağı çevresinde Kartal Gölü, Öküz Gölü, Sarıgöl, Uyuz Gölü'dür.

Barajlar: Doğa turizmi faaliyetleri için değerlendirilebilecek baraj gölleri ve göletlerden bazıları şunlardır: Mamasun Barajı, Hirfanlı Barajı, Gülağaç, Balcı Göleti, Kültepe Göleti. Bu alanlarda sportif olta balıkçılığı yapma potansiyeli bulunmaktadır.

Dağlar: Aksaray ilinde dağcılık ve hava sporları anlamında değerlendirilebilecek üç alan bulunmaktadır. Bu alanlar Hasandağı, Ekecik Dağı ve Mahmatlı Tepesi'dir. Her üçünde de yamaç paraşütü organizasyonlarının yapıldığı bu üç çekim merkezinden Hasandağı'nın potansiyeli oldukça yüksektir. Henüz kış sporları potansiyelinin yeterince değerlendirilemediği Hasandağı için bu alanda ciddi bir fizibilite çalışmasına ihtiyaç bulunmaktadır. Düzenli olmasa da her yıl önemli miktarda dağcı Hasandağı'na tırmanış için gelmektedir.

Şifalı sular: Aksaray İli'nin sınırları içerisinde en önemli sıcak ve mineralli su kaynakları konumunda olan Ziga kaplıcası, Aksaray'a yaklaşık olarak 35 km ve Yaprakhisar Köyü'ne 1.5-2 km uzaklıktadır. Ziga termal kaynaklarını oluşturan normal fay hattı, güneybatı-kuzeydoğu yönünde uzanmakta ve yüzeyden kolaylıkla izlenebilmektedir. Bu fay hattı boyunca, Ziga Kaplıcası'nda farklı debi ve sıcaklıkta, yüzeye çıkan beş adet sıcak ve mineralli su kaynağı tespit edilmiştir. Yapılan arazi ölçümleri sonucunda, Ziga Kaplıcası sıcak ve mineralli su kaynaklarının sıcaklık değerleri yaklaşık 45-52° C arasında değişmektedir. Ayrıca, Ziga sıcak ve mineralli su kaynakları güneybatı-kuzeydoğu yönünde Sıcak ve mineralli sular, yaklaşık 145 lt/s debi ve 48.5 °C sıcaklığa sahiptir. Ziga Kaplıcaları 47 derece sıcaklığında 150lt/sn debisi olan mineral bakımından oldukça zengin başta romatizmal hastalıklar olmak üzere metabolizma bozuklukları, göz rahatsızlıkları ve kadın hastalıklarına iyi gelmektedir. Bölgede kurulan Ziga Kaplıcaları ve Dinlenme Tesisleri ; 200 yataklı 4 yıldızlı otel, kür merkezi ve diğer sosyal tesislerden oluşmaktadır.

Ilısu kaynağı, Ilısu Köyü'nün içinde Melendiz Çayı kenarından çıkmaktadır. Sıcak su kaynağın sıcaklığı 40 °C'dir. Kaynak üzerine inşa edilen hamam, köylüler tarafından tedavi amaçlı kullanılmaktadır. Bu bölgede, Melendiz Çayı boyunca farklı düşük debilere sahip sıcak su kaynakları çıkmaktadır. Kaynakta gaz çıkışları yok denecek kadar azdır.

Acıgöl sıcak ve mineralli su kaynağı Aksaray'ın 60 km kuzeydoğusunda bulunan Acıgöl'ün kenarından çıkmaktadır. Bu bölgede birçok noktadan çıkan kaynakların sıcaklıkları 26-45 °C arasında değişmektedir. Acıgöl kenarında çıkan sondajlarda suyun sıcaklığı ise 65 °C'dir. Kaynaklardan gaz çıkışları oldukça fazladır.

Vadiler: Ihlara Vadisi: Ihlara Bölgesi, güneyde Ihlara Kasabası sınırından (vadinin güney ucu) Yaprakhisar, Belisırma köylerini içine alarak Selime'nin kuzeyde bulunan üst sınırına kadar uzanmaktadır. Vadinin en düşük kotundan bu dört yerleşiminin kenarında yer aldığı Melendiz Çayı akmaktadır.

Denizden 1220 m yükseklikte bulunan yöre, Jeolojik olarak Pliyosen devrinde Hasandağı ve Erciyes Dağı'nın volkanik aktiviteleri sonucu oluşan kayalarla örtülüdür. Yörede mevcut kayalar tüf, ignimbrit ve volkanik küllerden ibarettir. Yaklaşık 14 km uzunluğunda olan Ihlara Vadisi tektonik açıdan doğrumlu atımlı fay şeklinde bir yapıya sahiptir.

Ihlara, Kapadokya Bölgesi'nin bir bölümünü oluşturur ve tarihçesi M.Ö. 3000 yıllarına kadar uzanır. Ancak günümüze kadar ulaşan uygarlık izleri Bizans İmparatorluğu döneminden kalmaz. M.S. 4. yy.da kayaların oyulması sonucunda çok sayıda kilise inşa edilmiştir. Ayrıca, 5 milyon insanı barındırabilecek mağara ve inlere sahip olan yörede daha sonraki dönemlerde Danişmentli, Selçuklu, Osmanlı yönetimlerinin izleri ve eserleri görülmektedir.

Vadi tamamıyla doğal ve arkeolojik sit kapsamındadır. Ihlara Belediyesi dışında yerleşimler köy niteliğindedir. Yörenin kendine özgü bir mimari dokusu bulunmaktadır. Malzeme, teknik ve sitil bakımından oldukça etkin bir geleneğin devam ettiği gözlenmektedir. Kayaya oyma ve yığma mekanların son derece karmaşık bir ilişkiler sistemi içinde yarattığı düzen belirli bir gelişme süreci ve belirli bir yaşama biçiminin de ürünüdür. Bölge, 22.10.1990 tarih ve 90/1117 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile Ihlara Özel Çevre Koruma Bölgesi olarak tespit ve ilan edilmiştir. Vadinin kontrollü kullanımı için giriş kapıları yapılmış, bu kapsamda bakı noktaları ve giriş üniteleri ile vadinin seyri ve kontrollü girişi sağlanmış olup, Vadi içinde sadece gezi türünde bir eyleme izin verilmektedir.

Akarsular: Aksaray İli merkezinde yer alan en önemli akarsu kaynağı Uluırmak'tır. Uluırmak'ın yüzey alanı 16 hektar olup, yıllık taşıdığı su miktarı ortalama 95.8 hm³'tür. Membası Mamasun Barajı'ndan başlayıp, mansabı Tuz Gölü'ne kadar uzanmaktadır. Aksaray şehrin merkezinden geçerek Aratol Mahallesi'nin güneydoğusunda bulunan Karasu kanalı ile birleşmektedir. Uluırmak, genelde sulama suyu ihtiyacını karşılamak amacıyla kullanılmaktadır. Bu dere üzerinde DSİ'nin inşa ettiği Mamasun Barajı bulunmaktadır. Mamasun Barajı Aksaray İli'nin içme ve sulama amaçlı kullanımlarında en önemli su kaynağıdır.

Uluırmak dışında, Mamasun Barajı'nı besleyen Melendiz ve Karasu Çayının su potansiyeli de Aksaray İli için önemli kaynaklardır. Melendiz Çayı'nın membası, Ihlara-Ilısu-Belisırma-Selime güzergahından çıkıp Doğantarla mevkiinde Mamasun Barajı'na dökülmektedir. Karasu Çayı ise Gülağaç güzergahından başlayarak Çatalsu mevkiinde baraja dökülmektedir. Bunların dışında Ekecik ve Peçeneközü dereleri güneydoğuda, Helvadere kaynakları güneyde, Eşmekaya pınarı batıda, Öteyüz ve İnathlı dereleri ise doğuda bulunur.

Melendiz Çayı'nın debisi beslenme miktarına bağlı mevsimsel olarak değişmektedir. Uluırmak, Karasu, Ekecik, İnathlı ve Eşmekaya derelerinde yağışlı mevsimlerde aktif, kurak dönemlerde ise akış gözlenmemektedir. Bu yüzey sularının fiziksel özellikleri Tablo D.1'de verilmiştir.

Tablo 18 Aksaray İli'ndeki Akarsu Kaynaklarının Fiziksel Özellikleri

İl çıkışı	Toplam ortalama akım	Yüzey alanı
Uluirmak	95,8 hm ³ /yıl	16 Ha
Ekecik Deresi	9,0 hm ³ /yıl	
Peçeneközü	29,9 hm ³ /yıl	10 Ha
Helvadere	13,2 hm ³ /yıl	
Öteyüz ve İnaltı	5,7 hm ³ /yıl	
Eşmekaya Pınarı	55,0 hm ³ /yıl	
Diğerleri	223,6 hm ³ /yıl	10 Ha
TOPLAM	432,2 hm ³ /yıl	36 Ha

Resim 4 Ihlara Vadisi içinden geçen Melendiz Çayı (Uluirmak)

Arz analizi tabloları;

Tablo 19 Aksaray Doğa Turizm Değerleri Bilinirlik Tablosu

Milli Park ve benzeri sahalar		
Adı	İlçesi	Bilinirlik
Tuz Gölü Özel Çevre Koruma Bölgesi	Eskil	M
Ihlara Özel Çevre Koruma Bölgesi	Güzelyurt	M

Değerin bilinirliği; Bölgesel seviyede B, Ülke seviyesinde T, Milletlerarası seviyede: M

Tablo 20 SWOT Analiz Tablosu

Aksaray Özel Çevre Koruma Bölgelerine ait SWOT Analizi

Güçlü Yönler	Zayıf Yönler
Zengin tarihsel geçmiş Ulaşım kolaylığı Flora ve Fauna zenginliği Korunmuş yerel kültürel özellikler Bozulmamış doğal çevre Alternatif turizm türlerine imkan vermesi Bilinirliğin yüksek olması Çekicilik unsurlarının özel çevre koruma bölgesi kapsamında bulunması	Tanıtım ve pazarlama yetersizliği Konaklama tesisi yetersizliği Altyapı yetersizliği Yiyecek-İçecek tesislerinin yetersizliği Varış noktası olarak konumlandırılmamış olması Aksaray'daki acenta yetersizliği Yerel halkın turizm faaliyetlerine katılım düzeyinin düşüklüğü Turistik talebin mevsimsellik arz etmesi Sportif aktivite yetersizliği
Fırsatlar	Tehditler
Dünyada doğa turizmine olan talebin yükselmesi Tanıtım konusunda yapılan çalışmalarda artış Kamuoyunun desteği Yerel halkın turizm bilincinin yükselmesi Termal kaynaklara yakınlık Yerel yönetimlerin ekoturizm çalışmalarına yönelik ilgisi 5. Bölge olmadan kaynaklanan yatırım teşvikleri Turizmle ilgili AHİKA başta olmak üzere birçok kurum tarafından yapılan projeler ve uygulamalar ve sağlanan teşvikler Ihlara'nın marka imajı	Taşıma kapasitesi konusundaki sorunlar Katı ve sıvı atık sistemi ile ilgili yaşanan sorunlar Bölgelerin yönetiminin tek elden yapılamaması Türkiye Turizm Stratejisi Eylem Planında (2023) Aksaray'a eko turizm bölgeleri arasında yer verilmemiş olması Ekoturizm alanlarında yaşanan çevre bozulmaları Turizm konusunda girişimci yetersizliği Seyahat acentalarının düzenlediği özel ilgi turlarındaki yetersizlik Yerel halkın eko turizm konusundaki çekingenliği ve bilgi eksikliği

Milli Park ve benzeri sahalara dayalı doğa turizmi uygulamalarında güçlü yönlerin daha geliştirilmesi, güçlü yönler ve fırsatlardan yararlanarak zayıflık ve tehditlerin önlenmesine ve doğa turizminin geliştirilmesine yönelik stratejik kararlar;

Ekoturizm alanlarındaki altyapı eksikliğini gidermek

Tanıtım ve pazarlama faaliyetlerinin etkinliğini artırmak

Bölge turizm yönetim ve gelişme planının hazırlanması

Bölge halkının ekoturizm faaliyetlerine katılımını sağlamak

Potansiyel girişimcilere yönelik yatırım rehberleri hazırlamak

Özel ilgiye yönelik zengin içerikli turlar planlamak

Konsept termal tesis yatırımlarını hızlandırmak

Bölgede yapılabilecek turizm türleri ile ilgili fizibilite çalışmaları yapmak

Her mevsim turistik talep için tanıtım çalışmalarına ağırlık vermek, altyapı ve üstyapı eksikliklerini gidermek

Ekoturizm alanlarının korunması için işletmecilere ve yerel halka eğitimler vermek

Ekoturizme yönelik çalışmaların ilgili kurumlarca desteklenmesini sağlamak

4.5 Aksaray İlinde Doğa Turizmi Çeşitleri

Kuş Gözlemciliği: Aksaray ilinde kuş gözlemciliği yapılabilecek bir çok alan bulunmaktadır. Bu alanların birçoğu henüz tam anlamıyla değerlendirilememektedir. Aksaray ilindeki paydaşlar ile yapılan görüşmelerde potansiyel vaat eden ancak henüz tam anlamıyla değerlendirilemeyen alanlar aşağıdaki gibi ifade edilmiştir. Bu alanlardan ön plana çıkan en önemlisi Tuz Gölü'dür. Tuz Gölü aynı zamanda Özel Çevre Koruma Bölgesi statüsündedir.

Resim 5 Tuz Gölü

Resim 6 Eşmekaya Sazlığı

Bu bölgede ise henüz kuş gözlemciliği için hazırlanmış alanlar yeterli değildir. Tuz Gölü'nün dışında Eşmekaya Sazlığı, Mamasın Barajı ve Hirfanlı Barajı da kuş gözlemciliği yapılabilecek diğer alanlar olarak belirlenmiştir.

Resim 7 Mamasın Barajı

Resim 8 Hirfanlı Barajı

Doğa Yürüyüşü (Trekking): Doğa yürüyüşü alanında Aksaray, Türkiye'nin en zengin ve çekiciliği en yüksek illerinden biridir. İlde doğa yürüyüşü yapılabilecek bir çok alan bulunmasına rağmen Ihlara bu alanlardan bilinirliği en yüksek yerdir. Ihlara Vadisi içinde doğa yürüyüşü yapılabilecek 14 km'lik bir mesafe bulunmaktadır. Ancak bu mesafenin henüz çok az bir kısmında doğa yürüyüşü yapılmaktadır. Vadinin eksikliklerinin giderilmesi ile diğer kısımlarda da yürüyüş yapılabilecek ve bölgedeki turistlerin kalış süreleri artırılabilir.

Resim 9 Ihlara Vadisi Doğa Yürüyüşü

Doğa turizmi ile ilgili paydaş görüşmeleri sonucunda doğa yürüyüşü için kullanılabilecek potansiyel alanlardan biri de Helvadere ve Hasan Dağı'dır. Aksaray ili sınırları içerisindeki dağların en önemlisi, sönmüş volkanik bir dağ olan Melendiz dağları silsilesi içinde yer alan Hasandağı'dır.

Hasandağı deniz seviyesinden 3268 m yüksek olan tepesiyle bir volkanik dağdır. Büyük Hasan ve Küçük Hasan Dağı olmak üzere iki büyük krateri vardır. Bu dağ Aksaray ve Niğde il sınırları içerisinde yer almaktadır. 1750. metresine kadar meşe ormanlarıyla

kaplıdır. Dağın eteklerinde ve çevresinde çeşitli Türk boyları ve özellikle de yörükler yaşarlar. Hasan Dağı, orta ölçekte bir tırmanış alanı olup, dağcılık için de önemli bir potansiyeldir. Hasan Dağı'nda aynı zamanda raketle kar yürüyüşleri de yapmak mümkündür.

Helvadere'de doğal ortamın güzelliği oldukça eşsizdir. Helvadere Kasabası Aksaray ili Merkezine 29 km uzaklıkta Aksaray'ın Güneyinde Hasandağı'nın Kuzey eteklerinde 1.300 rakımlarında dağlık ve ağaçlık bir beldedir.

Resim 10 Helvadere ve Hasan Dağı

Doğa yürüyüşü yapılabilecek alanlardan bir diğeri Narlıgöl'dür. Narlıgöl'de İl Özel İdaresi'nce 4 adet sıcak su sondaj kuyusu açtırılmış bu kaynaklardan 65 derece sıcaklıkta 110 litre/sn lik sıcak su temin edilmiştir. Bu miktardaki sıcak su aynı anda 50.000 kişiye kaplıca hizmeti verecek kapasitededir. Bu bölge genel karakteri itibariyle Kapadokya Bölgesi'nin bir uzantısı olup, Ihlara-Derinkuyu Vadisi'nin devamı görünümündedir. Narköy'ün doğu-batı yönlerinde uzanan bu vadi boyunca peri bacaları bulunmaktadır. Peri bacalarının bir kısmı tamamen açıkta olup, bir kısmı yeni ortaya çıkmaktadır. Bunların bir kısmı 2-3, bir kısmı ise 5 kata kadar yükselmektedir. Geç Bizans Devri Sanatı'nın özelliklerini taşıyan kiliseleri ise M.S. 10-12 yüzyılları arasına tarihlemek mümkündür. Suyu kükürtlü olduğundan önceleri "Acıgöl" olarak anılan daha sonraları ise Narlıgöl adını alan göl, Narköye takriben 3 km. uzaklıktadır, etrafı dağlarla çevrili Narlıgöl tipik krater gölü olup, çeşitli kaynaklardan beslenmektedir.

Resim 11 Narlıgöl

Yayla ve Festival Turizmi:

Yunus Emre Ağaçlandırma Haftası: Sarıkaraman Beldesi Belediye Başkanlığı organizasyonunda, Ortaköy ilçesi Sarıkaraman beldesinde her yıl Nisan ayının 1. Haftasında, kasaba halkına yönelik olarak yapılan bir etkinliktir.

Sultanhanı Halı, Turizm ve Kültür Festivali: Sarıkaraman Beldesi Belediye Başkanlığı organizasyonunda, her yıl Haziran ayının 2. Haftasında düzenlenmektedir. Okulların yıl sonu etkinlikleri programa dahil edilmektedir. Eğlence ağırlıklı (müzik) olarak düzenlenmektedir.

Aksaray İhlara Turizm ve Kültür Festivali: Aksaray Belediye Başkanlığı organizasyonunda, her yıl Temmuz ayının ilk haftasında 30 yıldır düzenlenmektedir. Festival 3 gün boyunca devam etmekte olup, festival boyunca çeşitli tanıtım ve görsel etkinlikler, konserler düzenlenmekte, İhlara Vadisi gezisi yapılmaktadır.

Uluslararası Türk-Yunan Dostluk, Kardeşlik Kültür Festivali: Güzelyurt Belediye Başkanlığı organizasyonunda, her yıl Eylül ayının ilk haftasında, Güzelyurt İlçe merkezinde düzenlenmektedir. Festivale Yunan halkından da katılım sağlanmaktadır.

Sarathlı Kültür ve Sanat Etkinlikleri Festivali: Sarathlı Beldesi Belediye Başkanlığı organizasyonunda, her yıl Temmuz ayında, Sarathlı beldesinde düzenlenmektedir. Sadece bir akşamlık müzik ağırlıklı eğlence programı niteliğindedir.

Alaaddin Keykubat'ı Anma Günü: Sultanhanı Beldesi Belediye Başkanlığı organizasyonunda, her yıl Ağustos ayının 4. Haftasında, Sultanhanı beldesinde düzenlenmektedir. Konferans şeklinde ve katılımcılara yemekli olarak bir akşamliğine organize edilmektedir.

Yunus Emre'yi Anma Etkinlikleri: 1996 yılından bu yana her yıl yapılmaktadır. Her yıl Eylül ayı içerisinde, Aksaray – Kırşehir sınırında Yunus Emre Türbesinin bulunduğu Ziyarettepe mevkiinde düzenlenmektedir. Aksaray ve Kırşehir Valilikleri yılaşırı olarak düzenlenmektedir.

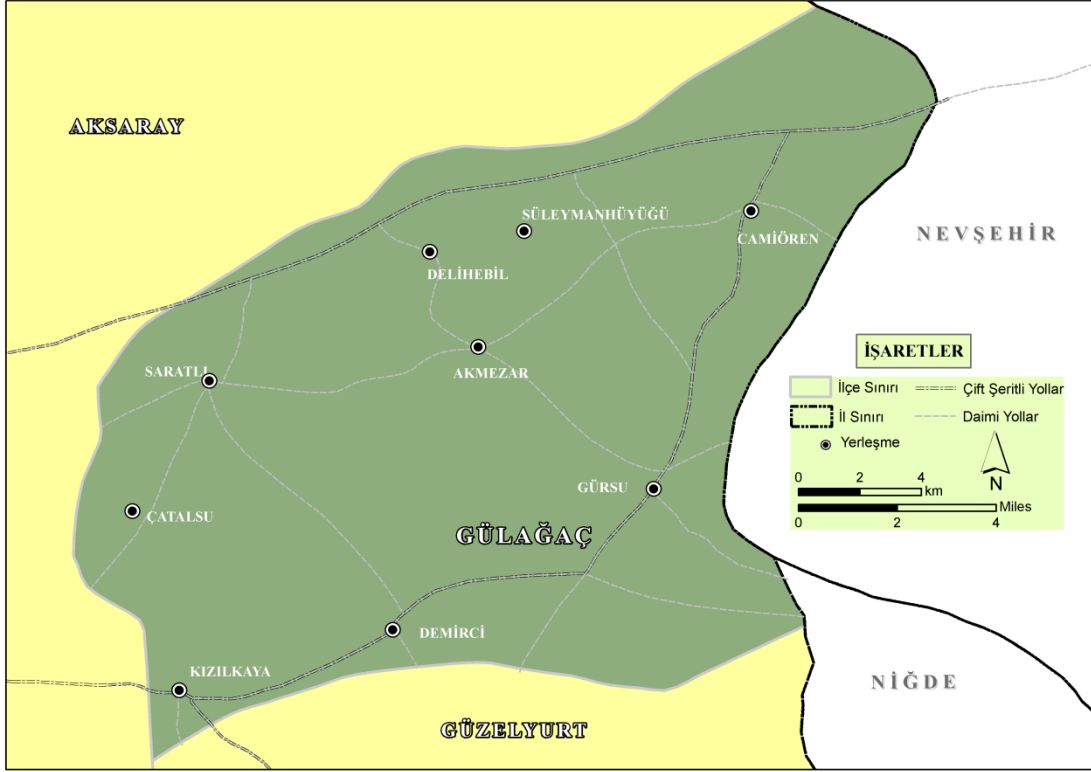
Resim 12 Yunus Emre'yi Anma Etkinlikleri

Mağara Turizmi: Türkiye'de günümüze kadar tüm yerli ve yabancı mağaracı gruplarının inceleyerek belgelendirdiği mağara sayısı yaklaşık 800'dür.

Turizm çeşitliliği açısından ülkemizdeki mağaralar, önemli bir potansiyel oluşturmaktadır. Ülkemizin % 40'ı, mağara oluşumları açısından önemli bir nitelik olan karstlaşmaya uygun kayalardan meydana gelmiştir. Erimeye uygun kayaların kapladığı alan ve bu alanlarda tespit edilen mağara sayısının oranına göre Türkiye'de 20.000'den fazla mağaranın bulunabileceği öngörülmektedir. Bunlardan 1.500 adedi MTA ile mağaracılıkla ilgili diğer dernek, kulüp, topluluk ve kuruluşlarca incelenmiştir.

Harita 10 Gülağaç İlçe Haritası

Herhangi bir mağaranın oluşum ve gelişim özellikleri ile iklimik durumu, o mağaranın hangi amaçlarla kullanılacağını belirler. Mağaraların yaygın kullanım alanları:

- Turizm
- Doğal soğuk hava depolamacılığı
- Hayvansal ürünlerin (tulum peyniri, yağ,..) olgunlaştırılması ve korunması
- Kültür mantarcılığı
- Solunum yolu hastalıkları
- Sıvılaştırılmış gaz, doğalgaz ve akaryakıt depolanması
- Askeri amaçlarla sığınak ve korunak
- Guano (yarasa gübresi) üretimi
- Plaser mineral çıkarımı
- Yeraltı suyu havzalarının belirlenmesi ve yüzeye çıkartılması
- Kaynak sularının kirlenme odaklarının ve koruma yöntemlerinin belirlenmesi
- Bölgesel jeolojik, jeomorfolojik, hidrolojik, hidrojeolojik, antropolojik ve paleoekolojik özelliklerin tespiti edilmesi

Aksaray'da mağara turizmi anlamında değerlendirilebilecek alanların büyük çoğunluğu Güzelyurt'taki gibi tuf kayalıklara oyulmuş mağara yapıları ve yeraltı şehirleridir. Bölgede ayrıca büyük miktarda doğal soğuk hava depoculuğu yapılan alanlar bulunmaktadır.

Av Turizmi: Türkiye'nin coğrafi yapısı, bitki örtüsü ve yaban hayatı bakımından av turizminin gelişmesine elverişli konumdadır. Ülkemiz ormanlarında düzenlenecek Av Turizmi için, "Kara Avcılığı Kanunu" ve bu kanuna dayanılarak çıkartılan 08.01.2005 tarih ve 25694 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan "Yerli ve Yabancı Avcıların Av Turizmi Kapsamında Avlanmalarına ilişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik" ile 6831 sayılı "Orman Kanunu" hükümleri kapsamında Orman ve Su İşleri Bakanlığının bünyesinde oluşturulan Av Komisyonu tarafından alınan kararlar (yönerge ve talimatlar) ile adı geçen Bakanlığın koyacağı esaslar dahilinde yürütülmektedir.

Aksaray ili sınırları içinde Orman ve Su İşleri Bakanlığı VIII. Bölge Müdürlüğü Aksaray Şube Müdürlüğü tarafından 4 Adet Devlet Avlağı ve 11 Adet Genel Avlak olmak üzere toplam 15 Adet Avlak yapılması planlanmış olup, 2015 yılına kadar bu avlakların tesis ve tescil işlemleri tamamlanarak işletmeye açılması için çalışmalar sürdürülmektedir

Hava Sporları Turizmi: Kapadokya Bölgesi hava sporları alanında özellikle Balon Turizmi ile ön plana çıkmış bir bölgedir. Paydaş görüşmeleri sonucunda Ihlara Vadisi'nin de hava sporları anlamında değerlendirilebileceği ortaya çıkmıştır. Hava sporları olarak bölgede gerçekleştirilen en önemli etkinlik yamaç paraşütü faaliyetleridir.

Resim 13 Hasandağı Yamaç Paraşütü

Yamaç paraşütü organizasyonları ildeki temsilcilik organizasyonunda başarılı bir şekilde yürütülmektedir. Halihazırda Hasan Dağı etekleri ve zirvesinden, Ekecik Dağı'ndan ve Mahmathı Tepesi'nden paraşütle atlayışlar gerçekleştirilmektedir. Ancak bu alanlara ulaşım açısından sorunlar bulunmaktadır. Ulaşım sorunlarının çözülmesiyle yamaç paraşütü faaliyetlerinin önemli oranda artacağı düşünülmektedir.

Resim 14 Ekecik Dağı

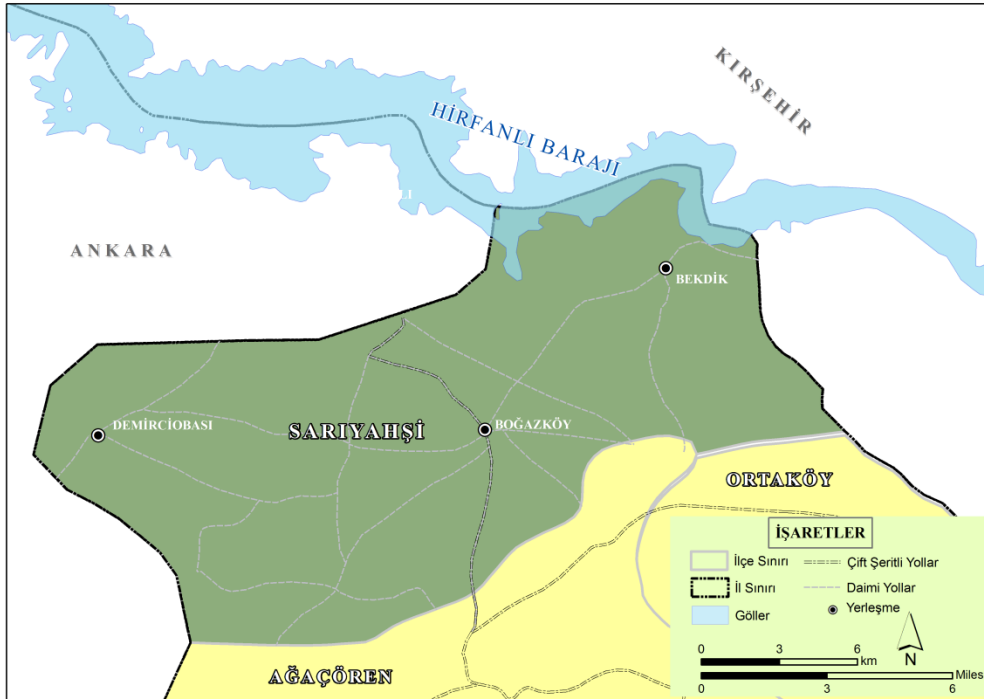

Resim 15 Mahmatlı Tepesi

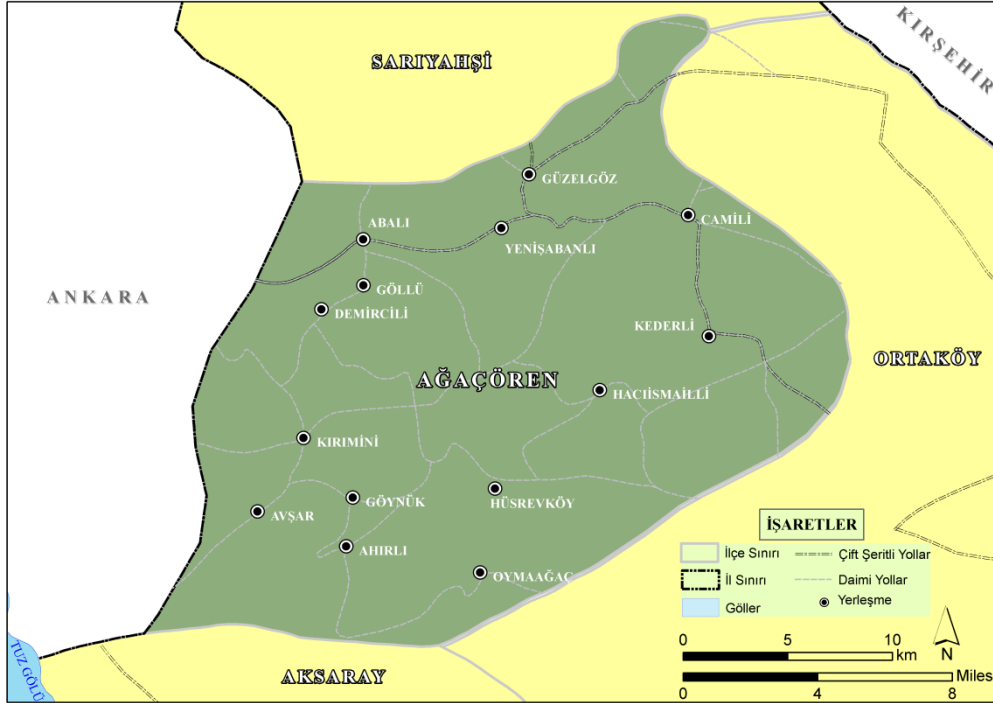
Sportif Olta Balıkçılığı: Ankara Kırşehir Aksaray sınırında bulunan Hirfanlı Baraj Gölü ile bölgede bulunan Çiftevi Göleti, Balcı Göleti, Kültepe Göleti gibi birçok gölet, sportif olta balıkçılığının geliştirilmesi için önemli potansiyel alanlardır. Hirfanlı Baraj Gölü yaz ve kış aylarında her zaman kuş gözlemciliğinin yapılabileceği potansiyele sahiptir.

Harita 11 Sarıyahşi İlçe Haritası

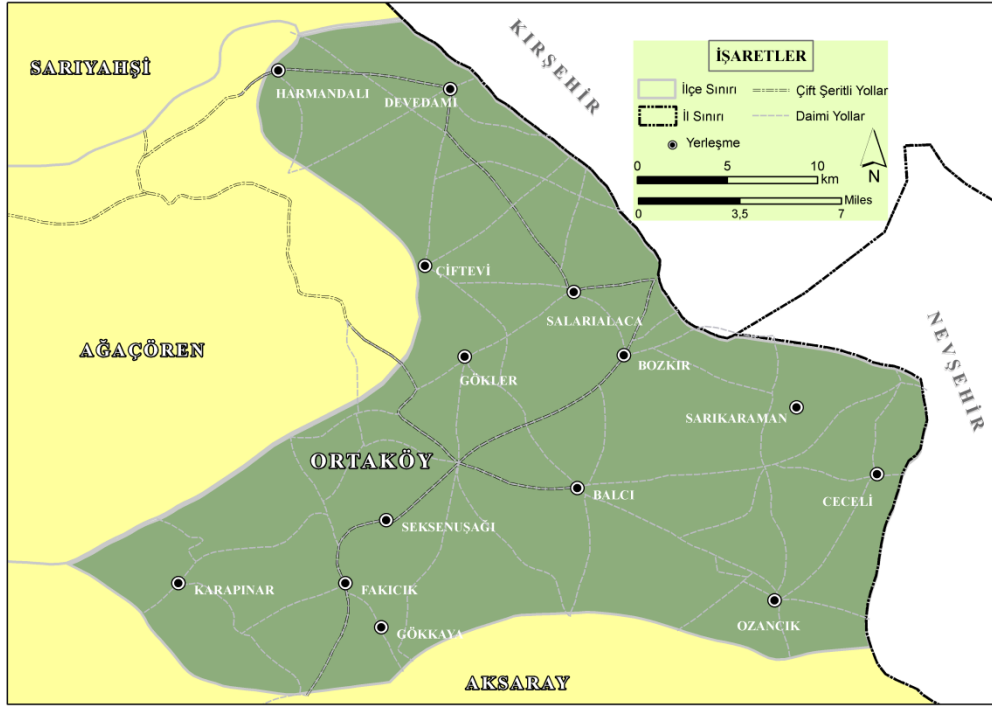
Ortaköy ilçesi Ekecik dağında bulunan doğal ve ağaçlandırma yoluyla getirilmiş ormanlık alanlar ve soğuk su kaynaklarının bulunduğu bölgeler, sonraki yıllarda yapılabilecek Mesire alanları ve Tabiat parklarına konu potansiyel alanlar olarak görülmektedir.

Harita 12 Ağaçören İlçe Haritası

Yine Ortaköy, Ağaçören ve Sarıyahşi ilçelerindeki vadi içi alanlarda yetişen Cevizler yöre ve ülke için önemli bir meyve olup, yöredeki ceviz tarımının ve diğer tarım ürünlerinin geliştirilmesi önemli bir Agroturizm potansiyeli olarak değerlendirilmektedir.

Harita 13 Ortaköy İlçe Haritası

Akarsu Turizmi: Aksaray İli merkezinde yer alan en önemli akarsu kaynağı Uluırmaktır. Uluırmak'ın yüzey alanı 16 hektar olup, yıllık taşıdığı su miktarı ortalama 95.8 hm³'tür. Membası Mamasun Barajı'ndan başlayıp, mansabı Tuz Gölü'ne kadar uzanmaktadır. Aksaray şehrin merkezinden geçerek Aratol Mahallesi'nin güneydoğusunda bulunan Karasu kanalı ile birleşmektedir. Uluırmak, genelde sulama suyu ihtiyacını karşılamak amacıyla kullanılmaktadır. Bu dere üzerinde DSİ'nin inşa ettiği Mamasun Barajı bulunmaktadır. Mamasun Barajı Aksaray İli'nin içme ve sulama amaçlı kullanımlarında en önemli su kaynağıdır. Melendiz Çayı'nın debisi beslenme miktarına bağlı mevsimsel olarak değişmektedir. Uluırmak, Karasu, Ekecik, İnathı ve Eşmekaya derelerinde yağışlı mevsimlerde aktif, kurak dönemlerde ise akış gözlenmemektedir. Bu yüzey sularının fiziksel özellikleri Tablo 21'de verilmiştir.

Tablo 21 Aksaray İli'ndeki Akarsu Kaynaklarının Fiziksel Özellikleri

İl çıkışı	Toplam ortalama akım	Yüzey alanı
Uluırmak	95,8 hm ³ /yıl	16 Ha
Ekecik Deresi	9,0 hm ³ /yıl	
Peçeneközü	29,9 hm ³ /yıl	10 Ha
Helvadere	13,2 hm ³ /yıl	
Öteyüz ve İnathı	5,7 hm ³ /yıl	
Eşmekaya Pınarı	55,0 hm ³ /yıl	
Diğerleri	223,6 hm ³ /yıl	10 Ha

TOPLAM **432,2 hm³/yıl** **36 Ha**

Tablodaki değerlerden de anlaşılacağı üzere Aksaray ilindeki akarsuların debileri akarsu turizmi yapmak için yeterli değildir.

Resim 16 Ihlara Vadisi içinden geçen Melendiz Çayı (Uluırmak)

Atlı Doğa Yürüyüşü: Doğa yürüyüşü yapılabilecek alanların tamamına yakınında atlı doğa yürüyüşü de yapmak mümkündür. Ancak Aksaray'da atlı doğa yürüyüşü yapılabilecek alanlar denildiğinde ön plana çıkan alanların başında Ihlara Vadisi, Helvadere ve Selime gelmektedir. Bunların yanında Hasan Dağı ve Güzelyurt'ta da bu faaliyetin yapılabileceği paydaş görüşmeleri ile belirlenmiştir.

Resim 17 Selime Atlı Doğa Yürüyüşü

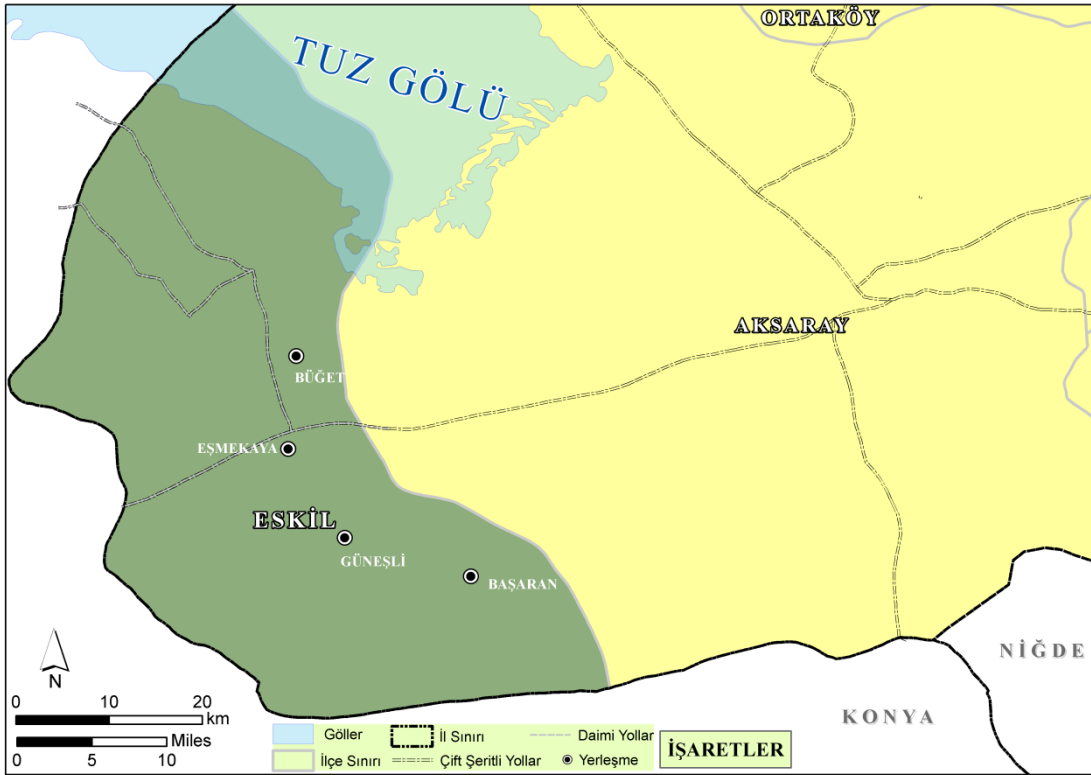
Bisiklet Turizmi: Aksaray ilinin bir çok yerinde doğa turizmi potansiyeli bulunmaktadır. Bu alanların birçoğunda da doğa turizmine yönelik aktiviteler yapılmaktadır. Ihlara Vadisi, Selime ve Güzelyurt bu aktivitelerin yoğunlaştığı en önemli bölgelerdir. Bu bölgeler bisiklet turizmi açısından da önemli çekim merkezleridir. Özellikle Güzelyurt merkezli olarak yapılan bisiklet yarışları önemli bir çekicilik oluşturmaktadır.

Resim 18 Uluslararası Güzelyurt Dağ Bisikleti Yarışları

Foto Safari: Kapadokya Bölgesi'nin en çok ziyaret edilen alanlarından biri olan Ihlara Vadisi ve çevresindeki doğal güzellikler ve tarihi alanlar, foto safari için önemli çekicilikler sunmaktadır. Bu çekicilikler her yerli hem de yabancı turistler için doğal plato niteliğindedir. Ihlara'nın yanında Özel Çevre Koruma Bölgesi statüsünde bulunan Tuz Gölü de foto safari tutkunlarının en çok tercih ettiği bölgelerden biri durumundadır.

Harita 14 Eski İlçe Haritası

Resim 19 Tuz Gölü Flamingolar ve Doğa Yürüyüşü

Tablo 22 Doğa Turizmi Değerler Tablosu

Aktivite/değer	Merkez İlçesi	Ağaçören İlçesi	Eskil İlçesi	Gülağaç İlçesi	Güzelyurt İlçesi	Ortaköy İlçesi	Sarıyahşi İlçesi
Değerler toplamı	23	2	8	16	26	2	16
Rafting (R)	X				X		X
Mağaracılık (M)	X		X	X	X		
Dağ bisikletçiliği (DB)					X		
Dağ-yayla gezisi imkanı (DG)	X						
Peyzaj güzelliği/fotosafari (PF)	X		X		X		
Düzenlenmiş doğa gezisi rotası (DGR)	X						X
Tabiata uyumlu kırsal miras gezisi (KMG)				X	X		X
Pansiyonculuk (P)	X			X	X		
Kır havasında şehir merkezleri (KHŞM)				X	X		
Kelebek gözlemciliği imkanı (KeG)				X	X		X
Kuş gözlemciliği imkanı (KuG)			X	X			X
Sportif olta balıkçılığı imkanı (SOB)	X			X	X		X
Milli park vb sahalar(MP)			X		X		
Kış sporları potansiyeli (KSP)	X						
Estetik göl/baraj olan yerler (EGB)			X	X			X
Botanik gezilerine uygun saha (BOG)				X	X		X
Ormanaltı florası tanıma gezi imkanı (Mantar ve benzeri dahil) (FGİ)	X						
Endemik Bitkilerin Gözlemi (EBG)	X				X		X
Köy Pazarları (Orman meyvelerinden reçel marmelat, kurutulmuş meyve satılması kavdıyla) (KP)	X	X	X	X	X	X	X
Çayır şeklinde gruplanmış dağ çiçekleri gezisi (görselliği yüksek olacak)	X						
Bakir doğa parçaları keşif gezisi (Bakir vadi ve bakir orman gibi gizli kalan değerleri keşfetme gezileri) (BDPKG)	X			X	X		X
Dokusu bozulmamış kırsal miras gezisi (köyler) (KMG)	X	X	X	X	X	X	X
Yaya gezi imkanı (Y)	X			X	X		X
Tarihi eserler, sit alanı (Ts)					X		
Şelale görme imkanı (Ş)							
Peyzaj değeri yüksek yerler, fotoğrafik yerler (P)	X			X	X		X
Mağara gezisi (Mğ)	X		X	X	X		
Jeolojik ve jeomorfolojik değerler (Jm)	X				X		
Botanik gezisi imkanı (Bt)	X			X	X		X
Bakir orman gezisi (Bo)	X						
Atla geziye uygun (At)	X				X		X
Hava Sporları (HS)	X				X		
Kamp Karavan (KK)	X				X		

5. SEÇKİN VE YÜKSEK DEĞER TAŞIYAN (X) YILDIZ ALANLARIN DEĞERLENDİRİLMESİ VE POTANSİYELİNİ GELİŞTİRME İMKANLARININ ORTAYA KONULMASINA İLİŞKİN ANALİZLER

Alanla ilgili genel bilgiler (konum, tarihi, topoğrafik özellikler, yükseltiler:

Güzelyurt İlçesi: İç Anadolu Bölgesi'nin Kapadokya Bölümü içerisinde yer almaktadır. Özel Çevre Koruma Bölgesi olan Ihlara Vadisi, Güzelyurt İlçesi sınırları içerisinde bulunmaktadır. Güzelyurt ve civarı günümüzde çok iyi tanınan Kapadokya bölgesinin tüm özelliklerini üzerinde toplar. Manastır Vadisi, iki taraflı yüksek kayaların arasında olan su ve söğüt ağaçları, ayrıca pek çok kiliseler Ihlara Vadisi Analipsis tepesi civarındaki “Peri bacaları, Göreme, Zelve gibi Kapadokya bölgesi yüzey şekillerine iyi bir örnektir. İlçe kuzeyinde Gülağaç İlçesi, Güneyinde Niğde İl sınırı, batısında Aksaray hudutlarıyla sınırlandırılmıştır. İlçenin yüzölçümü 355 km², rakım yüksekliği 1.485 metre ve toplam nüfusu 13.302'dir.

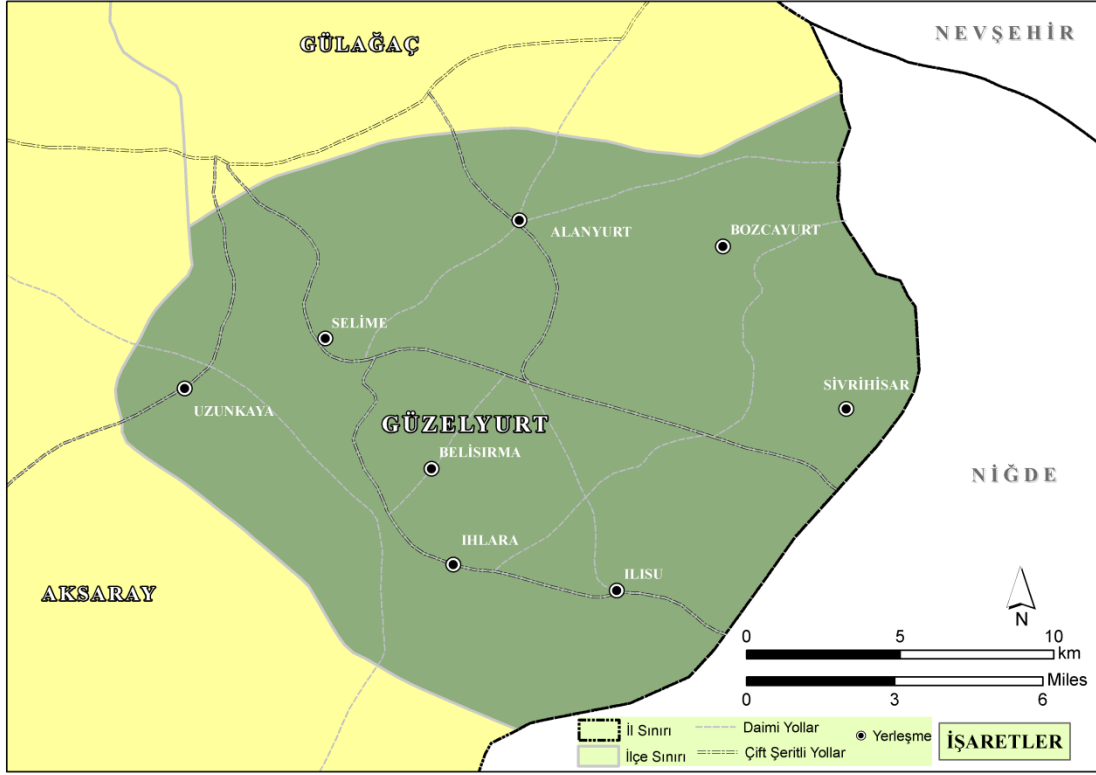
Resim 20 Güzelyurt ilçesi ve Kilise Camii

Seçkin Doğa turizmi değerlerine ait bilgiler,

Güzelyurt İlçesi: Güzelyurt ilçesinde doğa turizmine yönelik bir çok aktiviteyi yapmak mümkündür. İlçenin en önemli çekim merkezi Özel Çevre Koruma Bölgesi statüsünde olan Ihlara Vadisi'dir.

Harita 15 Güzelyurt İlçesi

Ihlara Vadisi: Ihlara Bölgesi, güneyde Ihlara Kasabası sınırından (vadinin güney ucu) Yaprakhisar, Belısırma köylerini içine alarak Selime'nin kuzeyde bulunan üst sınırına kadar uzanmaktadır. Vadinin en düşük kotundan bu dört yerleşiminin kenarında yer aldığı Melendiz Çayı akmaktadır.

Denizden 1220 m yükseklikte bulunan yöre, Jeolojik olarak Pliyosen devrinde Hasandağı ve Erciyes Dağı'nın volkanik aktiviteleri sonucu oluşan kayalarla örtülüdür. Yörede mevcut kayalar tüf, ignimbrit ve volkanik küllerden ibarettir. Yaklaşık 14 km uzunluğunda olan Ihlara Vadisi tektonik açıdan doğrumlu atımlı fay şeklinde bir yapıya sahiptir.

Ihlara, Kapadokya Bölgesi'nin bir bölümünü oluşturur ve tarihçesi M.Ö. 3000 yıllarına kadar uzanır. Ancak günümüze kadar ulaşan uygarlık izleri Bizans İmparatorluğu döneminden kalmaz. M.S. 4. yy.da kayaların oyulması sonucunda çok sayıda kilise inşa edilmiştir. Ayrıca, 5 milyon insanı barındırabilecek mağara ve inlere sahip olan yörede daha sonraki dönemlerde Danişmetli, Selçuklu, Osmanlı yönetimlerinin izleri ve eserleri görülmektedir.

Dünyada eşine az rastlanır doğal ve tarihi zenginliklere sahip olan bölgeye karayolu ile ulaşılmaktadır. Vadi tamamıyla doğal ve arkeolojik sit kapsamındadır. Ihlara Belediyesi dışında yerleşimler köy niteliğindedir. Yörenin kendine özgü bir mimari dokusu

bulunmaktadır. Malzeme, teknik ve sitil bakımından oldukça etkin bir geleneğin devam ettiği gözlenmektedir. Kayaya oyma ve yığma mekanların son derece karmaşık bir ilişkiler sitemi içinde yarattığı düzen belirli bir gelişme süreci ve belirli bir yaşama biçiminin de ürünüdür.

Resim 21 Ihlara Vadisi Genel Görünüm.

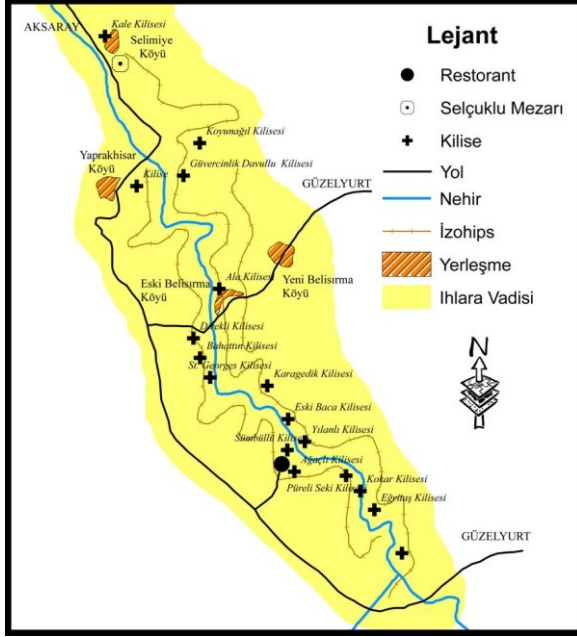

Bölge, 22.10.1990 tarih ve 90/1117 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile Ihlara Özel Çevre Koruma Bölgesi olarak tespit ve ilan edilmiştir.

Sahanın Doğa Turizmi Potansiyelinin öne çıktığı ve sunduğu aktiviteler:

Vadinin kontrollü kullanımı için giriş kapıları yapılmış, bu kapsamda bakı noktaları ve giriş üniteleri ile vadinin seyri ve kontrollü girişi sağlanmış olup, Vadi içinde sadece gezi türünde bir eyleme izin verilmektedir. Vadide doğa turizmi anlamında yapılabilecek daha bir çok aktivite bulunmaktadır. Ihlara Vadisi'nde doğa turizmi kapsamında bisiklet turları, atlı yürüyüşler, yaya yürüyüşler, debinin yüksek olduğu dönemlerde rafting yapılabilme potansiyeli bulunmaktadır. Bunun yanında vadide tespit edilmiş bir çok endemik bulunmaktadır. Vadide ziyarete açılmış olan kiliselerin dışında onlarca kilise daha olduğu bilinmektedir. Bu durum vadiyi foto safari tutkunları için de önemli bir cazibe merkezi haline getirmektedir. Güzelyurt ve civarı günümüzde çok iyi tanınan Kapadokya bölgesinin tüm özelliklerini üzerinde toplar. Manastır Vadisi, iki taraflı yüksek kayaların arasında olan su ve söğüt ağaçları, ayrıca pek çok kiliseler Ihlara Vadisi Analipsis tepesi civarındaki “Peri bacaları, Göreme, Zelve gibi Kapadokya bölgesi yüzey şekillerine iyi bir örnektir. Jeolojik açıdan volkanik bir yapıya sahip olan Güzelyurt’da pek çok mesire yeri olabilecek olan ve güzel görüntülü yerler mevcuttur. İnşaa edilen gölet yöreye ayrı bir güzellik vermiştir.

Harita 16 Ihlara Vadisi

Hasandağı eteklerinde kurulmuş bulunan Güzelıyurt, klimatizm yönünden önemlidir. Deniz seviyesinden 1485 m. yüksekliktedir. Burada tam bir yayla havası hüküm sürer. Bu haliyle bölge, ileride yapılacak kış turizmi için bir konaklama merkezi de olabilecek niteliktedir. İklim şartları Güzelıyurt'ta pek çok değişik bitkinin gelişmesi için iyi bir ortam sağlar. İlkbaharla birlikte başlayan renk cümbüşü Ağustos ayına kadar devam eder. Sonbaharda ise ilçe kavaklık ve söğütlüklerin yanı sıra çeşitli meyve ağaçları ve üzüm bağlarının sararması ile bambaşka bir renge bürünür.

Sahanın Doğa Turizmi Yönetimi Amaçları:

Aksaray il sınırları içerisinde kalan iki adet özel çevre koruma alanı bulunmaktadır. Bunlar; Tuz Gölü Özel Çevre Koruma Bölgesi ve Ihlara Özel Çevre Koruma Bölgesi'dir.

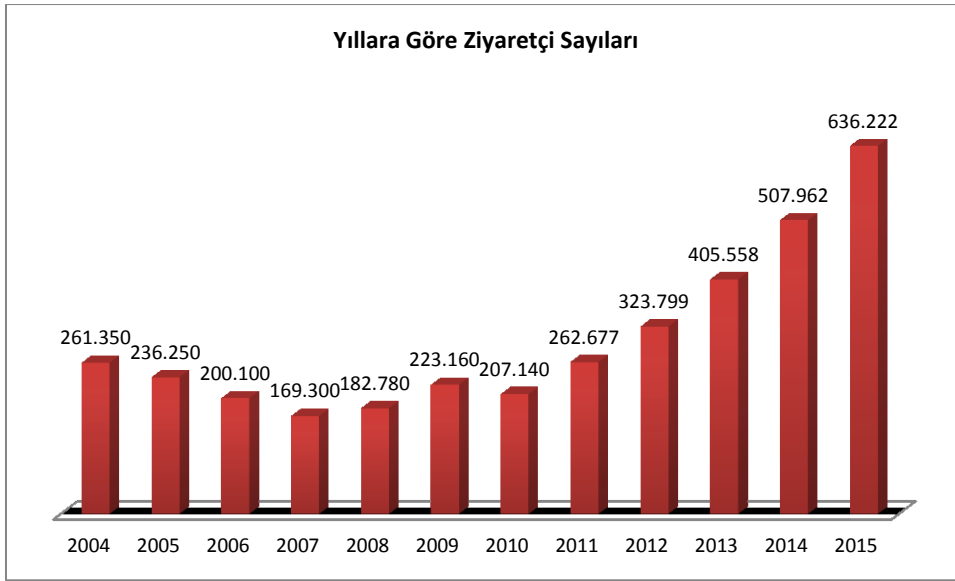
Bölge; Bakanlar Kurulu tarafından kara ve deniz sınırları belirtilen Özel Çevre Koruma alanını, **Hassas Zon;** Özel Çevre Koruma Bölgesi içinde yer alan ve Başkanlıkça düzenlenen planlarda özel işaretlerle gösterilen; niteliğine göre tespit edilen tedbirlerle zaman, mekan ve faaliyet türleri açısından çok kısıtlı kullanımlara izin verilen ve gerekli sayı ve nitelikte özel personel tarafından kontrol edilen doğal rezerv alanını, ifade eder. Bu çerçevede Ihlara ve Tuz Gölü'nde kısıtlı kullanım miktarları ile bölgenin Aksaray ilinin marka değerine, tanınırlığına ve ildeki turist kalış sürelerinin

artırılmasına katkı vermesi için çalışılmaktadır. Bu bölgelerin turizme kazandırılmasında amaç doğal rezerv alanının sürdürülebilirliğini sağlamak ve il turizminin gelişmesini sağlamaktır. Bu çerçevede doğal dengeyi bozmayacak turistik faaliyetler planlanmakta ve geliştirilmektedir.

Önümüzdeki 3 yıl için Turist artış öngörüsü:

2010 yılından itibaren istikrarlı bir büyüme gösteren turist sayılarının önümüzdeki üç yıl içinde de aynı oranda büyüyeceği düşünülmektedir. Bu kapsamda 2012 yılında 323.799 kişiye ulaşan ziyaretçi sayısının 2013 yılında 405.558 kişiye, 2014 yılında 507.962 kişiye 2015 yılında ise 636.222 kişiye ulaşması beklenmektedir.

Grafik 2 Yıllara Göre Ziyaretçi Sayıları

Kaynak: (2012 Yılı Aksaray Turizm İstatistikleri, 2013)

Tablo 23 Sahanın Turizm Talebi Değerleri tablosu

Halihazırdaki ziyaretçi sayısı	Sahayı gezmek maksatlı gelen ve konaklayan: 0 kişi Ziyaretçi(konaklamayanlar) :144 bin yerli, 179 bin 799 yabancı olmak üzere 323 bin 799 kişi
Para harcama	Konaklama, yeme-içme, yanında yöresel el sanatı ve yöresel kurutulmuş veya konserve ürünler alınarak para ödeme şekilleriyle Kişi başına ortalama en az 237 TL harcama yapılmaktadır
Ziyaretçi Profili	Bireysel gezginler: % 12,7 Seyahat Acentası: % 48,7 Okul/Dernek gezisi: % 26,9 Diğer: %11,8
Gelişlerinin İlk 5 Sebebi	Kanyonculuk –Canyoning: %50,2 (1) Fotosafari: %20,3 (2) Kültürel Miras Gezileri: %13,1 (3) Doğa Gezileri: %12,8 (4) Doğa Eğitimi Programları: %3,6 (5)
Kıyaslanabileceği saha	Yok

Tablo 24 Ulaşılabilirlik Analizi

Ulaşılabilirlik Analizi		
Sahanın Uluslararası havaalanına yakınlığı	Orta derecede yakın; 3 saat (2-4 saat arasında)	
Alana Ulaşım	Özel taşıt (X) Toplu taşıma (X) Diğerleri () (Bisiklet, motosiklet, yürüyüş, atlı vb.)	<i>Ziyaretçinin Genel ulaşım kanaati:</i> Genel olarak turlarla ulaşım olduğundan bir sorun bulunmamaktadır. Ancak bireysel olarak ve toplu taşıma ile gelenler için önemli bir zaman kaybı olmaktadır.
Ulaşım için problemler: Ulaşım için kullanılan karayolunun genişletilmesine ve kalitesinin artırılmasına ihtiyaç bulunmaktadır.		

Tablo 25 Altyapı Analizi

Altyapı Analizi	Yetersiz	Yeterli	İyi	Açıklama
Taşımacılık ağı		X		Aksaray ili karayolları açısından kavşak noktasında olan bir ildir. İl Merkezinden turistik merkezlere karayolu ile toplu ulaşım yapılabilmektedir.
Yerel ağ (toprak, asfalt)		X		Turizm merkezlerinin yolları genellikle asfalt olmakla birlikte yolların dar olduğunu söylemek mümkündür.
Anayollara bağlantı			X	Aksaray karayolları açısından kavşak noktasında olan bir ildir.
Yerel genel taşımacılık	X			Doğa çekicilik alanlarına tarifeli seferler anlamında yetersizlikler söz konusudur.
Programlar	X			Yörenin tanıtımına katkı sağlayacak uluslararası organizasyonlara ihtiyaç bulunmaktadır.
Ücretler		X		Turistik alanlara giriş ücretleri oldukça makul düzeydedir.
Ring patikaları	X			Ulaşım sağlayan yolların genişletilmesi gerekmektedir.
İşaret levhaları		X		Henüz tam anlamıyla yeterli olmasa da bu konuda çalışmalar ve projeler devam etmekte ve büyük oranda çözüme kavuşturulmuş durumdadır.
Genel yer işaret levhaları		X		Önemli bir sorun bulunmamaktadır.
Bilgi panoları		X		Önemli bir sorun bulunmamaktadır.
Araçlar için park kapasitesi		X		Önemli bir sorun bulunmamaktadır.
Bilgi alma ve tercüme	X			Bölgenin tarihi ve doğal özellikleri ile ilgili

kolaylıkları				bilgi sağlayacak hizmetler konusunda yetersizlikler söz konusudur. Bireysel gelenlere hizmet verecek turist rehberleri istihdam edilebilir.
Restoran sayısı	X			Bölgedeki restoran sayısı ve nitelikleri, bölgeye olan turistik talebi karşılama ve farklı kültürlerden gelen turistlere hizmet verme konusunda yetersizdir.

Tablo 26 Yeme içme konaklama analizi

Restoranların durumu	Kategori	Sayısı	Açıklama
	Turistik	9	Bölgede 9 adet turistik yeme-içme tesisi bulunmaktadır. Ancak bu tesislerin hiçbirisi turizm işletme belgeli olmayıp belediye belgeli olarak faaliyetlerine devam etmektedir.
	Yerel		
Yemek Standartları	Yüksek standartlı yemek sunanlar : Yeterli ve yöresel standartta yemek sunanlar: Vadi Restaurant, Yeşil Vadi Restoran, Arslan Restaurant, Anatolia Restaurant, Belisırma Restaurant, Çatlak Restaurant, Gelveri Restoran, Kalvari Restoran, Monastary Valley Restoran Kötü standartta yemek sunanlar :		
Barınma imkanları	Kategori (iyi-kötü-orta)	Kuruluş Sayısı	Yatak Sayısı
Oteller	Orta	3	175
Hosteller (Misafirhaneler)			
Yatak&kahvaltı oteli			
Rota üstü kulübeler			
Bungalov tarzı			
Kamp alanı			
Diğerleri: Pansiyon	Orta	10	310

Aksaray ilinin tamamı açısından konaklama arzı konusunda önemli bir yetersizlik bulunduğu ifade edilebilir. Bölgede az sayıda konaklama tesisi ve çok yetersiz bir yatak kapasitesi bulunmaktadır. Aksaray'ın çok önemli bir çekim merkezi olan Ihlara Bölgesi'nde toplam 175 yatak kapasitesine sahip sadece 3 adet otel bulunmaktadır. Bölgedeki Ziga Kaplıcaları'nın yeterince değerlendirilemediği görülmektedir.

Bölgedeki yiyecek-içecek tesislerinin sayısı ve niteliğinin de yeterli olduğunu söylemek mümkün değildir. Mevcut işletmelerin hiçbirinin turizm işletme belgeli olmaması dikkat çekicidir. Sunulan hizmetler ve yemekler bölgenin kültürel özelliklerini yansıtmaktan oldukça uzaktır.

Tablo 27 Sahanın Önemli Özellikleri

Sahanın kendine has seçkin ve diğer önemli özellikleri			
		Var-Yok	Neler?
Sunduğu değerlerden	Tek-eşsiz olanlar var mı?	Var	Güzelyurt’lu Gregorius Teologos ve Kayserili Basilus, birlikte ortaya koydukları fikirlerle zaman içinde Ortodoks Mezhebinin kurucuları durumuna gelmişler, buna bağlı olarak da ilk manastır hayatı Güzelyurt’ta başlamıştır.
	Biraz farklı ama değerli olanlar		
	Diğer ilgi çeken yerlere benzer olanlar	Var	Güzelyurt ve civarı günümüzde çok iyi tanınan Kapadokya bölgesinin tüm özelliklerini üzerinde toplar. Manastır Vadisi, iki taraflı yüksek kayaların arasında olan su ve söğüt ağaçları, ayrıca pek çok kiliseler İhlara Vadisi Analipsis tepesi civarındaki “Peri bacaları, Göreme, Zelve gibi Kapadokya bölgesi yüzey şekillerine iyi bir örnektir.
Alan turist ziyaret döngüsüne girecek şekilde turistlerin ilgisini çekecek diğer alanlara yakın mı?	Evet-Hayır	Hangi Sahalar	Sunduğu özellikleri
Alandaki yabancı	Bayrak türler	1.	2.

varlıklar	Diğer ilginç yaban hayatı (fauna)	1.	2.
	Kelebekler		tür
	Endemik bitkiler,	Bölgede 43 çeşit endemik bitki türü belirlenmiştir.	43 tür.

Tablo 28 Tatmin edici yaban hayatı izleme imkanı

Tatmin edici yaban hayatı izleme imkanı	Memeliler	Kuşlar	Açıklama
Garanti edilen türler var mı?		X	Flamingo, kılıçgaga, angıt ve benzeri kuşların yanı sıra yağmurcunlar, turnalar, yaban kazları ve yaban ördekleri Tuz Gölü'nde büyük topluluklar halinde yaşamaktadır.
Genellikle rastlanma ihtimali		X	İlkbaharda Göl içinde oluşan adalar ve bataklıklar Bataklık Kırlangıcı (Glareola pratincola), Suna (Tadorna tadorna), Angıt (Tadorna ferruginea), Çamurcun (Anas crecca), Kılıçgaga (Recurvirostra avocetta), Kocagöz (Burhinus oedicnemus) ve martı türlerinin (Larus sp.) kuluçka yapmalarına imkan sağlamaktadır.
Şans veya mevsime bağlı olanlar			
Alanda bulunan tesisler			
Sahadaki tesisler	Yetersiz	Yeterli	İyi
Rekreasyonel tesisler	X		
Spor tesisleri	X		
Diğerleri	X		
			Durum Açıklaması
			Bölgede yaban hayatını izlemeye imkan verecek

				herhangi bir yapının veya tesisin bulunmadığı görülmektedir.
--	--	--	--	--

Tablo 29 Taşıma Kapasitesi Analizi

Sosyal ve ekonomik taşıma kapasitesi					
Değerlendirme Şekli: 1- Tamamen Sağlanabiliyor, 2- Genel Olarak Sağlanıyor, 3- Veri Yok, 4- Çoğunlukla Sağlanamıyor 5- Hiç Sağlanamıyor					
Göstergeler	1	2	3	4	5
Tüm ilgi grupları turizmden elde edilen gelirden eşit pay alırlar					X
Tüm ilgi grupları turizm gelişimine oranlı bir miktar para yatırımı yapabilir					X
Yerel ekonomi için turizm faydaları açıktır	X				
Turizm gelişimiyle ilgili paydaşların ihtiyaç, istek ve önerileri ele alınıyor		X			
Tüm ilgi gruplarına önem veriliyor		X			
İlgi gruplarının birbiriyle olan ilişkileri iyi			X		
Beraber çalışmanın önemi biliniyor				X	
İyi bir işbirliği içindeler				X	
Belirli kararların alınma amacı saklanmıyor		X			
Yerel ilgi grupları karar almada söz sahibi				X	
Bölgesel ilgi grupları karar almada söz sahibi			X		
Diğer sektörler de turizm gelişimine fayda sağlıyor		X			
Turizm kırsal ekonomiye destek veriyor	X				
Geleneksel faaliyetler ve üretim türleri turizm gelişiminden sonra gelişme gösterdi	X				
Turizm gelişimi istihdamı artırma beklentilerini karşılıyor		X			
Yerel halk, özellikle gençler için yeni iş imkanı ortaya çıktı			X		
Kendi turizm işini kurmak isteyenlere yeterli destek veriliyor				X	
Turizm işi kurmak için eğitim ve öğretim veriliyor				X	
Planlı turizm uygulaması yapılıyor				X	
Yerel köyler ve kamusal alanın özelliği turizmden sonra zarar görmemiştir.				X	
Turizm temel olarak yerel mal ve hizmetlerden faydalanır	X				
Bölgemizi ziyaret eden turist sayısı yeterlidir					X
Turizm kültürel mirasın devamına yardımcı oluyor		X			
Turizm endüstriyel mirasın sürdürülmesi için yardımcı oluyor			X		
Turizm gelişimi peyzaj dokusuna zarar vermiyor				X	

Turizm doğanın korunmasına yardımcı oluyor				X	
Turizm kültürel manzaranın korunmasına yardımcı oluyor				X	
Turizm hayat kalitesini artırıyor		X			

Sosyal ve Ekonomik Taşıma Kapasitesi Verilerini Değerlendirme Sonuçları;

Sosyal ve ekonomik taşıma kapasitesi değerlendirildiğinde turizmin yerel halkın ekonomik ve sosyal hayatına önemli katkılar sağladığı anlaşılmaktadır. Ancak bölgede oluşan turistik hareketliliğin bölgenin doğal ve kültürel değerlerinin korunmasını zorlaştırdığı anlaşılmaktadır. Özellikle yöre halkının turizme katılımının sağlanması gerektiği görülmektedir. Yerel halkın turizme katılımının sağlanmasının bölgedeki turizm değerlerinin korunmasına önemli bir katkı sağlayacağı görülmektedir. Yöre halkı turizm faaliyetlerine katılmak istemekte ancak çekingen davranmaktadır. Halka bu konuda eğitim verilmesi ve halkın turizm bilincinin geliştirilmesi gerektiği ortaya çıkmıştır.

Tablo 30 Ekolojik Taşıma Kapasitesi Analizi

Ekolojik taşıma kapasitesi analizi					
Faaliyet	Genel etkiler Müspet /menfi	Korunan alan üzerindeki etki	Etki		
			Kabul edilebilir	Kabul edilemez	Kabul edilebilir ancak;
Kamping&piknik	Menfi	Olumsuz	---	---	Bu alanda hizmet verecek alanlardaki temel altyapı eksikliklerinin giderilmesi gerekmektedir.
Ahşap Hediyelik eşyaların satılması,	Müspet	Olumlu	X	---	---
Dağcılık,trekking	Müspet	Olumlu	X	---	---
Su sporları	---	---	---	---	---
Rafting	Müspet	Olumlu	---	---	---
Olta balıkçılığı	Müspet	Olumlu	---	---	Alanlarda bilinçli ve mevsimsel yasaklara uygun hareket edilmesi gerekmektedir.
Normal spor etkinlikleri	Müspet	Olumlu	---	---	Motorlu araç kullanmadan bisiklet, yamaç paraşütü gibi etkinlikler planlanabilir.
Yeme içme	Müspet	Olumlu	---	---	---
Doğa yürüyüşü	Müspet	Olumlu	---	---	Doğa yürüyüşü yapılan alanlarda doğaya uygun temel altyapı eksikliklerinin giderilmesi gerekmektedir.
Mağaracılık	Müspet	Olumsuz	---	---	Korunan alanlarda eşsiz kıymette olan değerlerin daha iyi bir şekilde korunması gerekmektedir.

Kanyoning	Müspet	Olumlu	---	---	---
Yaban hayatı gözlemi	Müspet	Olumlu	---	---	Doğal yaşam döngüsüne müdahale etmeden ve canlıların rutin yaşam faaliyetlerini rahatsız etmeyen planlanmaların yapılması gerekmektedir.
Bilimsel geziler	Müspet	Olumlu	---	---	Bilimsel gezilerin sıkı denetim içerisinde ve sonuçların kaydedileceği şekilde planlanması faydalı olacaktır.

1- Tamamen doğru, 2- Genel olarak doğru, 3- Veri yok, 4- Çoğunlukla yanlış, 5- Hiç yok,

Ekolojik taşıma kapasitesinin etkileri;					
Ekolojik göstergeler	1	2	3	4	5
Bitkiler turizm artışından etkilenmemektedir				X	
Yürüyüş yollarından yürümeyen turistler bitkilere çok zarar veriyor	X				
Turizmden dolayı daha fazla toprak erozyonu meydana gelmektedir				X	
Korunan alanın suları gözle görünür şekilde kirlenmektedir			X		
Turizm gelişimi sebebi ile balık miktarı azalmıştır			X		
Korunan alanın yer altı suları içme suyu olarak kullanılabilir		X			
Turistler yaban hayatı için rahatsız edici bir faktördür				X	
Turizmden dolayı flora ve faunada ölümler artmıştır				X	

Ekolojik Taşıma Kapasitesi Verilerini Değerlendirme Sonuçları;

Aksaray'da ekolojik taşıma kapasitesi anlamında önemli bir sorun bulunmamaktadır. Turistler yaban hayatı açısından herhangi bir tehdit unsuru değildir. Turizm faaliyetlerinin fauna ve flora ve flora her hangi bir olumsuz etkisinin bulunmadığı düşünülmektedir.

Fiziki/İdari Taşıma Kapasitesi İncelemesi ve Değerlendirmesi;

Tablo 31 Fiziki/İdari Taşıma Kapasitesi Analizi

Fiziki/İdari taşıma kapasitesi							
	Yer	Kapasite	1	2	3	4	5

Altyapı	Korunan alana giriş yolları			X			
	Korunan alandaki yol ağı			X			
	Korunan alan içindeki toplu taşıma araçları				X		
Park girişi	Park etme				X		
	akış				X		
Park yeri imkanları	Yer sayısı				X		
	Biletleme				X		
	yönlendirme				X		
Bilgi imkanları	İşaret levhaları					X	
	Yetkililer					X	
	Ziyaretçi merkezi					X	
	Ofisler					X	
	Basılı ve görsel materyal			X			
Yiyecek içecek temini	Tedarik					X	
Ticaret	Seçenekler					X	
Kolaylık tesisleri	Tuvaletler					X	
	Atıkların toplanması				X		
Patika ağı	Yeterlilik durumu				X		
Yaban hayatı izleme noktaları	Sayısı ve uygunluğu						X
Aktiviteler	seçenekler				X		
	Paket doğa turları					X	
	Bisiklet kiralama					X	
	Araç kiralama					X	
	At-katır kiralama					X	
Çalışanlar	Yeterli sayıda				X		
	Donanımlı				X		

(1-Akıcı,Yeterli 2- İyi, 3- Fena Değil, 4- Kötü, 5- Çok Kötü)

Fiziki/İdari taşıma kapasitesi yönünden yapılan değerlendirme;

Aksaray ilinde doğa turizmi faaliyetleri açısından fiziki/İdari taşıma kapasitesi bakımından önemli bir sorun bulunmadığı düşünülmektedir. Ancak doğal ve kültürel çevreye zarar vermeden turistlerin memnuniyetini artıracak yapıların yetersiz olduğu düşünülmektedir. Turistleri bilgilendirme imkanlarının da yeterli olduğunu söylemek mümkün değildir. Bunların yanında turistlerin bölgedeki kalış sürelerini artıracak aktivite imkanlarının da yetersiz olduğu belirlenmiştir.

Psikolojik Taşıma Kapasitesi: Bölge halkının turizm konusundaki düşüncelerinin oldukça olumlu olduğu görülmektedir. Turistlerin bölge ile ilgili güvenlik algısı oldukça olumludur. Yerel halk tarafından turistlere karşı yapılmış bir saldırı ve olumsuzluk yok denecek kadar azdır. Yerli halk turistler ile gönülden iletişim halinde bulunmakta ve oldukça misafirperver davranmaktadır.

AKSARAY İLİ VE İLÇELERİNİN KIYAS YÖNTEMİ İLE KISA DEĞERLENDİRMESİ

Karşılaştırma yöntemi, kapsam dahilindeki unsurun benzerleri ve rakipleri ile arasındaki farkı görmesi ve daha ilerlemesine itici güç olması amaç edinilerek verimliliği artırma yöntemidir.

Karşılıklı bilgi alışverişi olarak değerlendirilen bu yöntemde, kopyalama değil, kendi ürünlerimize yönelik ilham almak, uyarlamak hedeftir. Gelecek eğilimlerini şimdiden görüp, müşterinin isteklerini şimdiden karşılamaya hazırlıklı olmayı gerektirir.

Karşılaştırma yapılan ilçenin/ilin başarılı oluşu hususta takip ettiği yolun ilçede/ilde alınabilirliği araştırılmalıdır.

Tablo 32 Kıyas Yöntemi ile İlçelerin Değerlendirilmesi

KIYAS YÖNTEMİ İLE DOĞA TURİZMİ POTANSİYELİ YÜKSEK OLAN BAZI İLÇELERİN DEĞERLENDİRİLMESİ			
AKSARAY İLİ			
İlçe	Kıyaslanan İl/ilçe	Kıyaslama sebebi,	Örnek Alınacak Deneyim
Merkez		Kayak sporu	Erciyes Dağı ve tesisleri ile ilgili altyapı ve üstyapı çalışmaları ve tanıtım etkinlikleri.
Güzelyurt	Ürgüp/Nevşehir	Tarihi ve doğal çekicilikler	Hava sporları, tanıtım ve pazarlama çalışmaları, tur programlarının hazırlanması.
Eskil	Şereflikoçhisar/Ankara	Kuş gözlemciliği Çalışmaları	Tuz Gölü üzerinde yapılan kuş gözlemciliği ile ilgili altyapı ve üstyapı çalışmaları ve tanıtım etkinlikleri

Sonraki bölümde verilecek doğa turizmi stratejilerinde yapılan detaylı karşılaştırmaların sonuçlarına göre stratejik faaliyetler oluşturulmuştur.

6. AKSARAY İLİ SÜRDÜRÜLEBİLİR DOĞA TURİZMİ STRATEJİLERİ

6.1.GELİŞME STRATEJİLERİ

Strateji 1. Doğa turizmi yatırım projelerine uygulamak için teşviklerin sağlanması ile Nevşehir'de turizm sektöründe yatırımların artırılması

Strateji 2. Ürün çeşitliliğini artırma yoluyla gelirlerin artırılmasının sağlanması

Strateji 3. Bölge turizm yönetim ve gelişim planının hazırlanması

6.2. PAZARLAMA STRATEJİSİ

Strateji 1. Tanıtım ve pazarlama faaliyetlerinin etkinliğinin artırılması

Strateji 2. Bölge halkının ekoturizm faaliyetlerine katılımının sağlanması

Strateji 3. Özel ilgiye yönelik zengin içerikli turların planlanması

6.3. ZİYARETÇİ YÖNETİMİ STRATEJİSİ

Strateji 1.Ekoturizm alanlarının korunması ve denetiminin sağlanması

Strateji 2. Alan bilgisine sahip rehberlerin yetiştirilmesi

Strateji 3. Ziyaretçi davranışlarının değiştirilmesinin sağlanması

6.4. İZLEME VE DEĞERLENDİRME STRATEJİSİ (TURİZMİN ETKİLERİNİN VE SÜRDÜRÜLEBİLİRLİĞİN İZLENMESİ)

Strateji 1. Turizmin etkilerinin izlenmesi için izleme birimlerince göstergelerden yararlanılması.

6.1 .GELİŞME STRATEJİLERİ

Strateji 1: Doğa turizmi yatırım projelerine uygulamak için teşviklerin sağlanması ile Nevşehir'de turizm sektöründe yatırımların artırılması

Eylem no	Öncelik	Eylem	Açıklama	Yapacak kişi ve kuruluşlar	İşbirliği ortakları	Başlangıç tarihi	Süresi							Bütçesi ve Finans kaynağı	Göstergeler
							2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019		
1	1	Eko turizm finansman olanaklarının belirlenmesi	Turizm faaliyetleri konusunda sağlanan teşviklerin belirlenmesi ve bu belirlenen teşviklerin dışında eko turizm faaliyetlerine yönelik verilebilecek destekler konusunda ilgili kurumlar ile görüşmeler yapılması. Bu konuda plan süresince 10 odak toplantısı yapılarak eko turizme yönelik alternatif 5 farklı kurumun desteği sağlanacak.	TO, OSİM, AHI-KA	Belediyeler, muhtarlıklar Ekoturizm Dernekleri, Bankalar, İlgili devlet kuruluşları	2013								100.000 TL Ahiler Kalkınma Ajansı	Alternatif 5 farklı kurumdan eko turizm yatırımları için hibe desteği alınması
2	2	Eko turizm yatırımlarına yönelik fizibilite çalışmalarının yapılması	Eko turizm yatırımları için yatırımcılara fizibilite çalışması desteği verilecektir. Bu konuda plan süresince 1 eko turizm yatırım rehberi hazırlanacak ve 20 potansiyel yatırımcı için fizibilite çalışması yapılacaktır.	AHI-KA	Nevşehir Üniversitesi	2016								200.000 TL Ahiler Kalkınma Ajansı, Nevşehir Üniversitesi	Nevşehir için Eko turizm yatırım rehberinin hazırlanması, 20 adet yatırım fizibilitesinin hazırlanması

6.1 .GELİŞME STRATEJİLERİ

Strateji 2: Ürün çeşitliliğini artırma yoluyla gelirlerin artırılmasının sağlanması

Eylem no	Öncelik	Eylem	Açıklama	Yapacak kişi ve kuruluşlar	İşbirliği ortakları	Başlangıç tarihi	Süresi								Bütçesi ve Finans kaynağı	Göstergeler
							2	2	2	2	2	2	2			
							0	0	0	0	0	0	0			
							1	1	1	1	1	2	2			
3	4	5	7	9	1	3										
3	1	Eko turizm alanlarına yönelik envanter çalışmalarının yapılması	Eko turizm faaliyetleri yapılabilecek alanların ve turizme yönelik olarak hizmet verebileceği özellikler belirlenecektir. Bu konuda plan süresince üniversitenin ilgili bölümleri, seyahat acentaları ve eko turizm derneklerinden destek alınacaktır.	OSİM, ÜN	Belediyeler, muhtarlıklar ilgili federasyonlar	2013								100.000 TL Ahiler Kalkınma Ajansı, Orman Su İşleri Müdürlüğü, Valilik	Nevşehir ili eko turizm alanları envanterii ve yapılabilecek faaliyetler için gerekli altyapı ihtiyacının ortaya koyan rapor	
4	2	Eko turizm alanlarına yönelik altyapı eksikliklerinin giderilmesi	Eko turizm alanlarındaki altyapı eksiklikleri giderilecektir. Bu konuda plan süresince yüksek potansiyel vaat eden 10 eko turizm alanındaki altyapı eksiklikleri tamamen giderilmiş olacaktır.	ÇŞİM, KHGB, İÖİ	Belediyeler, KGM	2014								1.000.000 TL Çevre ve Şehircilik Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme,, Kalkınma Bakanlıkları	Nevşehir için Eko turizm yatırım rehberinin hazırlanması, 20 adet yatırım fizibilitesinin hazırlanması	
5	3	Eko turizm alanlarına yönelik tanıtım faaliyetlerinin yapılması	Altyapı eksiklikleri giderilen eko turizm alanlarının etkin tanıtımı gerçekleştirilecektir. Bu konuda plan süresince ulusal ve uluslararası yarışmalar ve festivaller organize edilecek ve eko turizm alanlarını tanıtıcı ödüllü belgeseller hazırlatılacaktır.	KTİM	Belediyeler, Muhtarlıklar, Seyahat Acentaları, Tur Operatörleri	2015								400.000 TL Kültür ve Turizm, Ekonomi Bakanlıkları	Düzenlenen 10 uluslararası yarışma, hazırlanan 5 belgesel film, hazırlanan 10 farklı broşür	

6.1 .GELİŞME STRATEJİLERİ

Strateji 3: Bölge turizm yönetim ve gelişim planının hazırlanması

Eylem no	Öncelik	Eylem	Açıklama	Yapacak kişi ve kuruluşlar	İşbirliği ortakları	Başlangıç tarihi	Süresi								Bütçesi ve Finans kaynağı	Göstergeler
							2	2	2	2	2	2	2			
							0	0	0	0	0	0	0			
							1	1	1	1	1	2	2			
							3	4	5	7	9	1	3			
6	1	Turizm Yönetim ve Gelişim Planının Hazırlanması	Turizm faaliyetlerinin sağlıklı bir zeminde ve sürdürülebilir bir şekilde devam ettirilebilmesi için Turizm Yönetim ve Gelişim Planı hazırlanacaktır. Bu konuda plan süresince ilgili kurumların bir araya gelmesi sağlanacak ve yönetim planına son şekli verilecektir.	OSİM, ÇŞİM,KTİM	Belediyeler, muhtarlıklar	2013								100.000 TL	Turizm Yönetim ve Gelişim Planının hazırlanması ve onaylanması	
														Orman ve Su İşleri Bakanlığı, Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, Kültür ve Turizm Bakanlığı		

6.2 .PAZARLAMA STRATEJİLERİ

Strateji 1: Tanıtım ve pazarlama faaliyetlerinin etkinliğinin artırılması

Eylem no	Öncelik	Eylem	Açıklama	Yapacak kişi ve kuruluşlar	İşbirliği ortakları	Başlangıç tarihi	Süresi							Bütçesi ve Finans kaynağı	Göstergeler
							2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019		
7	1	Turizm Bilgilendirme Merkezleri kurulması	Favori ilçelerde bilgilendirme merkezleri kurulacaktır, Bu merkezlerin atıl okul binaları veya köy evlerinin kiralanması veya restorasyonu ile oluşturulması sağlanacaktır. 2019'a kadar 10 ayrı yerde bilgilendirme merkezi kurulacaktır.	KTİM, OSİM	Belediyeler, Muhtarlıklar, ilgili dernekler	2014								100.000 TL Orman ve Su İşleri Bakanlığı, Kültür ve Turizm Bakanlığı	10 ayrı yerde bilgilendirme merkezinin kurulmuş olması
8	2	Eko turizm alanlarına yönelik tanıtım faaliyetlerinin yapılması	Altyapı eksiklikleri giderilen eko turizm alanlarının etkin tanıtımı gerçekleştirilecektir. Bu konuda plan süresince ulusal ve uluslararası yarışmalar ve festivaller organize edilecek ve eko turizm alanlarını tanıtıcı ödüllü belgeseller hazırlanacaktır.	KTİM	Belediyeler, Muhtarlıklar, Seyahat Acentaları, Tur Operatörleri	2015								400.000 TL Kültür ve Turizm, Ekonomi Bakanlıkları	Düzenlenen 10 uluslararası yarışma, hazırlanan 5 belgesel film, hazırlanan 4 farklı dildeki 10 farklı broşür
9	1	Tur operatörlerine, yabancı gazeteci ve televizyonculara saha tanıtımı	Tur operatörlerin, yabancı gazeteci ve televizyonculara eko turizm sahaları gezdirilerek tanıtılacak, görüşleri ve değerlendirmeleri alınarak sahaların iyileştirilmesi sağlanacaktır. Plan süresince 20 tur operatörünün ve 100 gazeteci ve televizyoncunun katılımı sağlanacaktır.	KTİM, OSİM	Dernekler, KTİM	2014								100.000 TL Kültür ve Turizm, Ekonomi Bakanlıkları	Ağırlanan 20 büyük tur operatörü, 100 yabancı gazeteci ve televizyoncu.

6.2 .PAZARLAMA STRATEJİLERİ

Strateji 2: Bölge halkının ekoturizm faaliyetlerine katılımının sağlanması

Eylem no	Öncelik	Eylem	Açıklama	Yapacak kişi ve kuruluşlar	İşbirliği ortakları	Başlangıç tarihi	Süresi							Bütçesi ve Finans kaynağı	Göstergeler
							2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019		
10	1	Ekoturizm eğitimi	Yerel halkın eko-turizm hakkında eğitimi, Ekoturizme sunulabilecek ürünlerin geliştirilmesi ürünleri geliştirilmesi konusunda eğitilmesi. Bu konuda plan süresince en az 20 kurs açılarak toplam 400 kişinin eğitilmesi sağlanacaktır.	KTİM, OSİM	Belediyeler, muhtarlıklar, Ekoturizm Dernekleri, Nevşehir Üniversitesi	2013								100.000 TL Kültür ve Turizm Bakanlığı, Orman ve Su İşleri Bakanlığı, Üniversite	20 ayrı kurs düzenlenmesi ve 400 kişiye eğitim verilmesi
11	1	Yöre halkının doğa eğitimi	Doğayı anlatmak için yöre halkı eğitilmesi, ayrıca çocukların eğitimi. Plan dönemi boyunca 2.000 yetişkin, 4.000 çocuğa doğa eğitimi verilecektir.	OSİM; ÜN, KY, HEM	Muhtarlıklar, Belediyeler	2013								600.000 TL Kültür ve Turizm, Orman ve Su İşleri, Kalkınma Bakanlıkları	2.000 yetişkin ve 4.000 çocuğa doğa eğitimi verilmesi
12	2	Gönüllülük sisteminin oluşturulması	Doğa gönüllülerinin seçimi ve eğitimi. Plan dönemi boyunca her ilçede 15'er adet gönüllü doğa denetçisi seçilecek ve bu denetçiler kamu otoritesine denetim için yardımcı olacaklardır.	OSİM, ÜN, KY, B	WWF, TEMA, Nevşehir Üniversitesi	2013								100.000 TL Orman ve Su İşleri Bakanlığı, Çevre ve Şehircilik Bakanlığı	Her ilçeden 15 gönüllü doğa denetçisinin seçilmesi ve eğitimi

6.2 .PAZARLAMA STRATEJİLERİ

Strateji 3: Özel ilgiye yönelik zengin içerikli turların planlanması

Eylem no	Öncelik	Eylem	Açıklama	Yapacak kişi ve kuruluşlar	İşbirliği ortakları	Başlangıç tarihi	Süresi							Bütçesi ve Finans kaynağı	Göstergeler
							2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019		
13	1	Haritaların oluşturulması	Ekoturistler için rotaların yer aldığı haritaların oluşturulması ve basımı. Plan boyunca odak grup toplantılarında öne çıkan eko turizm faaliyetleri için en az 10 farklı turizm aktivitesi için rotalar hazırlanacak ve haritalar bastırılacaktır.	KTİM, OSİM, İÖİ	Doğa dernekleri, Belediyeler, Muhtarlıklar, Acentalar, Turist rehberleri	2013								200.000 TL Kültür ve Turizm Bakanlığı, Orman ve Su İşleri Bakanlığı	10 farklı eko turizm aktivitesi için haritaların basımının yapılması
14	2	Yöre halkına girişimcilik eğitimlerinin verilmesi ve girişimleri için destek sağlanması	Belirlenen eko turizm rotalarında yer alan köy ve beldelerdeki halka KOSGEB onaylı girişimcilik eğitimleri verilecek ve kendi işini kurmak isteyen girişimciler desteklenecektir. Plan dönemi boyunca 200 kişinin girişimcilik eğitimi alması ve kendi işini kurmak isteyen 100 girişimcinin desteklenmesi sağlanacaktır.	OSİM, ÜN, KOSGEB, AHI-KA	Muhtarlıklar, Belediyeler	2015								2.000.000 TL AHI-KA, KOSGEB	200 kişiye girişimcilik eğitiminin verilmesi ve 100 girişimcinin desteklenmesi
15	1	Tur güzergahlarındaki alt ve üstyapı eksikliklerinin giderilmesi	Belirlenen eko tur güzergahları üzerindeki alt ve üstyapı eksikliklerinin giderilmesi sağlanacaktır. Plan dönemi boyunca 10 farklı eko turizm aktivitesi için alt ve üstyapı eksiklikleri giderilecektir.	OSİM, ÇŞİM, KTİM, UDHİM, İÖİ	Muhtarlıklar, Belediyeler, Dernekler	2013								1.000.000 TL Orman ve Su İşleri, Çevre ve Şehircilik,, Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme	10 farklı eko turizm faaliyeti için tüm alt ve üstyapı işlemlerinin tamamlanması

																		Bakanlıkları	olması
6.3. ZİYARETÇİ YÖNETİMİ STRATEJİLERİ																			
Strateji 1: Ekoturizm alanlarının korunması ve denetiminin sağlanması																			
Eylem no	Öncelik	Eylem	Açıklama	Yapacak kişi ve kuruluşlar	İşbirliği ortakları	Başlangıç tarihi	Süresi							Bütçesi ve Finans kaynağı	Göstergeler				
							2	2	2	2	2	2	2						
							0	0	0	0	0	0	0						
							1	1	1	1	1	2	2						
3	4	5	7	9	1	3													
16	1	Eko turizm alanlarının fiziksel, sosyal ve ekolojik taşıma kapasitelerinin belirlenmesi	Eko turizm alanlarının taşıma kapasiteleri bilimsel olarak ortaya konulacaktır. Plan boyunca en az 10 farklı turizm aktivitesinin yapılacağı alanlar için fiziksel, sosyal ve ekolojik taşıma kapasiteleri belirlenecektir.	KTİM, OSİM, ÜN, ÇŞİM	Doğa dernekleri, Belediyeler, Muhtarlıklar, Acentalar, Turist rehberleri	2013										200.000 TL Kültür ve Turizm, Orman ve Su İşleri, Çevre ve Şehircilik Bakanlıkları	10 farklı eko turizm aktivitesi için sahaların fiziksel, sosyal ve ekolojik taşıma kapasitelerinin belirlenmiş olması		
11	1	Yöre halkının doğa eğitimi	Doğayı anlatmak için yöre halkın eğitilmesi, ayrıca çocukların eğitimi. Plan dönemi boyunca 2.000 yetişkin, 4.000 çocuğa doğa eğitimi verilecektir.	OSİM; ÜN, KY, HEM	Muhtarlıklar, Belediyeler	2013										600.000 TL Kültür ve Turizm, Orman ve Su İşleri, Kalkınma Bakanlıkları	2.000 yetişkin ve 4.000 çocuğa doğa eğitimi verilmesi		
12	2	Gönüllülük sisteminin oluşturulması	Doğa gönüllülerinin seçimi ve eğitimi. Plan dönemi boyunca her ilçede 15 er adet gönüllü doğa denetçisi seçilecek ve bu denetçiler kamu otoritesine denetim için yardımcı olacaklardır.	OSİM, ÜN, KY, B	WWF, TEMA, Nevşehir Üniversitesi	2013										100.000 TL Orman ve Su İşleri Bakanlığı, Çevre ve Şehircilik Bakanlığı	Her ilçeden 15 gönüllü doğa denetçisinin seçilmesi ve eğitimi		

6.3. ZİYARETÇİ YÖNETİMİ STRATEJİLERİ

Strateji 2: Alan bilgisine sahip rehberlerin yetiştirilmesi

Eylem no	Öncelik	Eylem	Açıklama	Yapacak kişi ve kuruluşlar	İşbirliği ortakları	Başlangıç tarihi	Süresi							Bütçesi ve Finans kaynağı	Göstergeler
							2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019		
17	1	Rehber eğitimi	Nevşehir'de tamamı yöre halkından profesyonel turist rehberi olmak üzere isteyen 100 rehberin eko turizm konusunda uygulamalı eğitime tabi tutulması ve sertifikalandırılması sağlanacaktır.	OSİM, ÜN, D	WWF ,TEMA	2014								50.000 TL Orman ve Su İşleri, Çevre ve Şehircilik Bakanlıkları, Üniversite	100 rehber eko turizm eğitimi verilmesi
18	2	Yerel profesyonel av kılavuzu eğitimi	Av turizmi için Nevşehir'e gelenlere rehberlik etmesi için yöre halkından 50 kişi av kılavuzu olarak yetiştirilecektir.	OSİM,HEM,ÜN	Avcı dernekleri	2015								50.000 TL Kültür ve Turizm, Orman ve Su İşleri, Kalkınma Bakanlıkları	50 yerel av kılavuzunun yetiştirilmesi

6.3. ZİYARETÇİ YÖNETİMİ STRATEJİLERİ

Strateji 3: Ziyaretçi davranışlarının değiştirilmesinin sağlanması

Eylem no	Öncelik	Eylem	Açıklama	Yapacak kişi ve kuruluşlar	İşbirliği ortakları	Başlangıç tarihi	Süresi							Bütçesi ve Finans kaynağı	Göstergeler
							2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019		
19	1	Ziyaretçi bilgilendirilmelerinin yapılması	Eko turizm faaliyetlerine katılan turistlere eko turizm alanlarının doğal ve tarihi geçmişi ve özellikleri ile ilgili kısa bilgilendirmeler yapılarak ziyaretçi kaynaklı çevre zararları minimum düzeye indirilecektir. Plan boyunca 10 bilgilendirme merkezinde gelen tüm turistlere bilgilendirme hizmeti verilecektir.	KTİM, OSİM	Üniversiteler, Belediyeler, Muhtarlıklar, Dernekler	2014								250.000 TL Orman ve Su İşleri, Kültür ve Turizm Bakanlıkları, , Ahiler Kalkınma Ajansı	10 bilgilendirme merkezinde gelen tüm turistlere bilgilendirme hizmetinin verilmesi
20	2	Yöre halkı ile etkileşimin artırılması	Eko turizm faaliyetleri için bölgeye gelen turistlerin yöre halkı ile etkileşiminin artırılması sağlanacaktır. Yöre halkının sosyal organizasyonlarına turistlerin katılımı sağlanacak ve yörede yetişen organik ürünlerin turistlere tanıtımı sağlanacaktır.	KTİM, MHT	Yöre halkı, Rehberler	2015									Turistlerin yöre halkıyla iletişiminin sağlanması

6.4. İZLEME VE DEĞERLENDİRME STRATEJİLERİ (TURİZMİN ETKİLERİNİN VE SÜRDÜRÜLEBİLİRLİĞİNİN İZLENMESİ)

Strateji 1: Turizmin etkilerinin izlenmesi için izleme birimlerince göstergelerden yararlanılması

Eylem no	Öncelik	Eylem	Açıklama	Yapacak kişi ve kuruluşlar	İşbirliği ortakları	Başlangıç tarihi	Süresi							Bütçesi ve Finans kaynağı	Göstergeler
							2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019		
21	1	Değişimin sınırlarının belirlenmesi	Doğal ve kültürel değerleri etkileyen tüm turizm faaliyetlerinin kabul edilebilir değişimin sınırlarının belirlenmesi, bu çalışmanın hedefi yöresel düzeyde kabul edilebilir sınırların tespiti.	OSİM, KTİM, ÜN	WWF, Dernekler	2014								Orman ve Su İşleri, Kültür ve Turizm Bakanlıkları	Kabul edilebilir sınırların belirlenmiş olması
22	1	PANParks gerçekleştirme programının izlenmesi	PANParks uygulamalarının izlenmesi, ilerlemenin raporlanması,	OSİM, KTİM	Dernekler	2014								Orman ve Su İşleri, Kültür ve Turizm Bakanlıkları	Raporlamaların gerçekleştirilmiş olması
23	1	Çevresel etkilerin izlenmesi	İndikatörlere göre izlenecektir.	ÇŞİM, OSİM, B	Dernekler, KTM	2014								Orman ve Su İşleri, Kültür ve Turizm Bakanlıkları	İzleme ve raporlamaların gerçekleştirilmiş olması
24	1	Ekonomik etkilerin izlenmesi	İndikatörlere göre izlenecektir.	KTİM, MHT, TSO, B	Dernekler, Üniv.	2014								Orman ve Su İşleri, Kültür ve Turizm Bakanlıkları	İzleme ve raporlamaların gerçekleştirilmiş olması
25	1	Sosyal ve kültürel etkilerin izlenmesi	İndikatörlere göre izlenecektir.	OSİM, KTİM, ÜN	Dernekler,	2014								Orman ve Su İşleri, Kültür ve Turizm Bak.	İzleme ve raporlamaların yapılması
26	1	Sürdürülebilirliğin izlenmesi	İndikatörlere göre izlenecektir.	OSİM, ÇŞİM	Dernekler,	2014								Orman ve Su İşleri, Kültür ve	İzleme ve raporlamaların

KAYNAKÇA

2004 Yılı Aksaray İl Çevre Durum Raporu. (2005). Aksaray: T.C. Aksaray Valiliği İl Çevre ve Orman Müdürlüğü.

(2013). *2012 Yılı Aksaray Turizm İstatistikleri.* Aksaray: Aksaray Kültür ve Turizm İl Müdürlüğü.

Ağaçlandırma ve Erozyon Kontrolü Genel Müdürlüğü. (2010). Ocak 28, 2013 tarihinde Ağaçlandırma ve Erozyon Kontrolü Genel Müdürlüğü:

<http://www.agm.gov.tr/agm/anasayfa.aspx?sflang=tr> adresinden alındı

Aksaray Gıda, Tarım ve Hayvancılık İl Müdürlüğü. (2009). Ocak 28, 2013 tarihinde Aksaray Gıda, Tarım ve Hayvancılık İl Müdürlüğü: <http://www.aksaraytarim.gov.tr/> adresinden alındı

Aksaray Gıda, Tarım ve Hayvancılık İl Müdürlüğü. (2010). Ocak 28, 2013 tarihinde Aksaray Gıda, Tarım ve Hayvancılık İl Müdürlüğü: <http://www.aksaraytarim.gov.tr/> adresinden alındı

Aksaray İli Doğa Turizmi Master Planı. (2012). Aksaray: Aksaray Orman ve Su İşleri Müdürlüğü.

Aksaray İlinin Coğrafi Özellikleri. (2012). Ocak 17, 2012 tarihinde Aksaray Belediyesi: <http://http://www.aksaray.bel.tr/> adresinden alındı

Cengiz, T., & Çelem, H. (2005). Hızlı Kırsal Değerlendirme Yöntemi: Alpagut Köyü (Seben,Bolu). *Kafkas Üniversitesi Artvin Orman Fakültesi Dergisi* , 161-170.

Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü. (2013, Ocak 27). Ocak 27, 2013 tarihinde Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü: http://www.milliparklar.gov.tr/mp/t_korumaalani.pdf adresinden alındı

Doğal Sit Nedir? (2013, Ocak 27). Ocak 27, 2013 tarihinde Restoratürk: <http://www.restoratürk.com/sit-alanlari/dogal-sit/1005-dogal-sit-nedir.html> adresinden alındı

Dönmez, Y., Gökyer, E., & Yazgan, M. (2012). Seyfe Gölü Örneği'nde Biyosfer Rezervi Alanların Planlanması Üzerine Bir Araştırma. *Artvin Çoruh Üniversitesi Orman Fakültesi Dergisi* , 128-141.

Kültür Varlıkları. (2011). Ocak 27, 2013 tarihinde T.C. Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğü: <http://www.kulturvarliklari.gov.tr/TR,44974/illere-gore-sit-alanlari-istatistigi.html> adresinden alındı

Milli Parklar Kanunu. (1983, Ağustos 11).

Müdürlüğü, D. K. (2013, Ocak 27). Uluslararası Öneme Sahip Sulak Alanlar. Konya, Merkez, Türkiye .

***Sesli Türkçe Sözlük.* (tarih yok). Ocak 17, 2012 tarihinde Türk Dil Kurumu:
<http://www.tdk.org.tr/> adresinden alındı**

***Tarihçe.* (2012). Ocak 17, 2012 tarihinde Aksaray İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü:
<http://www.aksaraykulturturizm.gov.tr> adresinden alındı**

***Turizm Aktiviteleri.* (2013, Ocak 28). Ocak 28, 2013 tarihinde Aksaray İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü: <http://www.aksaraykulturturizm.gov.tr/belge/1-32790/turizm-aktiviteleri.html> adresinden alındı**

***Türkiye'nin Biyosfer Rezervleri.* (2013, Ocak 27). Ocak 27, 2013 tarihinde Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı:
<http://www.undp.org.tr/Gozlem3.aspx?WebSayfaNo=4070> adresinden alındı**

***Uluslararası Önem Sahip Sulak Alanlar.* (2013, Ocak 27). Ocak 27, 2013 tarihinde Orman ve Su İşleri 8. Bölge Müdürlüğü:
<http://bolge8.ormansu.gov.tr/8bolge/AnaSayfa/birimler/DogaKorumaveSulakAlanlarSbMud/DogaKorumaveSulakAlanlarSbMud.aspx?sflang=tr> adresinden alındı**

Uzun, F. (2012). *Ihlara Vadisi Kültürel Peyzaj Alanında Sürdürülebilir Turizm*. Ankara: Ankara Üniversitesi.

***Vikipedi.* (2012, Ocak 25). Ocak 25, 2012 tarihinde Vikipedi:
http://tr.wikipedia.org/wiki/Mill%C3%AE_park adresinden alındı**